Marc Lebrun

Interpolul

64

Microsintege

CORINT

Redactor:
Radu Badale

Tehnoredactare computerizată:
Cristina Bucuroiu

Coperta:
Walter Riess

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LEBRUN, MARC
Interpol / Marc Lebrun;
pref.:Ion Zamfir - Bucureşti:
Corint, 2004
ISBN 973-653-460-X

I. Zamfir, Ion (pref.)

351.74(100) Interpol

Toate drepturile asupra acestei versiuni
în limba română sunt rezervate Editurii CORINT

ISBN: 973-653-460-X

MARC LEBRUN

INTERPOLUL

Traducere: Cristina Jinga
Prefaţă: Ion Zamfir

CORINT
Bucureşti, 2004

Fie ca toţi cei care vor fiinţa în această instituţie să servească pacea şi securitatea în lume.

(mesaj gravat pe prima piatră a sediului OIPC–Interpol de la Lyon, aşezată la 18 iulie 1987)

PREFAŢĂ

Istoria luptei împotriva criminalităţii demonstrează că, oricât de moderne ar fi mijloacele tehnice şi procedeele folosite de către Poliţie, ele ar rămâne ineficace fără o bună coordonare a activităţii serviciilor de poliţie naţionale şi fără o strânsă colaborare a acestora la nivel internaţional.

Infracţiunile considerate internaţionale sunt definite şi incriminate ca atare în convenţii internaţionale precum cele referitoare la falsul de monedă (1929), reprimarea traficului de fiinţe umane (1949), a celui de droguri (1988) etc., ori prezintă acest caracter datorită unor împrejurări legate de comportamentul infractorilor, cum ar fi:

— infracţiunea a fost plănuită într-o ţară şi comisă ulterior pe teritoriul alteia sau al mai multor state;

— infractorul, după comiterea faptei, s-a refugiat pe teritoriul altei ţări;

— produsul şi/sau obiectele care au fost folosite la comiterea infracţiunii au fost transferate într-o altă ţară etc.

Urmărirea şi descoperirea autorilor unor asemenea infracţiuni ridică, de cele mai multe ori, probleme privind schimbul de informaţii, efectuarea de investigaţii internaţionale, identificarea şi arestarea în vederea extrădării a celor în cauză.

Toate acestea fac necesară cooperarea Poliţiilor Naţionale în activitatea de prevenire şi combatere a criminalităţii internaţionale.

Încă de la începutul secolului al XX-lea oameni politici, jurişti şi funcţionari de poliţie din mai multe ţări au înţeles această necesitate şi, în cadrul unor reuniuni internaţionale, au propus şi militat pentru înfiinţarea unei organizaţii internaţionale care să contribuie la coordonarea şi sprijinirea eforturilor Poliţiilor Naţionale pentru prevenirea şi combaterea acestui flagel.

Astfel, în anul 1901, cu ocazia unui Congres desfăşurat la Montevideo/Uruguay, Juan Vucetih — directorul serviciului de identitate judiciară din Argentina — a propus crearea unei asemenea organizaţii, care să asigure o colaborare mai strânsă între autorităţile de poliţie din întreaga lume, idee preluată şi avansată peste câţiva ani în Europa de către belgianul Hans Gross, autorul celebrului „Manual pentru uzul judecătorilor de instrucţie".

La originea Interpolului de azi stă „Primul congres de poliţie judiciară", ale cărui lucrări s-au desfăşurat, în perioada 14–18 aprilie 1914, în Principatul Monaco, manifestare la care au participat jurişti şi poliţişti din 14 ţări, printre care şi România.

Problemele abordate la acest Congres au vizat între altele:

— mijloacele adecvate pentru accelerarea şi simplificarea procedurii de urmărire a infractorilor;

— perfecţionarea metodelor de identificare a persoanelor;

— crearea unui fişier central internaţional cuprinzând datele infractorilor urmăriţi;

— unificarea procedurilor de extrădare.

Izbucnirea Primului Război Mondial a amânat aplicarea în practică a deciziilor luate cu ocazia Congresului sus-menţionat.

După terminarea primei conflagraţii mondiale din secolul al XX-lea, în anul 1923, din iniţiativa şefului poliţiei austriece Johann Schober, au loc la Viena lucrările celui de-al doilea Congres de poliţie judiciară, la care iau parte reprezentaţi ai Poliţiilor Naţionale dintr-un număr de 16 ţări, printre care şi România. Participanţii au hotărât înfiinţarea Comisiei Internaţionale de Poliţie Criminală (CIPC), prima organizaţie menită să asigure coordonarea eforturilor Poliţiilor Naţionale în activitatea de prevenire şi combatere a criminalităţii internaţionale.

Până în 1938, comisia şi-a desfăşurat activitatea în mod normal, incluzând 34 de ţări; marea majoritate de pe continentul european, printre care şi România.

În 1938, s-a ţinut la Bucureşti cea de-a 16-a Adunare Generală a CIPC.

Invadarea Austriei de către Germania nazistă şi dezlănţuirea celui de Al Doilea Război Mondial au dăunat profund funcţionării Comisiei. În 1945, Comisia dispăruse practic de pe arena internaţională, după ce, printr-un artificiu de procedură, sediul acesteia fusese transferat, în 1942, la Berlin.

Recrudescenţa criminalităţii europene în anii următori a făcut să se resimtă din nou necesitatea unui organism internaţional de cooperare poliţienească. Astfel, între 6–9 iunie 1946, la iniţiativa şefului poliţiei belgiene F.E. Louwage, a avut loc la Bruxelles o conferinţă la care reprezentanţii autorităţilor judiciare din 17 ţări au decis reînfiinţarea CIPC. La propunerea delegaţiei franceze, şi cu acordul guvernului acestei ţări, sediul CIPC a fost transferat la Paris.

Începând din 1946, istoria acestei organizaţii a fost marcată de o serie de reforme şi realizări, astfel:

— în anul 1949, Consiliul Economic şi Social al Organizaţiei Naţiunilor Unite a acordat Comisiei statutul de organizaţie consultativă de tip B;

— în anul 1956, cu ocazia celei de-a 25-a Adunări Generale, care a avut loc la Viena, CIPC a fost complet modernizată. Totodată, s-a hotărât schimbarea denumirii Comisiei Internaţionale de Poliţie Criminală în Organizaţia Internaţională a Poliţiei Criminale–Interpol;

— în 1971, OIPC–Interpol a semnat un „Aranjament special de cooperare" cu Organizaţia Naţiunilor Unite, aprobat de Consiliul Economic şi Social şi de Adunarea Generală Interpol;

— în anul 1988, OIPC–Interpol numără 147 de state-membre;

— în prezent, la OIPC–Interpol sunt afiliate Poliţiile Naţionale dintr-un număr de 181 state de pe toate continentele;

— la data de 15 octombrie 1996, cea de-a 51-a sesiune a Adunării Generale a ONU, desfăşurată la New York, a acordat OIPC–Interpol statutul de observator permanent la toate sesiunile Adunării sale Generale;

— la 11 noiembrie 2001, OIPC–Interpol a semnat un acord de cooperare cu Europol.

— la 25 februarie 2002 a fost semnat acordul de cooperare între OIPC–Interpol, Guvernul României şi Centrul Regional SECI din Bucureşti, acord în baza căruia toate transmisiile de date între Centrul SECI şi Punctele Focale Naţionale din cele 11 ţări membre sunt realizate prin intermediul staţiei radio a Biroului Naţional Interpol Bucureşti.

La 2 octombrie 1973, cu ocazia celei de-a 52-a sesiuni a Adunării Generale a OIPC–Interpol, care a avut loc la Viena/Austria, România, ţară membră fondatoare a acestei organizaţii internaţionale, solicită şi este reprimită ca membră cu drepturi depline a Interpolului.

Ca o recunoaştere a foartei bune cooperări manifestate de către Poliţia Română — prin intermediul Biroului Naţional Interpol Bucureşti — cu toate celelalte Poliţii Naţionale din ţările membre ale OIPC–Interpol, în luna mai 1994 au avut loc, la Sinaia, lucrările celei de-a 23-a Conferinţe Regionale Europene Interpol.

În această carte, intitulată sugestiv INTERPOLUL, autorul Marc Lebrun, pe baza unei ample documentări, reuşeşte în cele 3 mari capitole să prezinte cititorului român evoluţia OIPC–Interpol de la începuturi până în zilele noastre, cauzele şi condiţiile care au determinat apariţia sa şi evoluţia ulterioară, stadiul actual de dezvoltare şi locul pe care OIPC–Interpol îl ocupă în rândul celorlalte organizaţii internaţionale.

Lecturând această carte, cititorul român va avea posibilitatea să înţeleagă mai bine activitatea laborioasă şi deloc uşoară a Poliţiilor Naţionale în lupta permanentă dusă pentru prevenirea şi reprimarea criminalităţii internaţionale.

Fără o cooperare sinceră între autorităţile judiciare şi cele de poliţie ale ţărilor lumii, fondată pe schimbul operativ de informaţii şi accesul direct la bazele informatizate de date, lupta împotriva criminalităţii internaţionale ar rămâne doar un vis frumos, niciodată împlinit.

Comisar şef de poliţie Ion Zamfir
Directorul Biroului Naţional Interpol Bucureşti–România

INTRODUCERE

Interpol — cine n-a auzit astăzi, cel puţin o dată în viaţa lui, de acest nume, evocând o organizaţie tentaculară, care îi urmăreşte pe criminali oriunde s-ar ascunde ei în lume? Totuşi, dacă frecvenţa şi regularitatea din ce în ce mai mare a informaţiilor care o menţionează lasă de înţeles că se cunoaşte totul despre Organizaţia Internaţională a Poliţiei Criminale (OIPC) — acesta este celălalt nume al său —, lucrurile nu stau nici pe departe aşa. Această cunoaştere este, în realitate, foarte lacunară şi încurcată în erori şi în false păreri. Ceea ce permite toate atitudinile, de la ridicare în slăvi la critică — ba chiar la atac sistematic —, de la desconsiderarea până la exagerarea rolului şi a rezultatelor sale. Cu toate acestea, eficacitatea lipsită de ostentaţie, în ciuda notabilelor dezvăluiri publice, a făcut ca activitatea sa să fie, în zilele noastre, mai puţin un subiect de polemică decât în cazul altor organizaţii internaţionale, în pofida câtorva reacţii superficiale sau foarte elaborate ale unor grupări marginale.

Astăzi, într-un context diplomatic şi criminal favorabil, Interpolul se dezvoltă, activităţile sale se înmulţesc, mijloacele sale se modernizează. Fără îndoială, este un proces care nu se află nici pe departe gata de încheiere. Ca atare, dorim să clarificăm, să simplificăm, să popularizăm cunoştinţele de care dispunem despre OIPC, despre modul său de funcţionare, despre misiunile şi oamenii săi, pentru a reajusta potrivit realităţii imaginea,

adeseori deformată, care s-a creat în jurul său — simplă cutie de scrisori poliţienească sau citadelă a totalitarismului (această metaforă din urmă nefiind chiar nevinovată, de vreme ce sediul Organizaţiei este o construcţie modernă, care seamănă surprinzător de mult cu o fortăreaţă) — şi, în acelaşi timp, să o descriem din perspectiva relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei, pentru a putea s-o situăm în ansamblul naţiunilor şi al marilor organizaţii.

Primul capitol prezintă pe scurt istoria Interpolului, de la proiectele iniţiale până la noul sediu din Lyon, urmărind momentele esenţiale din existenţa Organizaţiei, speranţele, succesele, eşecurile şi polemicile.

Cel de-al doilea capitol se centrează asupra condiţiilor de dezvoltare ale OIPC-Interpol în materie de criminalitate, descriind caracteristicile formelor internaţionale ale acesteia din urmă. Una dintre ele, terorismul, a fost multă vreme ţinută la distanţă din activităţile Organizaţiei, de teama amestecului nepermis în problemele politice ale statelor; începând din anii 1980, se consideră însă că tocmai acest aspect criminal este cel care predomină. Câteva exemple de afaceri nerezolvate ori tratate prin sau cu intervenţia OIPC vor îngădui o mai bună înţelegere a rolului său, a mijloacelor sale de acţiune, a adaptării sale, ca şi a evoluţiei acestei criminalităţi.

Cel de-al treilea capitol constă într-o descriere a Interpolului, aşa cum se prezenta Organizaţia la cumpăna dintre secolele al XX-lea şi al XXI-lea: sediul său central, Secretariatul General, structura permanentă, internaţională şi cosmopolită, şi birourile sale centrale naţionale (BCN), care nu seamănă unul cu altul, fiecare ţară putând să-i dea forma şi importanţa pe care le doreşte; o

prezentare mai amănunţită a BCN-Franţa încheie acest studiu. Oamenii, misiunile şi mijloacele care îi sunt acordate Interpolului de către legile internaţionale şi ţările sale membre alcătuiesc tema ultimei părţi a acestui capitol.

Ultimul capitol pune accentul pe locul istoric al OIPC în sistemul internaţional şi al marilor organizaţii, pe relaţiile sale externe — cu statele — şi interne — scenă a confruntărilor diplomatice —, ca şi pe grija Secretariatului General pentru toate ţările membre.

Capitolul I

DE LA PRIMELE CONTACTE LA SEDIUL DIN LYON

I. Premise

La sfârşitul secolului al XIX-lea, toate ţările sau aproape toate aveau câte o poliţie criminală. Pentru a lupta mai bine împotriva delincvenţei, poliţiştii au început să perfecţioneze sau să adopte metode ştiinţifice, precum antropometria (identificarea indivizilor prin măsurarea corpului omenesc şi a diverselor sale componente) şi dactiloscopia (recunoaşterea după amprentele digitale) care, adăugate sistemului fişierelor, au devenit un redutabil instrument, dând mari speranţe de reuşită.

Din păcate, în ajunul secolului al XX-lea apare un alt factor, potrivnic, de data aceasta: internaţionalizarea criminalităţii. Criminalul, în prezent, călătoreşte şi operează pe scară mondială sau, cel puţin, la nivelul continentului, şi nu doar în ţara sa. Fenomenul este reperat destul de repede de către poliţişti, îngrijorându-i cu atât mai mult cu cât, în aceste condiţii, se simt dezarmaţi. Într-adevăr, dacă frontierele internaţionale nu reprezintă o stavilă pentru cei în afara legii, situaţia nu este aceeaşi, prin definiţie, pentru organismele oficiale şi statale. Poliţiile nu au autoritate şi putere decât pe teritoriile ţării lor, ceea ce înseamnă că în nici un caz nu-şi pot continua activităţile şi dincolo de acestea. Aşadar, trebuie să coopereze între ele pentru a spera să obţină nişte rezultate în urmărirea criminalilor internaţionali. Căile diplomatice par întru totul potrivite pentru aceasta. Însă,

curând, ies la iveală limitele lor — generează pierderi de timp, chiar indiscreţii, considerabile, de care profită eventual fugarii pentru a dispărea din nou, şi nu rezolvă decât foarte greu problemele administrative, tehnice şi juridice apărute, deşi extrădările criminalilor, de pildă, către ţara unde au comis infracţiunile sunt, teoretic, posibile.

S-a urmărit, prin urmare, să se simplifice la maxim relaţiile dintre poliţiile diferitelor ţări, cu scopul de a asigura o represiune mai eficace. Pentru aceasta, este conceput proiectul unei asociaţii, care să unească toate poliţiile din lume, acţionând în interesul propriu, şi — trecând peste contingenţele diplomatice, chiar politice — să înlesnească raporturile dintre ele. De asemenea, în contextul internaţional tot mai tensionat, rolul acestei asociaţii depăşeşte lupta împotriva criminalităţii, pentru că, prin aceasta, contribuie la reinstaurarea păcii pe glob.

Încetul cu încetul, se fac primii paşi către o colaborare universală între poliţii. În mai 1904, câteva ţări europene semnează o înţelegere contra traficului de femei albe. Apoi, în mai multe capitale, au loc reuniuni între şefii poliţiilor statelor din Europa, America de Nord şi America de Sud, până în ajunul Marelui Război. Între timp, se semnează, în mai 1910, o altă convenţie între ţările Bătrânului Continent pentru a lupta împotriva publicaţiilor obscene. În fine, în 1911, câţiva poliţişti europeni creează prima asociaţie internaţională de poliţie, ale cărei lucrări sunt retransmise printr-un buletin de legătură, limba oficială, aleasă pentru a uşura schimburile, fiind esperanto — şi aceasta creată la sfârşitul secolului precedent pentru a reuni şi a pacifica lumea.

Însă, evenimentul iniţial, care marchează înaintarea către o uniune internaţională a poliţiilor, este „Congresul I

internaţional al poliţiei judiciare", care, organizat de către prinţul Albert I, la îndemnul poliţiştilor francezi, se va ţine la Monaco, între 14 şi 20 aprilie 1914. Cu această ocazie, 188 de magistraţi, poliţişti şi jurişti din 24 de ţări, în principal europene, dar şi din America de Nord şi America Latină, din Orientul Apropiat şi Mijlociu, sub preşedinţia decanului Facultăţii de Drept de la Universitatea din Paris, caută mijloacele de a îmbunătăţi şi a înlesni cooperarea între poliţii. Numai Marea Britanie şi Statele Unite, deşi participante, îşi expun îndoielile sau dezinteresul în ceea ce priveşte demersul, nefiind, de altfel, reprezentate decât de magistraţi de rang secund. Cu toate acestea, discuţiile nu sunt lipsite de interes şi conduc, în mod deopotrivă vizionar şi realist, la adoptarea unor rezoluţii referitoare la elaborarea unui sistem de comunicaţii între poliţii, la crearea de fişiere internaţionale centralizate, la stabilirea unui model internaţional de fişă a semnalmentelor— toate acestea fiind într-un fel coloana vertebrală a activităţii Interpolului — sau chiar la definirea unei proceduri normalizate de extrădare. Cât priveşte limba schimburilor dintre poliţişti, este adoptată franceza, instaurarea limbajului esperanto rămânând un obiectiv pentru viitor.

Congresul nu ajunge la înfiinţarea, mult aşteptată, a unei organizaţii internaţionale de poliţie, dar progresele sunt considerabile, cel puţin pe hârtie, şi lasă să se întrevadă o evoluţie rapidă. Participanţii la congres hotărăsc o a doua întâlnire, în august 1916, la Bucureşti, în România. Însă, în vara anului 1914, la două luni după adunarea de la Monaco, un foc de armă la Sarajevo a dat semnalul primului conflict mondial. Visul poliţiştilor se destramă brusc.

Voinţa şi nevoia lor rămân, totuşi, puternice şi, la sfârşitul războiului, reînnoadă contactele. Ca după mai

toate marile conflicte din acest secol, şi acum se înfiinţează un număr impresionant de organizaţii internaţionale. Poliţiştii o vor şi ei pe a lor. Căpitanul Van Houten, de la jandarmeria regală călare din Olanda, este cel care determină înaintarea proiectului cu încă un pas, capital. Lucrând singur, trasează liniile generale a ceea ce avea să devină Interpolul. El ia drept model Societatea Naţiunilor şi porneşte de la principiul că organizaţia poliţienească internaţională trebuie să însemne pentru poliţie ceea ce înseamnă cea dintâi pentru diplomaţie. Neobosit, el cercetează structura ideală, stabileşte contacte, îşi expune concepţia. Începând din 10 decembrie 1919, le scrie tuturor poliţiştilor importanţi din Europa şi fixează principiile Interpolului. Justifică urgenţa înfiinţării organizaţiei prin recrudescenţa criminalităţii în urma războiului şi oportunitatea pe care conflictul le-o dăduse criminalilor să se familiarizeze cu ţările străine lor. Mai concret, el explică necesitatea a ceea ce avea să devină Birourile Centrale Naţionale şi Secretariatul General, rolul fiecăruia şi relaţiile dintre birourile naţionale, pe de-o parte, şi între acestea şi biroul internaţional, pe de altă parte; el prevede chiar crearea unui buletin de legătură. Van Houten anticipează uluitor de exact, iar organizaţia este — pe hârtie — atât de aproape de perfecţiune, încât în zilele noastre Interpolul mai funcţionează încă pe baza principiilor sale.

Cu toate acestea, veritabilul fondator al Interpolului nu este nici el, nici prinţul Albert de Monaco, ci unul dintre poliţiştii pe care îi convinsese, Johann Schober, director al poliţiei austriece şi prefect de Viena. Capitală a Imperiului austro-ungar — care se întindea peste întreaga Europă Centrală, avea acces la două mări şi peste 50 de milioane de locuitori în 1914 — Viena devine, în 1918, capitala

Austriei, o ţară mică, de tip enclavă, ocupând a opta parte din fostul său teritoriu, numărând 6 milioane şi jumătate de locuitori, pradă unei agitaţii politice şi sociale şi a unei criminalităţi înspăimântătoare. În vreme ce noul stat se află în plin haos, zdruncinat din toate părţile, Schober îl fereşte în mai multe rânduri să cadă în mâinile comuniştilor. Aceasta îi aduce o excelentă reputaţie de poliţist în ochii autorităţilor şi o carieră politică mai mult decât satisfăcătoare, deoarece este ales cancelar, în 1921 şi 1922. Apoi, recuperându-şi o parte din libertate, el decide să organizeze un congres internaţional al poliţiei, după modelul celui din Monaco, din 1914, în urma căruia, la scurtă vreme, va face să se înfiinţeze o Comisie Internaţională de Poliţie Criminală. Dincolo de utilitatea reală a acesteia din urmă, poliţiştii având în mod special nevoie pentru cooperarea lor internaţională de un organism care să fie deopotrivă cartier general şi centru de transmisie şi documentare, el încearcă, astfel, să îi restituie Austriei puţin din gloria şi autoritatea sa din trecut, în acelaşi timp în care îi oferă o metodă de a lupta mai eficace împotriva propriei criminalităţi.

Pentru a atrage atenţia, nu are nici o problemă: nu numai că mare parte a poliţiştilor din Europa aşteptau o astfel de reuniune, dar poliţia austriacă dispunea de arhivele criminalistice ale fostului Imperiu austro-ungar, iar ţările născute din acesta sau care se măriseră teritorial în urma desfiinţării sale (Ungaria, Italia, Polonia, România, Cehoslovacia şi minuscula Fiume, implântată între Italia şi Iugoslavia şi rapid înghiţită de către cea dintâi) aveau cea mai mare nevoie de aceste arhive. Pentru a completa impactul asupra celorlalţi invitaţi, el afirmă că planurile sale le continuă pe cele ale poliţiştilor din 1914, punând să fie contrasemnate invitaţiile de către un participant la

Congresul de la Monaco, Robert Heindl, consilier al poliţiei din Dresda. Un număr de 138 de delegaţi, reprezentând 17 state, se adună, aşadar, la Viena, la începutul lunii septembrie 1923; dar 71 dintre ei, mai mult de jumătate, sunt austrieci. Aproape întreaga Europă este prezentă acolo, cu excepţia notabilă a Uniunii Sovietice şi a Marii Britanii — ca şi Egiptul, Statele Unite şi chiar China (reprezentantul său n-a ajuns, totuşi, decât la închiderea congresului). Schober declară, în discursul de deschidere, că obiectivul depăşeşte simpla întrunire a poliţiilor statelor create pe ruinele celui al Austro-Ungariei, pentru a ţinti spre stabilirea „noilor legături între popoarele lumii". El enunţă, printre altele, un principiu fundamental al organizaţiei viitoare: să nu urmărească decât infractorii de drept comun.

Congresul este un imens succes, iar, la 7 septembrie 1923, poliţiştii se eliberează, în sfârşit, de sub tutela statelor şi mai ales de diplomaţia din sarcina lor, adoptând statutul Comisiei Internaţionale a Poliţiei Criminale (CIPC) — prima versiune a Interpolului. Organizaţia urma să aibă un birou permanent la Viena, iar reprezentanţii ţărilor sale membre aveau să se întâlnească anual, în cadrul unei Adunări Generale, în diferitele capitale europene.

II. Sediul de la Viena

Austria are organizaţia în mână. Prefectul poliţiei din Viena, în momentul respectiv Schober, este preşedintele acesteia. Colaboratorul său, Oskar Dressler, este secretarul general. Un mare număr de alte posturi-cheie le sunt distribuite tot austriecilor. Sarcina finanţării este asumată de Austria — lucru care li se pare, de altfel, foarte natural participanţilor la Congres, care nici nu se

gândiseră să pună în discuţie acest aspect. Organizaţia însăşi este integrată unui serviciu de poliţie austriac, însărcinat cu problemele internaţionale şi multe dintre primele măsuri adoptate, deşi utile tuturor, corespund situaţiei particulare austriece, ca de pildă în cazul falsificatorilor. Într-adevăr, cu toate că stabileşte legături profesionale serioase şi eficace între poliţiştii din lume, în această perioadă organizaţia este un instrument care acţionează pentru redresarea Austriei.

Totuşi, CIPC răspunde speranţelor poliţiştilor europeni. Dressler, care este adevăratul său patron, realizează o lucrare remarcabilă. În 1923 înfiinţează un grup de combatere a contrafacerilor, în 1924 un fişier al infractorilor internaţionali — stabilit pornind de la arhivele Imperiului, de la cele ale Austriei şi de la informaţiile obţinute de la ţările membre ale CIPC —, în 1925, o revistă, iar în 1926 nişte arhive dactiloscopice. El organizează biroul internaţional pe secţiuni însărcinate cu problemele referitoare la criminalii periculoşi, bani falşi, paşapoarte false, traficul de droguri şi amprentele digitale. Limba de lucru este franceza, dar se utilizează, de asemenea, germana, engleza şi italiana — pe care secretarul general le vorbeşte curent, ca şi spaniola.

Poliţiştii sunt în permanentă legătură prin telegraf sau prin telefon. Foarte curând, se constată că biroul internaţional nu poate, cu riscul suprasolicitării şi al unei grave disfuncţionalităţi, să primească şi să coordoneze direct toate cererile ţărilor membre ale organizaţiei. Trebuia aplicat principiul birourilor naţionale (sau birourile centrale naţionale — BCN), instalate în capitalele ţărilor cuprinse în organizaţie, dispunând de personal poliţienesc de elită, care să opereze un oarecare filtraj, să ordoneze şi să ierarhizeze mesajele în ambele sensuri. Belgia îşi

deschide, cea dintâi, un astfel de birou, în 1925: Organizaţia CIPC, creată de Schober şi administrată de Dressler, pare din ce în ce mai aproape de previziunile căpitanului olandez Van Houten. În sfârşit, în septembrie 1928, la Adunarea Generală de la Anvers (Berna), membrele decid să contribuie cu o cotizaţie la Comisie. În acelaşi an, aderă şi Marea Britanie — fără prea mare entuziasm —, ca şi Franţa, la 18 decembrie. Poliţiştii francezi deja fuseseră prezenţi la congresul fondator, participaseră la diferite voturi şi la redactarea revistei. La această dată, CIPC numără 14 membri, printre care şi poliţia Japoniei şi aceea — municipală — din New York. Ţările europene sunt, în continuare, cele mai numeroase.

Revista CIPC, bilunară, intitulată *Securitatea publică internaţională*, apare începând din ianuarie 1925. În aceasta se publică gratuit, în patru limbi — engleză, germană, franceză şi italiană —, articole documentate, de specialitate, despre toate subiectele referitoare la criminalitate şi lupta poliţienească, dar este, de asemenea, sub câteva aspecte, un fel de gazetă, cu anunţuri de mică publicitate, înştiinţări de cercetare, cereri de identificare şi altele, cu fotografii puse în circulaţie de ţările membre — şi uneori de poliţii din ţări care nu fac parte din organizaţie. *Securitatea publică internaţională* nu este, cu toate acestea, prima publicaţie a CIPC, întrucât încă din 1923 Johann Adler, responsabilul Secţiunii antifalsificatori, fondase revista trimestrială *Contrafaceri şi falsificări*, care rămâne de referinţă. De altfel, prin eforturile lui Adler organizaţia cunoaşte cel dintâi succes al său, obţinând primul semn de recunoaştere internaţională în afara mediului poliţienesc, atunci când, în aprilie 1929, o conferinţă patronată de Societatea Naţiunilor (SN) la Geneva se încheie prin adoptarea unei Convenţii

internaţionale pentru combaterea contrafacerilor monetare, care atribuie secţiunii antifalsificatori a CIPC sarcina vegherii aplicării şi respectării acesteia.

Comisia se dezvoltă, iar prestigiul său creşte. Congresele şi sesiunile ordinare se succed. Poliţiile, membre sau nu, învaţă să se cunoască, să se aprecieze şi să aibă încredere unele în altele. Cooperarea internaţională a poliţiilor, de pe urma căreia Europa Centrală beneficiază în mod special, funcţionează foarte bine şi progresează. În anii 1930, aceasta se amplifică încă pe atât. În sprijinul său vin succesele în acţiuni de o certă importanţă. În 1935, CIPC se dotează cu propria reţea de radio şi unele dintre principalele poliţii din Europa pot, pentru prima oară, să comunice între ele prin acest mijloc. La începutul anului 1938, după cincisprezece ani de existenţă, organizaţia numără 34 de membre, europene în cea mai mare parte, cărora li se adaugă, în cursul anului, Statele Unite, prin FBI.

Totuşi, în perioada interbelică, funcţionarea organizaţiei nu este lipsită de o ambiguitate fundamentală. Într-adevăr, dacă Schober declară limpede că este vorba despre urmărirea infractorilor de drept comun fără rezerve politice, acest ultim punct nu figurează în statutul CIPC. De fapt, Schober, care se înfăţişează adesea ca omul forte al Austriei acelor timpuri, devotat prestigiului ţării sale, este, pe lângă un poliţist de înaltă clasă, un prea fin politician pentru a se exclude din acest domeniu de activitate. De altfel, reluându-şi acţiunile politice, el redevine cancelar în 1929–1930, apoi parlamentar şi, în fine, vicecancelar şi ministru de Externe, din decembrie 1930 până în februarie 1932. Activităţile sale poliţieneşti sunt, aşadar, puternic impregnate de această viaţă publică, iar cel dintâi scandal privind Interpolul, care, mai

mult, îl interesează direct, reprezintă o dovadă în acest sens. În septembrie 1927, într-adevăr, el este ţinta unei uriaşe campanii de presă, destinate să-l forţeze să demisioneze din funcţiile sale din cadrul poliţiei. Afacerea este îndelungată şi complexă. Pe scurt, un jurnalist îl acuză de a-l fi lăsat pe poliţistul din el — austriac şi internaţional — să acţioneze dominat de omul politic din el, adică de a-l fi protejat, din 1923 până în 1925, pe un patron de ziar de o cinste mai mult decât îndoielnică şi de a fi ordonat să se tragă în mulţime, în iulie 1927. Schober nu cedează, însă presiunea şi contestarea se instalează în jurul numelui său până la moarte.

Atacul nu vizează CIPC, care continuă să funcţioneze normal, sub conducerea lui Oskar Dressler, dar — şi cu siguranţă că nu este o coincidenţă nevinovată — tinde să demonstreze că Schober, cel puţin, nu exclude utilizarea politică a poliţiei, indiferent că este austriacă sau internaţională. URSS nu se lasă păcălită, ferindu-se să adere la CIPC, văzând în organizaţie un instrument care, departe de a fi apolitic, intervine, într-un fel sau altul, pentru ordinea stabilită şi împotriva Revoluţiei. De altfel, de-a lungul anilor 1930, echipa de la conducerea Comisiei se apropie de Germania, pe de-o parte, şi nu se opune pretenţiilor naziştilor asupra organizaţiei poliţieneşti, pe de altă parte. În fine, unele dintre afacerile cele mai importante, rezolvate în această perioadă mulţumită intervenţiei biroului internaţional, sunt, evident, de natură politică.

În 1931, o serie de atentate asupra căilor ferate din Austria, Germania şi Ungaria provoacă morţi şi răniţi. Nu există revendicare, ultimatum sau cerere de răscumpărare, iar indiciile sunt puţine. Dar afacerea este politică, fără nici o îndoială. Poliţiile ţărilor respective nu ezită, totuşi, să coopereze, prin intermediul biroului internaţional

al CIPC. Un cetăţean ungur, născut în Iugoslavia şi stabilit în Viena, se prezintă, în mod stupid, poliţiştilor din Budapesta, semnalând pierderea bagajelor sale în cursul ultimului atentat, căruia numai el îi supravieţuise. Firul este subţire şi aproape ireal. Este interogat şi, treptat, mulţumită informaţiilor comunicate de către celelalte poliţii, firul se îngroaşă. Relatările sale despre ce a făcut în momentul atentatelor sunt imprecise şi i se găseşte în buzunar o perie de haine care poartă urmele explozibilului folosit în ultima operaţiune. În cele din urmă, individul mărturiseşte adevărul. El acţiona efectiv din motive politice şi plănuia să atace liniile la punctul de plecare din Paris.

La 2 august 1932, Johann Schober, bolnav, încetează din viaţă. Succesorul său la Prefectura Poliţiei din Viena, Franz Brandl, devine, de asemenea, preşedintele CIPC. Când acesta iese la pensie, în iulie 1934, succesorul său din poliţia vieneză devine noul preşedinte al Comisiei. La Adunarea Generală de la Viena, din luna septembrie a aceluiaşi an, situaţia este, oficial, recunoscută printr-o rezoluţie, adoptată cu o zdrobitoare majoritate pentru o perioadă de probă de cinci ani, stipulând că prefectul Poliţiei din capitala austriacă va fi, automat, preşedintele CIPC. Acest punct liniştеşte poliţiile europene, care privesc cu o anumită îngrijorare creşterea puterii naziştilor — ajunşi la putere în Germania în ianuarie 1933 — ca şi voinţa manifestă a acestora de a anexa Austria, temându-se că vor pune mâna şi pe organizaţia lor: în acest fel, cred ei, preşedinţia avea să rămână austriacă. Această dispoziţie va fi prelungită cu încă cinci ani, la Adunarea Generală de la Londra, din 1937. Dacă preşedinţii se schimbă, Dressler rămâne în funcţie şi asigură continuitatea. Singura diferenţă întru câtva sensibilă este

uşoara distanţă pe care organizaţia o ia faţă de statul austriac, dotându-se cu un Comitet Executiv.

Anul 1934 este acela al unui eveniment absolut uluitor, privit în lumina timpului trecut şi a istoriei. Poliţia franceză avea să contribuie efectiv, ajutând poliţia germană, la dejucarea unui complot împotriva lui Adolf Hitler. La vremea respectivă, în lipsa unui ordin contrar, cele două organisme continuă să întreţină relaţii. În octombrie, francezii, prinzând de veste despre complot, deşi confuz, pornesc o anchetă şi le transmit concluziile lor colegilor de peste Rin, care, prin persoana şefului poliţiei secrete de stat, le mulţumesc călduros. Acesta este un semn despre faptul că o colaborare poliţienească se practică în mod egal şi în Europa de Vest. În cazul de faţă însă, spre deosebire de afacerea atentatelor feroviare, nu este vorba despre moartea civililor nevinovaţi sau a distrugerilor materiale, ci este un proiect politic — chiar dacă este un proiect de asasinat. Totuşi, Dressler a autorizat ambele poliţii naţionale să comunice prin intermediul biroului internaţional al CIPC.

Se îngăduie încă o excepţie de această natură, în aceeaşi lună, cu ocazia asasinatului regelui Alexandru al Iugoslaviei şi al ministrului francez de Externe, Louis Barthou, la Marsilia, de către un croat. Doi dintre complicii acestuia din urmă sunt, într-adevăr, arestaţi în Italia, la intervenţia Comisiei. Rezultatele urmăririi infractorilor internaţionali sunt din ce în ce mai lăudabile, dar apăruse deja dificultatea de a deosebi cererea de intervenţie cu caracter politic de aceea cu caracter pur poliţienesc şi această situaţie devenea îngrijorătoare.

Încetul cu încetul, naziştii, la rândul lor, manifestă o lăcomie crescută în privinţa CIPC. Aceasta din urmă numără, într-adevăr, treizeci de state membre, dintre care

unele sunt puternice, ceea ce face din ea o potenţială unealtă diplomatică de prim rang în mâinile cui o controlează; documentaţia sa, fişierele sale sunt nepreţuite, iar fişele individuale menţionează până şi religia, aspect care interesează în mod special Gestapoul; în plus, din 1935, CIPC dispune de o reţea radio unică. Organizaţia este eficace şi prestigioasă, iar acapararea sa de către naziști, de îndată ce este programată, devine inevitabilă. Înalţii funcţionari de poliţie germani, participanţi la adunările generale, sunt înlocuiţi prin tineri reprezentanţi naţional-socialişti. În 1935, la Copenhaga, este prezent generalul de poliţie Kurt Daluege (care avea să sfârşească pe eşafod pentru crime de război); la Belgrad şi Londra, în 1936 şi 1937, se află contele Wolf von Helldorf, violent antisemit, director al poliţiei din Potsdam înainte de a deveni directorul celei din Berlin (care avea să fie, totuşi, sugrumat, pentru participarea sa la un atentat împotriva lui Hitler, în 1944); mai figurează şi Arthur Nebe, directorul poliţiei judiciare a Reichului (care va fi, de asemenea, sugrumat în 1944), şi Karl Zindel, consilierul ministrului de Interne german.

În 1938, procesul se accelerează. Daluege este, în acest moment, reprezentantul german în CIPC şi, în acelaşi timp, vicepreşedintele acesteia. Când anexarea Austriei este pe cale să se înfăptuiască, la 8 martie Himmler, şeful poliţiei naziste, îl înlocuieşte cu mâna sa dreaptă, colonelul SS Heydrich, şeful Siguranţei celui de-al III-lea Reich şi în mod special interesat de documentaţia Comisiei. La patru zile după aceea, pe 12 martie, trupele germane invadează Austria. În noaptea de dinainte, Himmler s-a întâlnit cu prefectul Poliţiei din Viena, preşedinte al Interpolului din 1935 şi secretar de stat la Siguranţa Publică, Mickael Skubl. Rezultatul

întrevederii se pare că nu l-a satisfăcut pe nazist, fiindcă, dimineaţa, a cerut demisia austriacului din postul său de cancelar. Skubl nu avea nevoie de o astfel de intervenţie pentru a lua o decizie şi demisionează a doua zi, la 13 martie 1938, data anexării — *Anschluss* — Austriei de către Germania. El va fi constrâns în domiciliu forţat până la sosirea Aliaţilor, adică din 1938 până în 1945.

Dacă preşedinţii trec, secretarul general rămâne. Dressler nu se clinteşte, nu se clatină. Noua situaţie pare să-i convină. Heydrich, la rândul său, nu vrea să piardă timpul. La 28 martie decide să devină preşedintele CIPC, pretextând că aceasta este o emanaţie a poliţiei austriece, devenită acum o ramură a poliţiei germane, şi că secretarul de stat Skubl, demisionar, a fost înlocuit în toate funcţiile de către el. Clauza referitoare la preşedinţia austriacă a Comisiei este, astfel, înlăturată. Continuându-şi raţionamentul, Heydrich declară că CIPC trebuie transferată la Berlin, în capitală, un oraş de provincie cum devenise Viena neputând să-i fie pe plac preşedintelui unei organizaţii internaţionale de o asemenea anvergură. Dressler va fi cel care, temperându-i avântul, va permite Germaniei şi Comisiei să se situeze una faţă de cealaltă, în aceste circumstanţe, în cea mai bună poziţie posibilă. El îi dă de înţeles nazistului că maniera sa de a proceda, puţin cam brutală şi bătătoare la ochi, le-ar incomoda pe membrele organizaţiei şi i-ar dăuna reputaţiei acesteia în străinătate şi funcţionării sale. Franţa, mai ales, ar putea reacţiona violent, iar Statele Unite, tocmai când tratativele în vederea aderării lor sunt pe calea cea bună, ar putea renunţa. Ca atare, îl sfătuieşte să mai aştepte două luni, până la Adunarea Generală de la Bucureşti.

Heydrich acceptă să aştepte şi să atace altfel. El se înţelege cu prefectul poliţiei din Belgrad, Milan Achimovici:

acesta avea să propună, la viitoarea adunare generală, transferul sediului CIPC la Berlin. Apoi, la 15 aprilie 1938, el îl plasează pe un austriac, fost poliţist de rang înalt, dar totodată un nazist eliberat din închisoare, la preşedinţia Comisiei: Otto Steinhäusl. În afara calităţilor sale, acesta din urmă prezintă un avantaj real: zilele sale sunt numărate, fiindcă anii de carceră îl făcuseră să contracteze o tuberculoză, care, la vremea aceea, atinsese un stadiu avansat. La numai 34 de ani, Heydrich nu este lipsit de un oarecare fler politic. Cât despre adunarea de la Bucureşti, în iunie 1938, în momentul în care Europa se află în prag de război, aceasta este perfect concepută, beneficiind de concursul regelui României, Carol al II-lea, pentru a îmblânzi tensiunile dintre delegaţii şi a-i legăna pe reprezentanţi în lux, onoruri şi festivităţi. Singurul moment de încordare a venit la propunerea delegatului francez Louis Ducloux de a transfera biroul internaţional de la Viena la Geneva, care era deja sediul SN. După o dezbatere aprinsă, ideea este respinsă. Însă naziştii şi aliaţii lor şi-au atins obiectivul: CIPC va continua să existe şi se stabileşte întâlnirea pentru viitoarea Adunare Generală... la Berlin.

De la *Anschluss*, Interpolul acceptă fără probleme controlul (citirea curierului de către SS, de pildă, sau înlocuirea personalului nonsimpatizant cu pronazişti) pe care poliţia germană îl exercită asupra activităţilor sale, ba chiar colaborează mai uşor cu aceasta. În iunie 1938, în timpul Adunării Generale de la Bucureşti, Statele Unite aderă, în cele din urmă, la organizaţie. La sfârşitul acestui an, Comisia făcuse un nou pas către politizare, în mod limpede, de această dată în beneficiul naziştilor, transmiţându-le informaţii de natură exclusiv politică despre un agent aflat în serviciul sovieticilor. Dressler

asigură continuitatea. El păstrează relaţiile cu înalţii funcţionari ai poliţiilor membre ale CIPC şi adună cotizaţiile chiar şi în momentul în care se declară războiul, în vreme ce câţiva delegaţi recalcitranţi sunt înlăturaţi, adică trimişi de germani în lagărele de concentrare. El se străduieşte să lase impresia că totul merge ca înainte şi trece sub tăcere „bavurile". Revista Comisiei este mai departe tipărită şi difuzată (redenumită, totuşi, *Internationale Kriminalpolizei*). Dressler îşi depăşeşte cu mult rolul său de simplu administrator: el îşi dă osteneala să pună de acord ideologia poliţienească a organizaţiei sale cu aceea a naziştilor, evocând, de exemplu, criteriile biologice şi morale pe care, crede el, trebuie să se fondeze legea în materie de criminalitate, şi explicând că BCN-ul din Berlin se ocupă de igienă şi de aceea examinează fiecare criminal din punct de vedere biologic; el prevede chiar sterilizarea delincvenţilor şi a criminalilor, în funcţie de rasa lor. Regimul hitlerist nu poate decât să se felicite pentru un asemenea colaborator.

În 1939, evenimentele se precipită. În martie este invadată Cehoslovacia, apoi, în septembrie, Polonia. Europa se află în război. CIPC îşi pregăteşte mutarea la Berlin, pe care acum nimic n-o mai poate împiedica. La 20 iunie 1940, Steinhäusl moare, după cum era prevăzut. Cade, astfel, o altă stavilă în calea ambiţiilor lui Heydrich. Dressler, a cărui adevărată fire se afirmă din ce în ce mai categoric, organizează o aparentă legitimitate în jurul celor două măsuri, de transfer al sediului şi de alegere a şefului SS la preşedinţie, punând în funcţiune un soi de vot prin corespondenţă, ale cărui modalităţi şi condiţii de desfăşurare nu pot conduce decât la un rezultat favorabil. În august 1940, Heydrich, care nu mai este doar şeful Siguranţei, ci al RSHA, care grupează Siguranţa, SD —

serviciul de informaţii al poliţiei secrete —, poliţia criminală şi Gestapo, devine, aşadar, fără probleme — cu unanimitate de voturi, după Dressler — preşedintele Interpolului. El îl desemnează pe colonelul SS Karl Zindel, consilier al ministrului de Interne, să-l reprezinte în cadrul organizaţiei, în vreme ce Arthur Nebe, şeful poliţiei criminale germane, este numit director al biroului internaţional — post înfiinţat cu această ocazie. Dressler este confirmat în funcţiile sale. CIPC devine o componentă a RSHA, al cincilea birou — adică serviciul de informaţii — al poliţiei naziste. În sfârşit, se începe căutarea de localuri pentru noul sediu din Berlin.

CIPC, la început emanaţie a statului austriac, apoi organism aspirând la independenţă, a trecut sub tutela statului hitlerist şi a devenit, în final, o veritabilă antenă a acestuia din urmă, un organism integrat serviciilor sale în mai puţin de cinci ani, din cauza ambiguităţilor politice din constituţia iniţială, absenţei reacţiei de apărare sincronizate din partea personalului său, a membrilor, a comunităţii internaţionale, din cauza cooperării extrem de îngăduitoare a secretarului său general inamovibil, ca şi, bineînţeles, din cauza strategiei urmate de către nazişti.

III. Paranteza germană

Sediul CIPC se instalează, la 15 aprilie 1941, în vestul Berlinului, la periferie, în apropierea unui mic lac, pe strada Kleinen Wannsee, la numărul 16. Clădirile — domeniul confiscat al unui comerciant evreu, oferit cu amabilitate Comisiei — sunt vaste şi confortabile. Acapararea Interpolului de către cel de-al III-lea Reich este oficializată, dar aceasta nu schimbă în fapt mare lucru. Oskar Dressler ţine frâiele, îşi cunoaşte meseria şi

este un om de încredere. Cea mai mare parte a arhivelor Interpolului din cel de Al Doilea Război Mondial a dispărut şi este dificil să se retraseze cu precizie istoria comisiei în această perioadă. Cu toate acestea, informaţiile răzleţe, găsite de către cercetători încăpăţânaţi, adăugate la celelalte, de notorietate publică, permit câteva lămuriri.

Se crede adesea că infracţionalitatea regresează în timpul războaielor. Totuşi, viaţa continuă şi pentru civili, fie oameni cinstiţi, fie infractori. Aceştia din urmă, aşadar, îşi văd mai departe, pe cât posibil, de treburile lor; cu toate că ţările ocupate sunt împărţite în departamente şi au frontierele sub strictă supraveghere, infractorii reuşesc să circule aparent cu o deconcertantă uşurinţă. În consecinţă, în ciuda circumstanţelor şi a apăsării naziste asupra sa, CIPC îşi poate continua activităţile de organizaţie poliţienească internaţională. Îşi păstrează relaţiile cu toate BCN-urile care vor să păstreze colaborarea, să-şi primească mai departe rapoartele, articolele, cererile şi comunicările de informaţii. Infracţiunile inventariate sunt, în general, cele tipice pentru prima jumătate a secolului al XX-lea — furturi de biciclete, de mărfuri de pe tejghele etc. Dressler este, mai mult ca niciodată, animatorul schimburilor de informaţii.

La 23 septembrie 1941, Heydrich adaugă la funcţiile sale şi pe aceea de protector al Boemiei şi Moraviei (Cehoslovacia). La 20 ianuarie 1942, el prezidează o întrunire în cursul căreia cincisprezece înalţi demnitari nazişti pun la punct termenii „soluţiei finale a problemei evreieşti". Unii pretind că această reuniune s-ar fi ţinut la sediul CIPC — este eronat. În realitate, ea a avut loc nu pe Kleinen Wannsee la numărul 16, ci pe Grossen Wannsee la numărul 56–58; este adevărat că aceste două adrese nu sunt departe una de alta. Confuzia vine probabil

din dorinţa lui Heydrich de a masca subiectul discuţiei sub vălul „onorabil" al CIPC — căreia îi este în continuare preşedinte — adăugând la convocarea trimisă participanţilor două puncte care nu coincid scopului anunţat. La urma urmei, operaţiunea de exterminare nu este, oare, acoperită prin decretul secret, numit „Noapte şi Ceaţă"[1]?

La 27 mai, Heydrich este rănit mortal în timpul unui atentat în fieful său din Boemia şi Moravia. Arthur Nebe, un alt fidel de-al lui Himmler, preia interimatul, apoi devine noul preşedinte al CIPC, dar moare, la 4 iunie. Dressler, bineînţeles, rămâne în funcţie, luându-şi, la conducerea pe ultimul drum, un rămas bun sfâşietor de la stăpânul său. El menţine relaţiile cu membrii Interpolului — respectiv, în acel an, 21 de poliţii din ţările anexate, aliate, ocupate şi chiar neutre, precum Spania şi Portugalia, ambele simpatizante notorii, dar şi Suedia şi Elveţia — prin intermediul unei corespondenţe destul de voluminoase, strânge cotizaţiile acestora şi încearcă să le readucă în circuit pe cele care l-au părăsit.

La 29 mai 1943, Ernst Kaltenbrunner, nazist austriac şi şeful poliţiei din fosta sa patrie, care deja îi succede, în ianuarie, lui Heydrich în funcţia de şef al RSHA — Himmler i-a asigurat personal transferul în acest post —, devine preşedinte al CIPC, în locul lui Nebe.

În acelaşi an, Dressler se felicită pentru scăderea infracţionalităţii în Boemia, ca urmare a măsurilor preventive luate. Limbă de lemn cu două înţelesuri:

[1] *Nacht und Nebel*, decretul din 7 decembrie 1941: „Orice locuitor al teritoriilor ocupate din Vest, presupus vinovat de crime contra Reichului sau contre trupelor de ocupaţie, va fi executat sau deportat clandestin în Germania, pentru a dispărea fără a da vreo informaţie în legătură cu el". (N. tr.)

măsurile preventive nu rezolvă nişte probleme, ci le previn, şi, în plus, această fanfaronadă se petrece după atentatul care, în aceeaşi regiune, l-a costat viaţa pe Heydrich. Însă poate că ar trebui să vedem în aceasta o dovadă de fidelitate, de supunere a secretarului general al CIPC în faţa naziştilor. În februarie 1944, 12 ţări sunt încă la zi cu plata cotizaţiei către Comisie, dar cu siguranţă că altele, care nu-şi aduc obolul, rămân totuşi membre, mai mult sau mai puţin active. La 20 februarie 1945, atunci când trupele aliate au pătruns pe teritoriul german de Vest, apărea ultimul număr al revistei CIPC. Organizaţia funcţionează, la imboldul lui Kaltenbrunner şi al lui Dressler, până în ultimele zile ale celui de-al III-lea Reich. Apoi, cel dintâi este arestat (avea să fie spânzurat pentru crime împotriva umanităţii, în octombrie 1946), în vreme ce al doilea, doar puţin neliniştit, se întoarce la el acasă, în Austria, unde va muri de moarte bună în 1960, la vârsta de 81 de ani. Sediul berlinez al CIPC este rechiziţionat de către forţele americane în mai 1945. Acesta este realmente sfârşitul unei organizaţii care, din 1938 până în 1945, a servit exclusiv interesele unei ţări, Germania, şi ale unui regim, nazismul.

De-a lungul acestei perioade din existenţa Interpolului, Franţa avea să fie un caz aparte. Încă de la începutul anilor 1930 şi pe tot parcursul deceniului, un înalt funcţionar al poliţiei franceze, Louis Ducloux, acelaşi care se făcuse auzit la Adunarea Generală de la Bucureşti în 1938, voia ca sediul Comisiei să se mute din Viena la Lausanne sau la Geneva, în Elveţia. În 1938, un alt înalt responsabil din poliţia franceză, Pierre Mondanel, îşi exprimase cu tărie refuzul ca Interpolul să se transfere la Berlin sau măcar să rămână la Viena. Iar după declaraţia de război de la 3 septembrie 1939, relaţiile dintre Franţa şi

CIPC se rupseseră. Ceea ce nu împiedicase o colaborare activă şi eficace între poliţia franceză şi autorităţile militare germane, pe plan politic (anticomunist), confesional (antievreiesc), în ceea ce privea societăţile secrete (mai ales contra francmasonilor) şi terorismul (riposta la Rezistenţă). Heydrich, cu ajutorul lui Dressler, făcuse o primă tentativă de apropiere între poliţia franceză şi CIPC — fără succes. La 8 august 1942, generalul Karl Oberg, ofiţer superior al SS şi al poliţiei germane din Franţa, reaminteşte şi laudă, în faţa înalţilor responsabili ai poliţiei franceze, utilitatea Comisiei în lupta contra criminalităţii internaţionale, pentru a ridica mai bine în slăvi colaborarea lor cu... forţele SS şi din poliţia germană în scopul de a combate inamicul comun: comuniştii, teroriştii şi sabotorii; el fixează anticipat sarcinile fiecărui organism citat. Se ciocneşte, însă, de o solidă inerţie. În martie şi în aprilie 1943, Dressler încearcă din nou să reanime biroul francez al CIPC, fără mai mult succes decât în cazurile precedente. Cu toate acestea, numele interlocutorului pe care şi-l alege, Jean-Félix Buffet, director al Siguranţei franceze de la Vichy, apare menţionat, pentru o modestă participare, printre cele din comitetul de redacţie al revistei, în noiembrie 1943. Se pare însă că aceasta a fost singura concesie franceză făcută Interpolului în cursul acestui război.

Acum, în ce au constat, în timpul războiului, cele trei puncte care i-au incitat pe conducătorii poliţiei naziste să pună mâna pe CIPC (diplomaţie, documentaţie, transmisiuni)? Reţeaua radio a Interpolului fără îndoială că fusese utilizată, cât de mult şi câtă vreme germanii putuseră sau voiseră, pentru afaceri politice sau de altă natură. În ceea ce priveşte unealta diplomatică, fondată pe prestigiul organizaţiei şi pe independenţa, respectiv

puterea, membrilor săi, avusese valoare numai câtă vreme nu se declarase încă războiul; o dată supuse Germaniei, ţările rămase în Comisie, mişcându-se în cerc închis, nu mai aveau, din această pricină, acelaşi interes pentru ţările libere nonmembre. Cu toate acestea, argumentul prestigiului şi al eficacităţii Comisiei, în strânsă legătură cu acela al utilităţii sale diplomatice, a fost, uneori, avansat, cum s-a văzut şi în cazul Franţei, pentru a iniţia sau a reîntări colaborarea cu Gestapoul în numele luptei împotriva „teroriştilor internaţionali". Pe de altă parte, însă, nu trebuie să uităm de înmulţirea relaţiilor, adică de creşterea influenţei, pe care Interpolul o permite ţărilor neutre care încă îi sunt membre. Rămâne argumentul documentaţiei; poate că este necesar s-o împărţim în mai multe perioade (aproximative): documentaţia de dinainte şi de după declaraţia de război şi cea conţinând indicaţii interesându-i sau nu în mod special pe nazişti (homosexuali, ţigani, evrei). Fişierele Interpolului se limitează, cu numai câteva excepţii, la infractorii internaţionali de drept comun, al căror număr este, la rândul său, restrâns. Aşadar, colaborarea CIPC cu Germania nazistă înainte de război nu se putuse axa decât pe aceştia din urmă, excluzând orice altă categorie de populaţie. Totuşi, Comisia, permiţând serviciilor germane accesul la fişele sale — care, la această epocă, menţionează confesiunea religioasă, obiceiurile sexuale şi apartenenţa etno-socială —, a putut înlesni urmărirea infractorilor homosexuali, evrei şi ţigani şi trimiterea lor în lagăre.

Avem, de altfel, indicaţia acestui aspect într-un articol din revista Comisiei, explicând că numărul hoţilor de buzunare, dintre care mulţi sunt evrei şi străini, a scăzut începând din 1933 — anul venirii la putere a lui Hitler — în

Germania, apoi a dispărut complet în 1940. Dar, foarte curând, această sursă de informaţii pe care o constituiau fişierele Interpolului va seca sau pe aproape, înlocuită fiind în rolul său de a detecta indivizii „exterminabili" de către celelalte poliţii ale Reichului şi de iscoadele acestora. Documentaţia stabilită începând din acel moment de către Interpol era, aşadar, într-un fel, redusă la aceste indicaţii referitoare la homosexualitate, la modul de viaţă nomad sau la confesiunea evreiască, iar Comisia putea să funcţioneze, pe planul luptei împotriva criminalităţii internaţionale, aproape normal. Este ceea ce tinde să confirme, la rândul său, şi încercarea lui Oberg, în 1943, de atragere a francezilor, fiindcă, în ciuda referinţei la CIPC, el propune colaborarea directă cu propriile sale servicii în materie de represiune poliţienească.

În orice caz, cu dispariţia arhivelor şi a fişierelor, cu mărturiile îndoielnice şi cu actorii care îşi pierd memoria este dificil să se scrie istoria Comisiei Internaţionale a Poliţiei Criminale sub dominaţia nazistă — contradicţiile şi zonele de umbră subzistă, iar adevărul total rămâne încă de stabilit. Acest fenomen este accentuat de sechelele foarte concrete şi insuportabile pentru mulţi, inclusiv din organizaţie, pe care aceasta le prezintă încă multă vreme după evenimente, chiar şi atunci când este în plină recucerire a onorabilităţii care n-ar fi trebuit s-o părăsească. Se poate, totuşi, nota, la cincizeci de ani după acele fapte, o evoluţie sensibilă în cadrul său — se pare că a devenit mult mai pregătită şi dornică să ştie şi să accepte acest trecut mai puţin glorios şi multă vreme stingheritor în muncă. Însă această atitudine parcă nu este suficientă pentru a dezgropa documentele, câte mai sunt şi n-au fost distruse.

IV. Susţinerea Parisului

După Al Doilea Război Mondial şi cei şapte ani de dominaţie nazistă, în vreme ce criminalitatea îşi ia din nou avânt, CIPC este muribundă. Nimănui nu-i mai pasă. Însă un poliţist belgian, fost funcţionar în organizaţie, locotenent-colonel şi inspector al Siguranţei, Florent Louwage, hotărăşte să o repună în mişcare. El obţine susţinerea administraţiei sale, aceea a membrilor istorici ai Comisiei, şi spijinul moral, îmbogăţit cu câteva informaţii, al lui Oskar Dressler, retras la pensie, liniştit, la Viena. Cu ajutorul miniştrilor săi de Justiţie şi de Externe, el îi convoacă, la 3 iunie 1946, la Bruxelles, pe reprezentanţii celor 17 ţări, pentru ceea ce numeşte el „cea de-a 15-a sesiune ordinară a Adunării Generale" a Interpolului (a 14-a fusese cea de la Bucureşti, din 1938). Entuziasmul este mare şi se materializează în final, trei zile mai târziu, prin renaşterea CIPC.

Din nou statutul este adoptat în unanimitate. De data aceasta, spre deosebire de perioada vieneză, nici un conducător nu mai este învestit în mod automat, toţi trebuie să fie aleşi. Există o conducere „onorifică", alcătuită dintr-un preşedinte şi din şapte vicepreşedinţi, şi un Comitet Executiv, compus din preşedinte, secretarul general şi trei raportori generali. Tocmai din partea acestui comitet avea să vină prima surpriză neplăcută — din cei cinci membri ai săi, numai doi sunt ireproşabili: raportorul britanic Sir Ronald Howe, de la Scotland Yard, şi secretarul general francez, director al poliţiei judiciare, Louis Ducloux. Ceilalţi doi raportori sunt originari din ţări neutre care au continuat să colaboreze cu Interpolul în timpul războiului, colaborare la care îşi aduseseră personal aportul: colonelul elveţian Werner Müller, al cărui

nume figurează printre membrii comitetului de redacţie al revistei *Internationale Kriminalpolizei* din vremea respectivă, şi suedezul Harry Soderman, care îşi manifestase în repetate rânduri devotamentul şi serviabilitatea faţă de naziştii din Comisie. Însă cel mai pătat este, fără îndoială, Florent Louwage însuşi, care este acum preşedintele CIPC, funcţie pe care se pare că şi-o dorise foarte mult: toată perioada războiului el rămăsese inspector general la Bruxelles, post în care ajunsese să colaboreze cu forţele de poliţie germane; el participase, de asemenea, la comitetul de redacţie al revistei; el fusese, în sfârşit, raportor permanent al CIPC, numit de Heydrich şi ratificat de Kaltenbrunner, şi cu această titulatură asistase la şedinţele de la Berlin.

Engleza şi franceza sunt alese ca limbi oficiale; rusa, deşi Uniunea Sovietică nu a fost prezentă la Adunarea Generală — nu fusese invitată —, a fost propusă şi respinsă, în pofida protestelor Poloniei şi Iugoslaviei. Cu toate acestea, nimic nu s-a schimbat cu adevărat la Interpol. CIPC din 1946, în loc să se alinieze după modelele organizaţiilor internaţionale care se năşteau în epoca respectivă, se înscria, după voinţa exprimată în mai multe ocazii de către Louwage, în continuarea celei ce fusese înainte de război şi nimic mai mult. Organizarea, statutul şi regulile sale rămân imprecise. În loc să treacă într-adevăr la un stadiu superior, rămâne un „club al poliţiilor", adică mai curând decât ţările, decât statele, poliţiile sunt cele care aderă la comisie.

Ca atare, trebuia să se caute un suflu revoluţionar în altă parte. Acesta îşi va găsi izvoarele în implantarea geografică a sediului. Într-adevăr, nici nu încape discuţie de a rămâne la Berlin, nici de a se întoarce la Viena, care, de altfel, sunt amândouă nişte ţări sub ocupaţie,

nonsuverane. Tot în timpul Adunării Generale, delegaţii îi cer Franţei, spre marea sa surpriză, să găzduiască organizaţia. La Paris se consideră că este un bun prilej de restabilire a prestigiului naţional şi se acceptă, cerând ca statutul, dacă exclude numirea automată, să precizeze că, pe viitor, postul de secretar general va fi atribuit, de preferinţă, unui reprezentant al ţării în care CIPC îşi are sediul.

Louis Ducloux, care îl moşteneşte, are 63 de ani şi multe alte sarcini de îndeplinit. El le deleagă pe cele cotidiene, ale funcţiei de secretar general, lui Jean Népote, adjunctul său, un tânăr funcţionar în vârstă de 30 de ani, fost luptător în Rezistenţă. Franţa şi cu el vor alcătui un tandem care, în destul de scurt timp, va aduce Comisia la un nivel nesperat. Bugetul organizaţiei este ridicol, cotizaţiile membrilor ajung cu întârziere şi, vreme de ani buni, Franţa este singura sau aproape singura care asigură nevoile sediului, cu excepţia unei secţiuni contra falsificării de bani, instalate în Olanda (La Haye) — aceasta finanţează fără întârziere, furnizează localurile, detaşează şi continuă să plătească personalul, procură materialele necesare etc. La rândul său, la 22 iulie 1946, Népote ia o iniţiativă istorică: el creează, pentru adresa telegrafică a CIPC, termenul de Interpol — pornind de la International Police —, menit să devină numele curent şi cunoscut la scară mondială al organizaţiei. Apoi, din grija sa primordială de a manifesta existenţa şi vitalitatea acesteia din urmă, se ocupă de publicarea, începând din septembrie, adică la trei luni după adunarea de la Bruxelles, a *Revistei internaţionale de poliţie criminală*, cu articole, recenzii de lucrări, informaţii diverse etc., care, curând, avea să iasă în ritmul regulat de zece numere pe an. Tot el este cel care pune la punct un nou sistem de

notiţe, aceste formulare circulând între BCN-uri şi Secretariatul General, a căror culoare sau absenţă a culorii permite rapid reperarea tipului de acţiune sau de individ la care se referă — arestare, cerere sau difuzare de informaţii despre infractorii căutaţi, persoane decedate şi altele, căutarea de obiecte — şi care sunt încă în vigoare la cumpăna dintre secolele al XX-lea şi al XXI-lea, în pofida informatizării. Reţeaua radio este refăcută pornind de la vechile aparate donate de Ministerul de Interne şi se dezvoltă rapid. Principalul obstacol pare să fie cel al constituirii de fişiere pentru infractorii internaţionali, întrucât documentele din perioada precedentă au dispărut, sunt insuficiente sau perimate. Pe ansamblu, în decurs de numai un an, progresele sunt considerabile. Opt noi ţări se alătură CIPC, care începe să-şi lărgească serios orizonturile continentale. Adunarea Generală de la Paris, în iunie 1947, care numără cu 11 participante mai mult decât cu un an înainte (adică 54), este un succes; la propunerea lui Louwage, Népote este numit, cu unanimitate de voturi, secretar general adjunct, drept recompensă pentru eficacitatea sa. În acest an, organizaţia are 24 de membri.

La începutul Războiului Rece, în septembrie 1948, în timpul celei de a 17-a Adunări Generale, la Praga (Cehoslovacia), Ducloux propune să se adauge, la sfârşitul articolului întâi al statutului Comisiei, „excluderea oricărei afaceri prezentând un caracter politic, religios sau rasial" din preocupările acesteia din urmă. În pofida experienţei anilor de nazism şi a declaraţiilor de bune intenţii din 1946, această specificare fusese omisă. Propunerea este adoptată în unanimitate, fără nici o discuţie prealabilă. Reprezintă un progres, dar va fi, în mod egal, o sursă de probleme în unele afaceri delicate.

Louwage, la rândul său, explică faptul că alegerea sediului adunărilor generale trebuie să fie judicioasă. Efectiv, cea din anul următor are loc în Elveţia, ţară neutră, desigur, dar totodată una dintre cele care au continuat să coopereze activ cu CIPC în timpul războiului, ceea ce reprezintă un punct comun cu preşedintele organizaţiei. Acelaşi lucru se petrece şi cu adunările ulterioare, ţinute, în ordine, în Olanda, Portugalia, Suedia, Norvegia, Italia, Turcia, Austria şi din nou Portugalia, deşi multe alte ţări sunt membre. În această serie, cea din Paris pare un accident inevitabil. Va trebui să mai treacă o vreme, până în anul 1958, când Louwage se pensionează, pentru ca o Adunare Generală să se desfăşoare într-o ţară care se aflase „în tabăra cealaltă", a noncolaboraţionistelor, şi anume reuniunea de la Londra. Iată concepţia despre alegere judicioasă!

CIPC tratează din ce în ce mai multe probleme, reconstituie o documentaţie — alcătuită din fişe individuale şi dosare de afaceri criminale — consecventă, primeşte neîncetat noi membri, inclusiv dintre ţările care vor deveni Blocul de Est, iar mijloacele sale umane şi tehnice se dezvoltă. Franţa asigură, mai departe, esenţialul finanţării organizaţiei şi detaşamentul de personal al Secretariatului General. În 1950, se vede pentru prima oară ilustrarea dificultăţii de a discerne între o afacere criminală şi una politică în materie de poliţie internaţională. La 24 martie, nişte avioane ale liniilor cehoslovace sunt deturnate de către piloţii lor, cu echipaj şi pasageri, aterizând în Germania de Vest, în zona americană. Cehoslovacia, membră refondatoare a Interpolului în 1946, dar căzută în sfera sovietică, apreciază că ar fi vorba despre o infracţiune de drept comun — greu de făcut distincţia, totuşi — şi reclamă

intervenţia organizaţiei pentru arestarea piraţilor aerului. După discuţia cu Népote şi consultându-se cu Louwage, Ducloux difuzează cererea autorităţilor cehoslovace, dar în termeni foarte nuanţaţi şi prudenţi. Aceasta nu are, de altfel, nici un efect. Statele Unite — sau mai degrabă FBI american — declară că Secretariatul General nu a respectat statutul Interpolului privitor la noningerinţa în treburile politice a ţărilor membre şi părăsesc CIPC — dar acesta nu este decât un pretext — astfel, date fiind circumstanţele interne americane şi cele internaţionale, ele fac o demonstraţie despre un alt mod de a practica politica în cadrul Comisiei.

La Adunarea Generală de la Lisabona, în 1951, Louwage, care profită de ocazie pentru a rosti o ditirambă la adresa directorului securităţii interne a regimului fascist portughez, Agostinho Lourenço, cu care colaborase în Comisie sub preşedinţia lui Kaltenbrunner — şi care îi va succede, de altfel, la preşedinţia Interpolului din 1956 până în 1960 —, este reales în funcţiile sale — esenţialmente formale, este adevărat —, în timp ce Ducloux, retrăgându-se la pensie la 68 de ani, este înlocuit la Secretariatul General cu Marcel Sicot. Acesta din urmă, inspector general al Siguranţei Naţionale de la Paris, este, desigur, o înaltă personalitate a poliţiei franceze, dar, spre deosebire de predecesorul său, nu cunoaşte Interpolul; el este ales pentru că reprezintă candidatul guvernului francez. Lipsa lui de experienţă nu-i aduce decât un surplus de muncă lui Népote. În 1954, Comisia îşi creează propria staţie radio–emiţătoare, pe un teren pus la dispoziţie gratuit de către Franţa, la Lagny-Pomponne, în apropiere de Paris. La Adunarea Generală de la Istanbul, în 1955, ea adoptă o stemă (propusă încă din 1949) şi un drapel — un planiglob pe o sabie —

simbolizând poliţia, şi balanţa justiţiei, înconjurată cu frunze de laur, semnificând pacea. Sicot declară că acesta din urmă va flutura pe sediul organizaţiei şi, cu autorizaţia ţărilor–gazdă, pe clădirile unde vor avea loc adunările generale.

În anii 1955–1956, se pune problema urmăririi criminalilor de război naziţti de către Comitetul Executiv al Comisiei. Acesta răspunde că afacerile de acest gen sunt politice sau militare sau amândouă deodată, că CIPC şi-a interzis să intervină în astfel de cazuri, şi sugerează recursul la alte căi, mai ales diplomatice. Totuşi, încă din 1948, Adunarea Generală a ONU votase în unanimitate o rezoluţie care stipula că, în ceea ce îi priveşte pe criminalii de război naziţti, aceştia nu trebuie să fie consideraţi responsabili de crime politice, dacă este vorba de a le aplica măsuri de extrădare. Acest punct, tocmai de resort diplomatic, o dată fiind stabilit, surzenia comitetului poate fi pusă fie pe seama necunoaşterii rezoluţiei în cauză, fie pe seama unei voinţe de a disocia acest aspect de acela pur poliţienesc — care putea fi considerat, în acest caz, drept politic —, dar chiar şi din această perspectivă nimic nu oprea Comisia să le transmită ţărilor sale membre cererea de extrădare. Oricum, este clar că ea nu voia să lovească, într-un moment când se afla în plină reconstrucţie, în ţările sale membre care, fapt de notorietate aproape publică, îi protejau pe foştii naziţti. Această atitudine — greşită, nu încape îndoială — va dura până la mijlocul deceniului nouă.

La CIPC toată lumea este conştientă că, dacă Franţa este generoasă, totuşi nu poate rezolva singură totul şi, chiar dacă ar fi putut, acest lucru nu corespundea interesului general. Cotizaţiile membrilor sunt clar insuficiente, iar modalităţile lor de calcul, inadecvate.

Pentru a le modifica, trebuia să se revizuiască regulile din 1946 şi să se profite de acest prilej ca să se aducă în Comise schimbările statutare de care aceasta avea în mod real nevoie pentru a depăşi cadrul strâmt al anilor de dinainte de război. Este abordată această problemă şi, după doi ani de discuţii, la Adunarea de la Viena, din iunie 1956, se ajunge la un acord asupra noului statut, care avea să afirme independenţa CIPC. În vigoare şi la sfârşitul secolului al XX-lea, acesta se referă la drepturile omului şi reiterează restricţiile privitoare la afacerile cu caracter politic, religios şi rasial, cărora li se adaugă cele militare, defineşte egalitatea electivă a ţărilor membre, precizează din nou condiţiile de alegere şi de mandat pentru conducătorii săi, stabileşte poziţia secretarului general, care, în această funcţie, reprezintă nu o ţară, ci Interpolul; pentru a deveni membru, de acum înainte este obligatorie înfiinţarea unui BCN. Sicot este reales secretar general. În sfârşit, Comisia devine Organizaţia Internaţională a Poliţiei Criminale–Interpol (OIPC–Interpol), ceea ce afirmă caracterul său permanent pe de-o parte, şi ratifică trecerea numelui Interpol din adresa telegrafică în limbajul curent şi în denumirea oficială, pe de altă parte. OIPC număra, în acest an, 51 de membri.

Mai rămânea să devină independentă financiar şi să dispună de propriile localuri. Finanţele, mai întâi de toate. Abia în 1958, la Adunarea Generală de la Londra, a fost adoptat un sistem coerent de participare a membrelor; acesta va dura, în principiu, dar cu numeroase modificări, ceva mai mult de treizeci de ani, permiţând — teoretic — OIPC să nu mai depindă aproape în exclusivitate de generozitatea unei singure ţări, ca în cazul altor organisme internaţionale, de pildă UNESCO. Problema localurilor Secretariatului General este, de asemenea,

spinoasă. În ultimii doisprezece ani, acesta îşi văzuse activităţile, dosarele, personalul — în continuare francez — crescând considerabil şi cunoscuse deja trei sedii succesive. Îi trebuia unul adaptat nevoilor sale, definitiv şi în proprietatea sa. Începând din 1958, din nou, Interpolul decide să economisească pentru a se muta într-o clădire proprie la Paris, dar va trebui să mai treacă vreo câţiva ani pentru a-şi vedea eforturile concretizându-se. Népote, în vechiul său rol de secretar general adjunct — neprevăzut în statut —, este gânditorul şi artizanul acestor trei opţiuni fundamentale pentru OIPC, care sunt noul statut, încercarea de obţinere a independenţei financiare şi a proprietăţii unui local pentru Secretariatul său General.

Lucrările continuă. Începând din 1959, Organizaţia conduce de la Paris întrunirile de informare şi de schimb de informaţii, despre diferitele forme de criminalitate internaţională şi metodele prin care li s-ar putea opune, în special cele ştiinţifice. În acelaşi an, peripeţia cubaneză demonstrează că, încă o dată şi în ciuda precauţiilor cu care se înconjoară OIPC, îi este greu să evite tentativele de intruziune a politicii în afacerile poliţieneşti. Cuba este membră a Interpolului încă din 1952. În ianuarie 1959, Castro preia puterea de la dictatorul Batista şi începe vânarea opozanţilor săi. Cum numeroşi dintre aceştia se refugiaseră în străinătate, noua putere face apel la ajutorul OIPC, în decembrie 1959. Însă problema este mult prea evident una de politică internă, iar răspunsul este simplu: Organizaţia îi refuză categoric sprijinul. Cuba încetează, din acel moment, să mai plătească vreo cotizaţie şi, fără a părăsi OIPC, pune capăt, în schimb, participării sale active.

De-a lungul anilor 1960, când regulile bugetare stabilite în 1958 — ale căror baremuri sunt reevaluate din trei în

trei ani — trebuia să-i permită Interpolului să se întreţină singură, dezvoltarea, afluxul de noi membre şi extinderea activităţilor sale conduc la faptul că Franţa preia, în continuare, în cea mai mare parte, sarcina acoperirii necesarului financiar. Se stabilesc, totuşi, condiţiile pentru a ajunge la o autonomie în scurt timp. La această epocă, unele ţări ca Germania de Vest şi Marea Britanie încep să-şi detaşeze câţiva dintre poliţiştii lor pe lângă Secretariatul General. În martie 1962, sub influenţa lui Népote, Interpolul îşi afirmă pe lângă ţările din Lumea a Treia vocaţia, nu exclusiv — sau nu esenţial — europeană, ci mondială, organizând prima conferinţă regională la Monrovia, capitala Liberiei (Africa). Acesta a însemnat un alt eveniment important din evoluţia sa, confirmat anul următor, printr-un acord intern, stabilind o anumită echitate în reprezentarea regiunilor lumii la diferitele mandate elective ale Organizaţiei. În august 1963, la Helsinki, în timp ce Sicot se pensionează, Jean Népote devine, în sfârşit, secretarul general titular al OIPC–Interpol. Dar, cu o lună mai înainte, guvernul francez atrăsese atenţia Organizaţiei că, în pofida „faţadei" oficiale, ea nu avea încă nici un statut legal în ţară. Acesta însemna încă un obiectiv de realizat. În 1966, Interpolul se mută, în sfârşit, în propriile sale localuri, un imobil pe care şi l-a construit la Saint-Cloud, în cartierul periferic parizian cu acelaşi nume, cu fonduri pe jumătate obţinute printr-un împrumut de la Franţa. Cu acestea, Népote şi-a atins în sfârşit cele trei scopuri pe care şi le fixase încă de la începutul anilor 1950.

La 8 octombrie 1968, Paul Dickopf, care îşi încheiase studiile şi îşi consolidase o bună parte din cariera sa sub regimul nazist şi în sânul administraţiei acestuia (poliţie, apoi servicii secrete), înainte de a trece la CIA americană,

devine, din 1946 până în anul 1972, cel dintâi poliţist german preşedinte al Interpolului. Abia în 1973, după moartea sa, se va isca polemica în jurul trecutului său nazist şi SS-ist, ascunse până în acel moment. Nu se ştie încă precis ce rol a jucat în epoca respectivă, care au fost atitudinile, motivaţiile şi relaţiile sale ulterioare cu serviciile secrete ale Aliaţilor etc.; în timpul vieţii, în orice caz, nu a dat semne de îngrijorare, cu toate că mai multe poliţii din lume deţineau dosare despre el, iar cariera sa, de la un capăt la altul, atât în administraţia nazistă, apoi în poliţia germană şi chiar la Interpol, a fost strălucită. La fel de adevărat este faptul că, dacă OIPC nu are decât cuvinte de laudă la adresa serviciilor sale — protocolare, ca şi ale predecesorilor săi —, povara trecutului este apăsătoare şi permanent ea îi furnizează străinătăţii argumente pentru a-i aduce reproşuri — la care duşmanii lui nu renunţă.

În ianuarie 1970, Interpolul numără 105 ţări membre, cu 42 mai multe decât cu zece ani înainte. În 1972, Organizaţia semnează cu guvernul francez un acord numit de rezidenţă, care, deşi imperfect, îi defineşte statutul juridic faţă de Franţa şi îi întăreşte astfel poziţia pe plan internaţional. Népote este încă o dată părintele acestei iniţiative, după cum va fi şi al următoarei inovaţii: la data de 1 ianuarie în acelaşi an 1972, el creează în interiorul Secretariatului General o nouă categorie de poliţişti, agenţii de legătură — în număr de trei, pentru început — care, spre deosebire de colegii lor, merg pe teren, unde se întâlnesc cu omologii lor din lumea întreagă, îi ajută şi le coordonează acţiunile, fără a interveni, totuşi, vreodată direct în acţiunile lor fizice (percheziţii, arestări etc.).

Tot în 1972, un înalt funcţionar de poliţie britanic poate încă afirma că Interpolul fără Franţa s-ar prăbuşi. Ceea ce

nu mai este, fără îndoială, la fel de adevărat ca odinioară, dar bugetul său anual, derizoriu (mai puţin de un milion de dolari în 1969) o face să rămână în mare măsură dependentă de avantajele acordate de către guvernul francez. Partenerii Organizaţiei se vor complăcea, totuşi, în această situaţie, încă o bună bucată de timp.

Politica turmentează în continuare Secretariatul General. Astfel, când, la mijlocul anilor 1970, Frontul Polisario, în război cu Marocul, luase prizonieri nişte francezi în deşert, poliţia regatului sahrauit a cerut ajutorul Interpolului pentru a-i găsi pe răpitori şi pe ostatici, dar cererea i-a fost respinsă — după o serioasă discuţie internă. La Adunarea Generală de la Buenos Aires, în octombrie 1975, spaniola şi araba s-au adăugat englezei şi francezei, ca limbi oficiale ale OIPC; acesta a fost rezultatul extinderii Organizaţiei la nivel mondial.

Apoi, Jean Népote — adevăratul lider al Interpolului din 1946, omul care, în treizeci şi doi de ani de prezenţă, a construit cu adevărat, şi-a lăsat amprenta şi a realizat lucruri măreţe la OIPC — îşi anunţă retragerea la pensie, în timpul Adunării de la Panama, din octombrie 1978. André Bossard, integrat în Organizaţie în 1971, pe care Népote l-a pregătit, timp de cinci ani, alături de el, îi succede. Népote îi lăsa moştenire un Interpol mai important ca niciodată, care îşi recâştigase, în ciuda câtorva piedici, întregul prestigiu şi onorabilitatea şi care îşi demonstra, cu fiecare zi, utilitatea în combaterea criminalilor internaţionali.

Dar, chiar din această epocă, în vreme ce numărul ţărilor aderente şi volumul de lucru al Secretariatului General şi al BCN-urilor — mai ales occidentale — creşte neîncetat şi când criminalitatea internaţională, la rândul său, se organizează şi îşi schimbă înfăţişarea, încep să se

manifeste şi lipsurile. Echilibrul intern se modificase simţitor prin sosirea noilor ţări membre africane, arabe şi anglo-saxone; dezvoltarea mijloacelor tehnice — de transmisiuni şi informatice, mai ales — rămâne considerabil în urmă şi unele ţări dintre cele mai dezvoltate, în special anglo-saxone, îşi pierd răbdarea; Secretariatul General, paralizat din pricina structurii sale, devenită foarte birocratică şi extrem de lentă, face cu greu faţă creşterii şi dezvoltării sale, iar nevoia unei reforme devine din ce în ce mai clar simţită. Se are în vedere chiar o nouă schimbare de sediu, localurile de la Saint-Cloud devenind neîncăpătoare, la rândul lor; în sfârşit, se crede din ce în ce mai ferm că Secretariatul General este indiscutabil prea legat de guvernul francez şi de politica sa externă. Toate aceste reproşuri sunt întemeiate, iar evoluţia din anii următori avea să le demonstreze. Dacă Franţa nu avea să reacţioneze — cum se va şi întâmpla —, atunci avea să îşi abandoneze *de facto* hegemonia asupra OIPC–Interpol. Retragerea lui Népote dă semnalul revendicărilor şi al unei schimbări în profunzime.

V. Ascensiunea americană şi fortăreaţa din Lyon

Esenţialmente european, imediat după Al Doilea Război Mondial, Interpolul a devenit o organizaţie cu reţele în ţările din America, din Africa şi din întreaga lume. Această extindere impunea reajustări de toate genurile în Secretariatul General, care nu se puteau înfăptui cât ai bate din palme. Contextul nu era de ajuns pentru a face lucrurile să evolueze. În afară de retragerea lui Népote, trei factori diferiţi vor declanşa procesul de schimbare: problemele juridice ridicate de adversarii OIPC,

introducerea legii „informatică şi libertăţi" în Franţa, aspiraţia Statelor Unite la hegemonie asupra Interpolului.

Din 1966, Biserica de Scientologie, o sectă pseudoreligioasă cu ramificaţii mondiale, întâmpină neplăceri în numeroase ţări în care se prezintă conducătorii săi, şi mai ales din 1969 până în 1975. Biserica le pune constant în seama Interpolului şi sfârşeşte acuzându-l direct. Tot ea dezvăluie trecutul SS al preşedintelui OIPC, Paul Dickopf, după moartea acestuia, în 1973. Începând de pe la mijlocul anilor 1970, se decide să riposteze sistematic, atacând Organizaţia şi oamenii săi — Secretariatul General laolaltă cu BNC-urile — în justiţie. Interpolul ia cunoştinţă cu brutalitate, la sfârşitul deceniului, de faptul că nu este la adăpost de acest gen de acţiuni şi are nevoie de imunităţile juridice acordate oricărei organizaţii internaţionale. Trebuie să se negocieze un nou acord de rezidenţă cu Franţa, sarcină pe care Bossard, recent ales secretar general, şi-o asumă începând din 1979. Guvernul francez, satisfăcut de situaţia de supunere a Interpolului în faţa sa, nu se grăbeşte la tratative.

În ianuarie 1978, Franţa votează legea „informatică şi libertăţi". Importanţa acestui eveniment i se va arăta Interpolului în 1980, când, după ce depusese patru proiecte de informatizare înaintea Comisiei Naţionale de Informatică şi Libertăţi (CNIL) şi îşi instalase primul său calculator, sediul primeşte vizita poliţiştilor francezi, veniţi să verifice aplicarea corectă a numitei legi, foarte restrictive în materie de informaţii nominative. Organizaţia internaţională îşi vede pus în discuţie de către guvernul francez dreptul de a informatiza datele poliţieneşti direct sau indirect referitoare la indivizi. Este o foarte grea lovitură adusă modernizării, activităţii şi chiar existenţei

sale. Fişierele Organizaţiei sunt, în fapt, principala sa forţă şi timp de încă cinci ani va trebui să se mulţumească de a lucra manual, exasperant de lent şi deloc practic. De-a lungul acestei dificile şi îndelungate perioade, secretarul general şi guvernul francez încearcă să cadă de acord despre gradul de aplicare al legii franceze în cazul OIPC–Interpol. Subiectul este extrem de delicat şi are multiple repercusiuni. Însăşi CNIL este conştientă de aceasta pentru că, în iunie 1980, în toiul negocierilor asupra noului acord de rezidenţă, ea declară că acceptă câteva restricţii la prerogativele sale, dacă Secretariatul General avea să rămână în Franţa. Cu toate acestea, subiectul este atât de spinos încât, atunci când, la sfârşitul anului 1981, se credea că s-a ajuns la o înţelegere asupra acordului de rezidenţă, a trebuit să se ia totul de la capăt, ţinând cont şi de problema informatică. Între timp, în decembrie 1980, Biserica de Scientologie va profita de ocazie pentru a cere, prin intermediul CNIL, accesul la dosarele Interpolului care o priveau; demers care i se aprobă după zece luni, ceea ce stârneşte consternarea în rândurile poliţiei internaţionale.

Interpolul şi statul francez ajung, în cele din urmă, la un compromis reciproc mulţumitor, prevăzând înfiinţarea unei comisii de control, care funcţionează pe parcursul verii anului 1982, şi, la puţin timp după aceea, pe 3 noiembrie, se semnează noul acord de rezidenţă, care ţine cont şi de acest compromis. Însă acordul de rezidenţă nu este ratificat de Parlamentul francez decât abia în februarie 1984, iar comisia de control nu poate funcţiona decât de la sfârşitul anului 1985, din lipsă de preşedinte. Începând din acel moment, Organizaţia poate să-şi reia un ritm aproape normal de dezvoltare şi să aibă condiţii de lucru mai potrivite epocii, iar drepturile individului sunt, în

principiu, protejate. Acordul dintre Interpol şi Franţa reprezintă o premieră în lumea organizaţiilor internaţionale, citat ca atare într-un raport al Comisiei pentru drepturile omului la ONU, de la 30 iunie 1983; este cu atât mai interesant de semnalat cu cât tocmai o organizaţie poliţienească dă un exemplu în acest domeniu. Însă, din 1980 până în 1985, Franţa apare în ochii ţărilor membre ale OIPC ca o piedică şi principala vinovată de întârzierea informatizării OIPC, întârziere care, fără îndoială, a fost în favoarea organizaţiilor criminale internaţionale care, în ceea ce le priveşte, ajunseseră pe culmile progresului.

Cât despre acordul de rezidenţă de la 3 noiembrie 1982, acesta redefineşte legăturile juridice existente între Secretariatul General şi Franţa. I se garantează celui dintâi imunitatea de jurisdicţie — ceea ce permite mai ales evitarea oricărei înfrânări sau întreruperi a activităţilor sale sub o presiune juridică noninternaţională —, inviolabilitatea sediului, a arhivelor, documentelor şi corespondenţei Interpolului — la adăpost inclusiv de ţara-gazdă.

Aceste enorme progrese sunt opera lui Bossard. Însă durata şi dificultăţile în realizarea lor vor face în mod clar ca Franţa să apară ca un real obstacol — nu doar în domeniul legislaţiei privitoare la informatizarea datelor individuale — şi să izbucnească toate problemele disimulate sau latente ale Organizaţiei. Aici vor interveni Statele Unite.

Interesul americanilor — care, în majoritatea cazurilor, după sfârşitul celui de Al Doilea Război Mondial, nu se preocupă de Interpol decât în mod distrat sau foarte punctual şi selectiv, respectiv ca să-l critice sever — începe să se trezească în zorii anilor 1980. Într-adevăr, ei

îşi dau treptat seama că, fosta lor criminalitate internă, mai ales în ceea ce priveşte producerea de droguri, se internaţionalizase în mod îngrijorător şi se hotărăsc să profite pe larg de enormele posibilităţi oferite, contra unui cost modest, de către Interpol, influenţându-l. În noiembrie 1980, unul dintre americani, proaspăt ales în Comitetul Executiv al Organizaţiei, se propune la preşedinţie. Însă demersul vine prea devreme şi este înfrânt zdrobitor la voturi de către un filipinez. Rapid, un alt american intră în Comitetul Executiv: John Simpson. El devine vicepreşedinte al OIPC, în 1982. În acest timp, mijloacele BCN–Washington sunt îmbogăţite şi mai mulţi poliţişti americani sunt detaşaţi la Secretariatul General, ocupând poziţii–cheie. Statele Unite demonstrează astfel că, pe viitor, se vor interesa şi se vor implica. De asemenea, îşi fac prieteni în Organizaţie şi alcătuiesc nişte coaliţii încurajând eforturile şi pe candidaţii cei mai potriviţi, după părerea lor, ca să facă Interpolul să progreseze.

Pe de altă parte, Franţa, după noul acord de rezidenţă din 1982, amorţeşte. Oricum, era deja prea târziu să reacţioneze. Incriminările la adresa ei sunt, de acum, clare, iar schimbarea, mai mult decât iniţiată. Ministerul de Externe este conştient de noua miză a influenţelor, dar dispune de prea puţine mijloace de acţiune; cât despre Ministerul de Interne, acesta îşi detaşează mai departe funcţionari de poliţie pe lângă Secretariatul General, dar se preocupă în special de principala sarcină a sa din acest deceniu, şi anume descentralizarea. De altfel, în 1982–1983, situaţia este încă favorabilă pentru André Bossard. Cu toate acestea, se va trezi pus în dificultate, în iunie 1984, când raportul unui consultant extern despre organizarea — sau reorganizarea — Secretariatului General nu are fericirea să-i fie pe plac Comitetului

Executiv. Alegerea, din acest an, a unui nou sediu, la Lyon, pentru a răspunde creşterii vertiginoase a Organizaţiei, îi nemulţumeşte pe americani, care consideră că locul său este la Paris, şi nu convine scopurilor lui Bossard. În septembrie 1984, la Adunarea Generală de la Luxembourg, Simpson devine primul preşedinte american al OIPC–Interpol, cu votul Franţei. În vreme ce funcţia este, de obicei, onorifică, el reuşeşte să-l lase în umbră pe secretarul general francez, cerând o anchetă despre „afacerea auditului", care va sfârşi rapid, în februarie 1985, cu demisia lui Bossard, la cincisprezece luni de la începutul celui de-al doilea mandat al său. La acea dată, OIPC număra 136 de membri. Perioada în care Bossard fusese în fruntea Interpolului avea să se dovedească determinantă pentru statutul şi viitorul organizaţiei, dar, va admite el însuşi, nu va însemna decât o etapă de tranziţie.

Într-adevăr, ieşirea din scenă a lui Bossard lasă câmp liber unei alte personalităţi, urmaş direct al lui Dresler şi Népote, Raymond Kendall. Franţa, fie conştientă de necesitatea schimbării, fie neglijentă, renunţă la a impune regulamentul şi abandonează Secretariatul General unui nonfrancez. Ca o compensaţie, i se va acorda un loc în Comitetul Executiv. Aşadar, britanicul Kendall, poliţist cu experienţă, care, la vârsta 52 de ani, se află la al cincisprezecelea an din cele două detaşări pe lângă sediul Interpolului, unde conducea, pe atunci, foarte importanta divizie de Poliţie, va fi cel care — recomandat, de altfel, de Bossard şi mai ales puternic susţinut de americani — va ajunge secretar general, la început interimar. OIPC este, acum, în totalitate în mâinile anglo–saxonilor. Statutul de interimar al lui Kendall, de până la următoarea adunare generală, favorizează chiar întărirea poziţiei preşedintelui,

care, în general decorativ până atunci, devine foarte activ; Simpson, om muncitor şi serios şi, în plus, prietenul preşedintelui Satelor Unite, Ronald Reagan, se impune rapid. Toate acestea îngăduie consolidarea influenţei Washingtonului şi a programului american.

În octombrie 1985, are loc la Washington cea de-a 54-a Adunare Generală a Interpolului. Americanii vor profita de ocazie pentru a demonstra în mod impresionant interesul pe care îl poartă, în sfârşit, Organizaţiei: ministrul de Justiţie pronunţă un discurs de deschidere, în prima zi, şi, în ziua următoare, ia cuvântul preşedintele Reagan în persoană. Simpson propune să se treacă la alegerea secretarului general imediat după alocuţiunea ministrului american, în vreme ce obiceiul era ca acest lucru să se petreacă la încheierea adunării. Kendall, singurul candidat, este votat. Simpson şi Kendall nu pierd timpul şi se apucă de îndată de lucru. Fără îndoială, Kendall este destul de priceput ca să aleagă şi să adopte singur deciziile care se impun. La fel de adevărat este, însă, că îşi găseşte un mult mai mare sprijin printre americani decât printre propriii compatrioţi. Modernizarea este veritabilul miez al problemei Interpolului. Trebuie să se informatizeze documentaţia, să se ridice comunicaţiile la nivelul începutului de secol al XXI-lea, să se reorienteze lupta împotriva criminalităţii internaţionale şi, în acelaşi timp, să se revizuiască şi să se reformeze modul de funcţionare a Secretariatului General, în acelaşi timp ce se organizează mutarea sediului de la Saint-Cloud la Lyon şi se rezolvă treburile obişnuite. O muncă imensă, prin care Kendall va dirija executarea, în numai câţiva ani, a unui veritabil salt tehnologic şi calitativ al Organizaţiei.

Când ajunge să ia frâiele în mână, sistemul de comunicaţie al OIPC se găseşte la un nivel deplorabil.

Problemele sunt nenumărate. Mijloacele de comunicaţie sunt relativ satisfăcătoare — deşi nu întotdeauna în pas cu progresul — în Europa, în America de Nord, în Japonia, dar extrem de insuficiente în Pacific — chiar şi cu Australia — (ţările din această regiune, adesea nişte microstate, aderă în număr mare la Interpol pe parcursul anilor 1980), în Orientul Mijlociu — cu excepţia Iranului —, în insulele Caraibe şi în America Centrală — zonă deosebit de sensibilă în materie de criminalitate şi care reprezintă o prioritate pentru Washington, în special Caraibele, care sunt un important punct de trecere a drogurilor spre Statele Unite. Numai jumătate dintre ţările membre sunt conectate la reţeaua radio a Organizaţiei şi treizeci nu dispun, pentru legăturile cu partenerii lor, decât de mijloace poştale (scrisori, telegrame şi telefoane) sau de telegrafiere prin morse, arhaice şi nu tocmai sigure. Secretariatul General, deja copleşit de comunicaţii, este, în plus, bombardat de mesaje care ar putea, foarte bine, să meargă direct către ţările interesate, fără să mai treacă prin el. În sfârşit, informaţiile primite la sediu sunt tratate manual. Toate acestea antrenează grave pierderi de timp şi un la fel de grav defect de securitate. Statele Unite sunt la originea înfiinţării unei comisii de supraveghere a tehnologiilor de informaţie, care, sub preşedinţia unui american, caută mijloacele de comunicare cele mai adecvate pentru Organizaţie şi pentru membrii săi, respectând, în primul rând, principiul fundamental al inviolabilităţii transmisiunilor. Acest obiectiv, al modernizării globale, se va impune în aceeaşi măsură cu informatizarea datelor.

Aceasta din urmă este, într-adevăr, o altă mare problemă. Toate dosarele, toate cazurile sunt încă prelucrate manual. Interpolul funcţionează pe baza

fişierelor sale şi deţine mai multe zeci de astfel de arhive, totalizând, la vremea respectivă, mai multe sute de mii de fişe (4,5 milioane în 1985, referitoare la indivizi, delicte, moduri de operare etc. şi dintre care numeroase sunt deja perimate). Este mult, mult prea greoi. Fără a mai vorbi despre mesaje de diverse naturi (aproape 700 000, în 1985) care ajung la Secretariatul General şi trebuie să fie, de asemenea, prelucrate. Când vreun BNC îi adresează o întrebare sau îi cere să să efectueze o cercetare, Interpolului îi ia în medie două săptămâni pentru a răspunde — iar infractorilor, mult mai puţin pentru a dispărea. Încă din 1972, Népote presimţise evoluţia şi propusese la Adunarea Generală de la Frankfurt un plan de informatizare, fără succes; Bossard, în 1980, îl reluase şi, împreună cu alte trei asemănătoare, îl supusese atenţiei CNIL. Însă rezolvarea neînţelegerilor cu acest organism din urmă, abia reglate la sosirea lui Kendall în funcţia de secretar general, nu îngăduise avansarea lucrurilor. Urgenţa este reală.

La Adunarea Generală de la Nisa, din noiembrie 1987, Kendall reuşeşte să facă să se aprobe un buget şi un Plan Cincinal — deja iniţiat în acel moment — care urma să informatizeze fişierele şi comunicaţiile Interpolului. Nu îşi va neglija, totuşi, sarcinile curente. De pildă, din 1985, hotărăşte să se difuzeze, pentru prima dată în istoria OIPC, un ordin de urmărire a unui criminal de război — şi contra umanităţii — nazist, Dr. Mengele, medic al lagărului de la Auschwitz; dar acesta este, probabil, mort de mai mulţi ani. În 1987, o altă cerere transmisă de Secretariatul General are un sfârşit mai fericit: Joseph Schwammberger, fost comandant al unui lagăr de concentrare nazist, este arestat în Argentina, extrădat către Germania, în 1990, şi condamnat la închisoare pe viaţă, în 1992. Acesta

avea, în acel moment, 82 de ani, dar, pe viitor, puteai să fii aproape sigur că foştii criminali de război nazişti, încă în viaţă, nu vor mai dormi la fel de liniştiţi, oriunde s-ar fi aflat, mulţumită Interpolului şi lui Kendall.

Acesta din urmă lucrează bine şi repede. În ziua de vineri, 19 mai 1989, Secretariatul General era încă la Saint-Cloud, cu poliţiştii şi funcţionarii săi, iar luni, 22 mai, lucrul se relua... la Lyon, fără nici o sincopă. Clădirea, finanţată şi cu o participare franceză de peste 30 de milioane de franci, livrată puţin mai înainte de termen, seamănă cu o fortăreaţă, cu zidurile sale înalte, curtea interioară şi şanţurile sale, şi domină Rhônul. Însă este modernă şi un Secretariat General modern se instalează în ea. În toamna aceluiaşi an, se operează informatizarea datelor şi a comunicaţiilor. Sediul poate, de acum, să răspundă tuturor cererilor BNC-urilor în cel mult două ore şi chiar în treizeci de minute, dacă este o urgenţă. În paralel, şi BNC-urile se modernizează, la rândul lor. Cum lucrările au luat avans faţă de Planul Cincinal din 1987, Adunarea Generală de la Ottawa, din octombrie 1990, adoptă un al doilea, pentru a veni în ajutorul membrelor cele mai sărace şi al staţiilor regionale ale OIPC.

Un alt obiectiv al lui Kendall şi al americanilor este de a regândi lupta împotriva crimei, de a reface ordinea priorităţilor Interpolului. Într-adevăr, se pune problema de a restrânge lupta contra falsificărilor de bani, contra prostituţiei etc., care sunt infracţiuni dintotdeauna, de dinainte şi de după război, în profitul luptei contra formelor mai moderne de criminalitate, ca traficul de stupefiante — care ocupă, totuşi, deja pe puţin 50% din Organizaţie —, spălarea banilor crimei şi, mai ales, terorismul. Această reconversie, mai mult decât alte operaţiuni, necesită reforma funcţionării Secretariatului General. Încă din

1985, Kendall a creat un birou al metodelor şi al organizării, însărcinat, printre alte lucruri, cu regândirea structurii. Divizia Poliţie (una dintre cele trei divizii de lucru ale Secretariatului General, pe lângă Administraţia Generală şi Divizia Documentaţiei generale, studii, revistă) funcţionează încă la fel ca pe vremea lui Népote, cu trei subdivizii: droguri, criminalitate generală şi criminalitate economică. Aceasta este principala ţintă a reorganizării. Pentru desemnarea unui succesor în fruntea Diviziei Poliţie, noul secretar general renunţă la sistemul trecut al cooptării, întotdeauna discutabil, şi face pentru prima oară un apel la candidatură; postul îl va obţine un poliţist japonez, la începutul anului 1986. Curând apăreau, în cadrul aceleiaşi divizii, o mulţime de subgrupe sau unităţi însărcinate de a lupta în mod specific împotriva diverselor forme de criminalitate internaţională; există, mai ales, şi aceasta reprezintă încă o ruptură cu poziţiile trecute, o celulă antiteroristă, care demonstrează că, în sfârşit, s-a reglat problema pseudopolitică în legătură cu aceasta. O a patra divizie, numită de suport tehnic, este creată în 1987; aceasta este însărcinată mai strict cu informatizarea şi modernizarea instrumentelor de lucru ale Interpolului.

Aceste operaţii sunt tot atâtea succese. OIPC poate, de acum înainte, să atace mai incisiv şi mai eficace criminalitatea internaţională şi cunoaşte din nou o creştere a popularităţii, enormă, chiar fără precedent. Încrederea a revenit, noi membri continuă să i se alăture, recursul la serviciile sale sporeşte. În octombrie 1990, Kendall este reales. În momentul Adunării Generale de la Ottawa, care remarcă noul său succes, Interpolul numără 154 de membri, printre care şi URSS, proaspăt intrată. Este un moment istoric. Apoi, la dezmembrarea Uniunii, noile state

care rezultă aderă şi ele la Interpol, la rândul lor. La Adunarea de la Dakar, în 1992 (a treia într-o ţară din Africa), Organizaţia poate să se mândrească: are 169 de membri, cu doar 7 mai puţin decât ONU. Aceasta vorbeşte despre importanţa care i se acordă în lume. După modernizarea mijloacelor, ea se preocupă de modernizarea activităţilor: se hotărăşte să nu se mai limiteze la colaţionarea şi la transmiterea de informaţii, să-şi extindă activităţile de analiză a criminalităţii internaţionale sub toate aspectele sale şi, bineînţeles, să difuzeze studiile şi concluziile pe care le emite în acest cadru, în beneficiul membrelor sale şi a organismelor interesate. Aceasta este noua provocare a lui Raymond Kendall, reales la Adunarea de la Pekin, în 1995, pentru un ultim mandat de secretar general înainte de retragerea sa la pensie.

Capitolul II

CRIMINALITATE ŞI POLIŢIE INTERNAŢIONALĂ

I. Rememorare istorică

Crima apare nu o dată cu omul, ci o dată cu societatea şi este indisolubil legată de aceasta. Proprietatea dă naştere la furt, moneda la falsificarea de bani etc. În acelaşi timp, criminalii, fie că sunt profesionişti sau ocazionali, circulă dintr-un loc, de la o societate, de la un stat la altul pentru a-şi comite infracţiunile sau pentru a-şi găsi un refugiu. Astfel, cele două caracteristici perene ale criminalităţii apar de timpuriu: varietatea şi sofisticarea diverselor forme (contrabandă, sclavagism, piraterie etc.) şi problema extrădării criminalilor. Timp de secole, lupta împotriva acestei criminalităţi internaţionale şi a efectelor sale perverse a fost limitată la aceea a poliţiilor locale şi la recursul, punctual, la greoaiele şi întortocheatele căi diplomatice.

Istoria îşi accelerează brutal ritmul la jumătatea secolului al XIX-lea, o dată cu revoluţia industrială şi apariţia mijloacelor de transport mai lesnicioase, rapide şi democratice, reprezentate de căile de fier şi vasele cu aburi. Criminalii pot, astfel, să viseze la mari lovituri în Viena, Alexandria, New York, Calcutta ca şi în Londra, Paris şi Sankt Petersburg, şi la perspective mai clare de a scăpa nepedepsiţi. Relaţiile dintre poliţiile naţionale rămân la raţia minimă pentru existenţă, poliţiştii nu pot acţiona în afara teritoriului lor, iar, în vreme ce mijloacele de extrădare nu evoluează, frontierele nu mai constituie

obstacole pentru indivizi, întrucât paşapoartele şi vizele nu sunt puse la punct. Apare o clasă de criminali mai vicleni şi ambiţioşi, care se confruntă cu poliţişti descumpăniţi şi, în mare parte, neputincioşi.

Unele ţări înţeleg problema la sfârşitul secolului al XIX-lea şi, de la începutul secolului următor, începe să se cadă la înţelegere pentru a lupta în comun contra activităţilor care le stârnesc, fără îndoială, preocuparea, dar mai sigur contra celor care ating cel mai puţin susceptibilităţile naţionale: traficul de femei albe, publicaţiile obscene şi opiumul. În 1914, participanţii la congresul de la Monaco se arată deja îngrijoraţi de lupta care trebuie dusă contra traficului de droguri, a falsificării de bani, a furtului de obiecte de artă şi a hoţiei de buzunare, contra terorismului, a traficului de femei albe şi a escrocheriilor.

După Marele Război, criminalitatea internaţională îşi schimbă, întrucâtva, natura: dacă înainte era numai acţiunea câtorva „călători", pe ansamblu cu totul privilegiaţi, acum devine acţiunea unei mari mulţimi de indivizi, pe care conflagraţia i-a azvârlit în mizerie sau în acte politice extreme. Cazul Austriei este semnificativ prin faptul că este exemplar şi stă la originea Interpolului. Ca mai toate statele Europei, dar poate că mai mult decât ele, Austria cunoaşte haosul, situaţia ideală pentru criminalii de toate tipurile — falsificatori, traficanţi, escroci, terorişti de toate culorile etc. — şi mai ales de toate provenienţele: într-adevăr, războiul a contribuit pe larg la familiarizarea acestora din urmă cu alte ţări decât ale lor şi, în plus de aceasta, în Austria operează nişte indivizi originari din noile state rezultate din ex-Imperiul austro–ungar; sistemul paşapoartelor, care acum se pune la punct, duce încă lipsă de eficacitate. De asemenea, autorităţile austriece se preocupă — precum făcuseră înainte şi cele

ale Imperiului — de problema ţiganilor, resimţită în mod deosebit în Europa Centrală: ei sunt nomazi, răspândiţi în teritoriu, în veşnică mişcare, hoţi reputaţi — aceasta este, în orice caz, opinia epocii; ţiganii constituie un element infracţional care trebuie ţinut sub permanentă supraveghere şi ţinta măsurilor excepţionale. La crearea CIPC — la îndemnul şi sub dominaţia Austriei — toate aceste forme de criminalitate devin, şi pentru multă vreme (cu excepţia terorismului), obiectivele luptei poliţieneşti internaţionale.

Falsificatorii de bani sunt un pericol deosebit de grav pentru economiile încă fragile din numeroase ţări — chiar dacă, deja din anii 1920, dolarul american se află în fruntea preferinţelor calpuzanilor —, iar Comisia adoptă neîntârziat nişte dispoziţii care se vor dovedi remarcabil de eficiente. În 1933, se estima la 3 240 numărul criminalilor internaţionali din lume — dar mai ales din Europa —, repartizaţi pe categorii, dintre care cea mai importantă o constituie de departe cea a hoţilor de buzunare (aproape jumătate din total); această criminalitate este slab violentă, prost organizată şi de mică anvergură.

Cu puţin înainte de Al Doilea Război Mondial, inamovibilul secretar general al CIPC, Oskar Dressler, a început, lăsându-se luat de valul nazist, să lege criminalitatea de criterii rasiale. Lupta contra crimei internaţionale se făcea acum pe baze ideologice şi de lucru care nu aveau nici mare valoare, nici sens, chiar dacă păstraseră o anumită eficacitate. Infractorii îşi continuă activităţile obişnuite şi în timpul conflictului, pe cât le este cu putinţă, ba chiar dispreţuind frontierele, pe care le trec cu o uşurinţă uluitoare. Delictele lor sunt aceleaşi ca de dinainte de război, cu, probabil, o relativă

recrudescenţă a furturilor. Se remarcă, la începutul anului 1944, sosirea unei cantităţi importante de bancnote false, răspândite din Europa Centrală şi până în Bielorusia ocupată — zloţi polonezi, lire sterline şi dolari americani! Uneori, naziştii profită, şi ei, de Comisie pentru a o însărcina să-i caute presupuşii rezistenţi — nou tip de criminalitate, croit pe măsură.

Sfârşitul războiului dă semnalul pentru întoarcerea la o altă formă de haos, comparabilă, ba chiar mai virulentă decât cea care a urmat după conflagraţia anterioară. După cizma nazistă, mai nimic nu-i mai putea înspăimânta pe criminali şi pe emulii lor; sistemul monetar înnebuneşte, piaţa neagră se generalizează, frontierele sunt, din nou bulversate, populaţii întregi sunt strămutate, iar poliţiile naţionale sunt în încurcătură. Infractorii au deseori o experienţă militară sau partizană, dispun de importante rezerve de muniţie de război, mijloacele de transport se dezvoltă încă şi mai mult. Condiţiile sunt extrem de favorabile criminalităţii internaţionale, mai ales falsificatorilor, agresorilor şi traficanţilor de diverse tipuri. Figurile de dinainte de război reapar, totuşi, sunt nici mai rele, nici mai bune, şi îşi reiau vechile metode — criminalitatea internaţională păstrează, astfel, pentru încă un timp, un aer retro.

În 1951, sediul CIPC numără 60 000 de fişe referitoare la criminalii internaţionali — ceea ce nu sugerează un număr egal de infractori, întrucât mare parte dintre ei figurează în fişiere diferite. La sfârşitul deceniului, Comisia organizează — acesta fiind un semn al evoluţiei criminalităţii internaţionale — nişte întâlniri între poliţişti, pe marginea unor teme ca drogurile şi crima organizată. Utilizarea şi traficul ilicit de stupefiante încep să crească serios în anii 1960, sub presiunea cererii mediilor artiştilor

şi a hippioţilor, apoi devine o preocupare majoră, începând din anii 1970. Contrafacerea, contrabanda şi traficul de droguri sunt priorităţile luptei internaţionale. Cu puţin timp mai înainte, anul 1968 marcase reapariţia îngrijorătoare a terorismului internaţional. Dacă, într-o vreme, unele BNC-uri au o viziune largă — şi foarte curând readusă la consideraţii mai realiste — despre criminalitatea internaţională, mergând până la a trimite la Secretariatul General informaţii despre turiştii occidentali care se plimbă goi pe plaje sau se scaldă în fântânile arteziene, ceea ce atrage după sine un apel la ordine din partea sediului, deceniul 1980 vede o schimbare netă — creşterea traficului de stupefiante pare că nu se va mai opri, terorismul atinge culmea, iar criminalitatea „gulerelor albe" (economică, informatică, financiară) devine o problemă majoră; numai contrafacerea pare să se stabilizeze, ca şi atentatele la bunele moravuri. Criminalitatea internaţională este, de acum înainte, organizată, bine implantată, chiar încurajată în unele cazuri. În 1985, divizia de Poliţie Interpol tratează peste 60 000 de afaceri, din care majoritatea (43 000) referitoare la droguri, 6 500 despre banii falşi, 5 500 de crime asupra bunurilor şi 3 800 asupra persoanelor, 3 500 de escrocherii. Ea se reorganizează în funcţie de aceste date.

II. Criminalităţi fără frontiere

1. Vedere de ansamblu

Definiţia criminalităţii internaţionale nu este la fel de simplă cum pare. Depăşirea frontierelor este un principiu fundamental. Un individ care comite o crimă în afara graniţelor ţării sale este, cu siguranţă, un criminal

internaţional. Însă, chiar dacă este arestat în ţara lui pentru această crimă, el rămâne în statisticile criminalilor naţionali. Locul de interpelare este de o importanţă capitală. Situaţia se complică dacă individul, fără a-şi părăsi ţara, comite o crimă a cărei victimă, un alt individ sau stat, este străin — un american care fabrică dolari falşi la Washington are o activitate criminală de anvergură internaţională, pentru că dolarul circulă în întreaga lume şi este monedă de referinţă. În acelaşi fel, victimele, chiar mai frecvent decât criminalul, pot trece frontierele, în cazul atacului asupra indivizilor. Criminalul internaţional poate să nu călătorească şi nu este neapărat un străin de ţara în care îşi pune în acţiune fapta. Circulaţia bunurilor este, într-adevăr, un alt element al criminalităţii internaţionale: fie că sunt instrumente ale crimei — arme, explozibile, materiale —, fie obiecte sau produse — opere de artă, materiale preţioase, stupefiante, bani falşi, contrafaceri, documente, mărfuri diverse, fonduri —, acestea participă la crimă. Până şi circulaţia ideilor poate să fie o astfel de componentă, atunci când există dincolo de frontiere transmiterea de instrucţiuni, chiar o voinţă, de natură criminală. Mai abstractă încă este frauda prin calculator, orientată către afacerile de spionaj sau de escrocherie.

Criminalitatea internaţională are, adesea, ca punct de plecare o proximitate, geografică, lingvistică sau culturală mai ales — un infractor operează sau se retrage într-o ţară care, într-un fel sau altul îi este apropiată sau care primeşte imigranţi, printre care el îşi poate pierde urma fără dificultate. Dar nu se limitează nici pe departe la aceasta. Existenţa ţărilor bogate şi a ţărilor sărace este încă un factor favorabil dezvoltării ei: cetăţenii din ţările subdezvoltate pot foarte bine să fie tentaţi să iasă din condiţia lor, pornind să-şi obţină din altă parte şi ilegal

ceea ce le lipseşte. Sensul poate fi, de asemenea, invers, fiindcă bogăţiile naturale din aceste zone atrag indivizi de toate soiurile în activităţi ilegale sau chiar societăţile industrializate îşi au capriciile lor, putând să antreneze, din reacţia de ură sau din dorinţa de a uita, unii dintre membrii lor să comită delicte cu caracter internaţional, precum terorismul sau consumul de stupefiante. Politica, internă şi externă, are şi ea o influenţă: deschiderea frontierelor stimulează, de pildă şi între altele, apariţia banilor falşi, în vreme ce interdicţiile, precum prohibiţia de alcool din Statele Unite dintre cele două războaie mondiale, favorizează traficurile cu străinătatea; cât despre război, acesta antrenează contrabanda cu arme şi stupefiante. Progresele tehnice, precum cele în domeniul transporturilor — permiţând deplasările şi dispariţiile rapide şi în toate colţurile globului a indivizilor şi a mărfurilor —, al comunicaţiilor, al informaticii, încurajează dezvoltarea unei criminalităţi organizate la scară mondială. Progresele juridice dorite prin deschiderea frontierelor pentru persoane şi comerţ, cu repercusiunile lor în domeniul controlului vamal, înlesnesc şi ele atingerea scopului din partea delincvenţilor. Evoluţia moravurilor are şi ea un impact asupra criminalităţii internaţionale: se ajunge, treptat, în materie de practici sexuale şi de consum de droguri, de pildă, la una dintre cele mai mari toleranţe, care se repercutează asupra luptei duse împotriva acesteia din urmă. În sfârşit, prevenirea şi combaterea joacă un rol, dar nu neapărat cel aşteptat; ele provoacă, adesea, nu atât încetarea activităţilor vizate, cât o schimbare de rută şi de mod de operare — adoptarea sistemelor de securitate în bănci a diminuat, global, jafurile, dar a crescut numărul celor cu luare de ostatici, iar victoria franco–americană asupra

french connection[2] a antrenat adoptarea de noi filiere pentru traficul de heroină din Orientul Îndepărtat.

În ceea ce îi priveşte pe infractorii internaţionali în persoană, aceştia sunt de diferite genuri: există ocazionalii şi profesioniştii, individualii şi echipele, bandele şi grupările. Criminalii internaţionali ocazionali sunt destul de puţin numeroşi; poate fi vorba despre ucigaşi pasionali, care apoi fug în străinătate, turişti reîntorcându-se cu o cantitate variabilă de droguri, simpatizanţi ai indivizilor sau ai cauzelor implicate în terorism, cărora le aduc mici servicii, sau membri ale anumitor categorii de meserii — marină, aviaţie civilă etc. —, care profită de situaţia lor pentru a se ocupa cu vreun mic trafic. Profesioniştii îşi obţin resursele din activităţile lor criminale; ei pot fi specializaţi sau nu; priceperea lor este, în general, mare şi sunt cei mai periculoşi.

La fel ca ocazionalii, solitarii sunt rari în meserie, fiindcă este din ce în ce mai dificil să evoluezi fără susţinerea tăinuitorilor, a complicilor şi a intermediarilor. Echipele se alcătuiesc în număr mic de indivizi, uneori familii, operând împreună în afaceri relativ limitate, ca furtul de buzunare sau negocierea cecurilor de călătorie. Bandele, mai importante ca număr de membri, se întrunesc periodic pentru afaceri ca furtul prin efracţie, jafurile armate sau escrocheriile. Când câştigă şi mai mult în importanţă şi în structurare, ele intră în categoria marelui banditism, veritabila „lume interlopă", care se ocupă cu tot soiul de activităţi criminale — dar axându-se mai mereu în jurul proxenitismului, furtului şi al agresiunii —, care poate cuprinde membri străini, poate opera la scară naţională, chiar internaţională, având complici în ţările limitrofe şi dincolo de ele, şi ai cărui şefi sunt deja dificil de atins, prin justiţie şi poliţie, fiindcă sunt la adăpost.

[2] Reţeaua franceză (de droguri). (N. tr.)

Crima organizată este forma cea mai elaborată — dar neunificată — a marelui banditism. Ea cuprinde, de exemplu, pentru Occident, mafia siciliană, camora napolitană, cosa nostra italo–americană; pentru Asia, triadele chineze şi boryokudanul japonez (ai cărui membri sunt aşa-numiţii yakuza); pentru America Latină, cartelele de la Cali şi de la Medellin. Toate acestea sunt organizaţii puternice şi permanente, având ramificaţii internaţionale subtile şi foarte diversificate, adesea disimulate sub o aparenţă de legalitate. Activităţile lor acoperă toată gama criminalităţii, naţionale sau internaţionale, dar cu o dimensiune superioară în concepţie şi obiective, care se repercutează în muncă. Este vorba, într-adevăr, în cercetarea „industrială" de profite maxime, de a ocupa pretutindeni, unde este cu putinţă pe pământ, toate sectoarele de activitate ilegală, recurgând la toate artificiile imaginabile pentru a-şi camufla utilizarea lor sub masca legalităţii. Mijloacele crimei organizate sunt colosale, voinţa de putere fără limite, sofisticarea extremă, scrupulele inexistente, beneficiile imense, sprijinul incomparabil şi complicii foarte numeroşi, iar domeniul de acţiune cel puţin continental, chiar mondial.

Dezvoltarea şi expansiunea bandelor de profesionişti, mai ales de motociclişti — în special Hell's Angels —, etnici sau din crima organizată reprezintă un fenomen deosebit de îngrijorător.

2. Atingeri aduse persoanelor

Ele constau în asasinate şi agresiuni, în infracţiuni împotriva drepturilor omului, în exploatarea indivizilor, în pornografie şi în terorism.

Uciderile, care cristalizează oroarea publică mondială şi sunt universal pedepsite, sunt relativ puţin numeroase

la scară internaţională (aproape 400 de cazuri, totuşi, în 1980). Ele pot fi rezultatul acţiunii unei largi categorii de persoane, a unui individ izolat sau a unei organizaţii criminale. Actele de violenţă sunt, la rândul lor, uneori internaţionale, după cum se poate constata cu ocazia întâlnirilor sportive favorizând, sub pretextul de a-şi susţine echipa, deplasările de grupe de huligani în afara frontierelor ţării lor.

Infracţiunile contra drepturilor omului pot fi înfăptuite la nivelul individului sau al statului. În cadrul statelor, convenţiile internaţionale definesc drept crime acelea de război, contra umanităţii sau segregaţia, care sunt, totuşi, dificil de pedepsit când comunitatea internaţională nu este direct implicată în război, din pricina suveranităţii statelor în general şi a absenţei procedurilor adaptate. Indivizii, în ceea ce îi priveşte, pot fi supuşi la sclavie; cazurile internaţionale sunt rare, dar există exemple implicând membrii unor secte sau muncitorii migranţi.

Traficul cu fiinţe umane, respectiv trecerea unor persoane dintr-o ţară într-alta sau de pe un continent pe altul în scopul de a le prostitua, este cunoscut încă din Antichitate. Abia la sfârşitul secolului al XIX-lea traficul de sclave sexuale a fost denumit „traficul de femei albe" şi, prin aceasta, s-a început cooperarea internaţională în materie de luptă împotriva criminalităţii — în 1899 are loc primul Congres pentru combaterea traficului de femei albe, urmat de un Aranjament, în 1904, apoi de o Convenţie, în 1910. Tot în acest an, se descoperă că un cuplu din Chicago (Statele Unite) a adus 20 000 de sud–americance pentru casele de toleranţă din nordul continentului. În 1933, se încheie o nouă Convenţie internaţională asupra traficului de femei. În această epocă, filiera de aprovizionare, întinsă din Franţa până în

America de Sud, este deja celebră. După Al Doilea Război Mondial, începe să se admită, mai ales o dată cu Convenţia pentru combaterea traficului de fiinţe umane şi a exploatării prostituţiei altei persoane, de la 2 decembrie 1949, adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a Naţiunilor Unite, că proxeneţii — de altfel frecvent implicaţi şi în alte afaceri criminale — sunt cei care trebuie combătuţi şi pedepsiţi, mai curând decât prostituatele. Însă Convenţia este din mai multe puncte de vedere inadaptată pentru luptă. Secretariatul General al Interpolului avea să o critice, în 1960, sub conducerea lui Sicot, şi în 1965, sub Népote, dar nu va obţine de la ONU modificările necesare. Pe teren, treptat, rutele se inversează, pornindu-se de la ţările sărace către ţările bogate, mai des decât invers. Birourile Centrale, la rândul lor, nu par să acorde un loc prioritar luptei contra traficului de femei albe. În 1979, Népote încearcă să-i dea un nou suflu. Un raport al Secretariatului General, din 1975, demonstrează o bună cunoaştere a fenomenului, care, prin unele părţi, aduce schimbări în organizare. Abia în septembrie 1988 are loc, la Saint–Cloud, primul Simpozion Internaţional privind traficul de fiinţe umane; de aici rezultă că acesta din urmă este foarte ridicat şi efectiv bine organizat. Ţările membre ale Interpolului se înţeleg, ca de obicei, să îşi sporească anagajarea lor în lupta contra acestui fenomen. Totuşi, numărul afacerilor rezolvate rămâne neglijabil (vreo şaizeci în 1989, dintre care majoritatea privind Europa). În acest moment, şi deja de un oarecare timp, acest trafic se ocupă şi de bărbaţi şi, mai îngrijorător, de copii. Aceştia din urmă sunt, în plus, o ţintă privilegiată a turismului sexual ca şi a unor filiere de adopţie. Oricum, eforturile BCN-urilor sunt neconvingătoare şi chiar la Secretariatul General al Interpolului, în

ciuda declaraţiilor de intenţie, sectorul luptei împotriva traficului de fiinţe umane suferă carenţe cronice.

Pornografia este o altă preocupare mai veche a poliţiilor. O Convenţie internaţională pentru combaterea publicaţiilor obscene vede lumina zilei în 1910, urmată de o alta, în 1923. De atunci, moravurile s-au liberalizat, dar traficul, dacă s-a diminuat, a crescut în gravitate, fiindcă, axat mai ales pe bestialitate şi pedofilie, este în legătură cu traficul de copii în scopuri sexuale. Unii apreciază că pornografia ar fi o piaţă majoră a crimei organizate, iar copiii ar constitui un sector important. Suedia şi Danemarca sunt principalele producătoare şi furnizoare de pornografie infantilă pentru Statele Unite, care sunt, ele însele, cea mai mare piaţă. Însă clientela acestor activităţi este diseminată pe întreaga planetă.

3. Infracţiuni contra bunurilor

Acestea constau în furturi şi tăinuiri, cu toate variantele lor: jafuri armate, furturi cu agresiune, furturi şi trafic de vehicule sau de obiecte culturale. Sancţiunile nu sunt bine armonizate în lume.

Furturile însoţite de violenţă, jafurile armate şi extorcările de fonduri, care pot da loc, mai ales după dezvoltarea mijloacelor de securitate, la sechestrare de persoane, reprezintă mai multe sute din afacerile tratate în fiecare an la nivel internaţional. Acestea sunt, de altfel, acţiunea bandelor compuse din infractori specializaţi şi foarte periculoşi, adesea legate de crima organizată şi amestecând localnici şi străini, trecând graniţele pentru a-şi îndeplini planurile.

Spargerile, furturile prin efracţie, sunt adeseori acţiunea bandelor de profesionişti, calificaţi, mediteraneeni, sud–americani sau din Europa Centrală mai ales,

uneori legaţi de crima organizată, deplasându-se dintr-o ţară într-alta, dispunând de un refugiu într-una şi expediindu-şi rapid marfa într-alta după lovitura dată.

Furturile prin dexteritate pot fi prin sustragere sau prin substituire, cele dintâi constând în golirea buzunarelor unor terţe persoane, celelalte în înlocuirea, de exemplu în bijuterii, a pietrelor adevărate cu falsuri în cursul cumpărărilor care nu se fac în depline condiţii de siguranţă. Aceste infracţiuni sunt comise de către echipe ai căror membri principali sunt dotaţi cu o mare dexteritate şi călătoresc mult. Sud-americanii operând în Europa sunt deosebit de reputaţi, iar numărul lor creşte fără încetare.

Furturile şi traficul vehiculelor privesc automobilele, camioanele şi încărcătura lor, iar actele de piraterie, vapoarele. Automobilele furate în ţările industrializate — mai ales din Europa Occidentală — sunt adeseori trimise în străinătate (Africa, Asia, America), în vreme ce camioanele şi încărcătura lor, mai ales a TIR-urilor, sunt de asemenea vânate; beneficiile infractorilor, extrem de structurate şi uneori provenind din crima organizată, sunt importante. Cât despre piraterie, nu doar că n-a dispărut o dată cu pavilioanele negre de pe vremea corăbiilor cu pânze, dar a devenit chiar îngrijorătoare; de altfel, aceasta este, probabil, legată de diverse alte traficuri, printre care şi cel de stupefiante.

Furturile şi traficul internaţional de obiecte culturale privesc — potrivit Convenţiei de la 14 noiembrie 1970 asupra măsurilor necesare pentru interzicerea şi împiedicarea importului, exportului şi transferului de proprietăţi ilicite de bunuri culturale — unsprezece categorii de obiecte care, de la silexul cioplit preistoric până la un tablou de Picasso, trecând prin scrisoarea manuscrisă a lui Napoleon, un basorelief antic, o piesă de

mobilier chinezesc şi altele, au, în plus de o valoare comercială uneori importantă, şi o valoare culturală şi artistică inestimabilă. Această activitate înfloreşte cu adevărat în secolul al XX-lea, când începe să se acorde obiectelor de artă o mare valoare comercială. *Gioconda* este furată din Luvru în 1911 şi hoţul său încearcă s-o revândă la Florenţa, în Italia. Lupta contra furtului şi a traficului de bunuri culturale este unul dintre primele obiective ale cooperării poliţieneşti internaţionale. Interpolul are de-a face, mai întâi de toate, cu franctirorii. În 1947, Jean Népote creează un sistem de notiţe specifice trimise către BCN-uri. În anii 1960, hoţii devenind profesionişti, el fondează la Secretariatul General o grupă destinată a-i combate. Începând din 1972, el adaugă la notiţele obişnuite şi nişte notiţe anuale, prezentând primele douăsprezece opere de artă dintre cele mai căutate. Ceea ce nu împiedică, însă, ca activitatea infracţională să explodeze de-a lungul acestor ani. În ultimul deceniu al secolului al XX-lea, furtul şi traficul de obiecte culturale constituie una dintre activităţile criminale internaţionale cele mai rentabile. Aceasta este, uneori, combinată cu alte asemenea activităţi, ca finanţarea organizaţiilor teroriste. Dacă cererile de intervenţie a Interpolului provin mai ales din ţările occidentale, şi BCN-urile africane, asiatice şi din fostele membre ale blocului sovietic încep să-şi formeze, acum, acest reflex. Însă, cu cât hoţii pun mai multe frontiere şi intermediare între locul de unde au furat şi destinaţia mărfii lor, cu atât sunt mai în siguranţă; pe de altă parte, obiectele reapar pe piaţa neagră abia după aproximativ trei ani. Aşadar, vinovaţii, în ciuda tuturor eforturilor Interpolului, au timp să dispară şi, după cele mai optimiste estimări, numai 10% dintre afaceri sunt elucidate.

4. Infracţiunl economice şi financiare

Această criminalitate ingenioasă, numită adeseori „a gulerelor albe", constă în încălcarea legislaţiilor prin toate mijloacele pentru a genera profituri ilicite, care reprezintă sume colosale. Ingeniozitatea infractorilor pare fără de margini. Interpolul a repertoriat vreo treizeci de tipuri de infracţiuni economice şi financiare internaţionale, iar activitatea este în constantă şi rapidă creştere. În 1991, subdivizia criminalităţii economice şi financiare a Secretariatului General a tratat aproape 2 000 de noi dosare, cu 33% mai mult decât în 1990, an care înregistrase deja o creştere cu 27% faţă de anul precedent. Toate economiile naţionale şi, în special, cele din ţările subdezvoltate sunt ameninţate; câteva state sunt chiar zguduite din temelii. Însă modurile operatorii sunt nenumărate şi divers reprimate, potrivit ţării respective, ceea ce face combaterea dificilă. În afară de aceasta, dacă lupta contra criminalităţii gulerelor albe reprezintă al doilea post de activitate al Secretariatului General al OIPC, după cel al traficului cu stupefiante — aceste sectoare fiind, de altfel, legate între ele în câteva puncte — , mijloacele sale rămân, în perioada de joncţiune dintre secolul al XX-lea şi secolul al XXI-lea, aproape de indigenţă. Într-atât încât viitorul este, într-adevăr, îngrijorător.

Unele dintre afacerile cele mai stringente privesc criminalitatea informatică şi spălarea banilor. Crima informatică a trecut brutal de la nelinişte la realitate. Primul calculator electronic programabil datează de pe vremea celui de Al Doilea Război Mondial şi, dacă utilizarea comercială a informaticii nu se generalizează decât abia în 1970, o dată cu inventarea microprocesorului, primul delict cunoscut referitor la aceasta a avut loc în 1958.

Interpolul inaugurează o serie de conferinţe pe marginea acestui subiect în decembrie 1979. Este vorba, în general, despre piratul informatic care intră într-un sistem pentru a fura informaţii sau programe, pentru a deturna bani sau pentru a pune în practică un şantaj. El are, adeseori, un complice în sânul organizaţiei vizate. În acest fel apar, de exemplu, afaceri de spionaj industrial, comercial, ştiinţific şi militar foarte îngrijorătoare pentru viitor. Problema este că societăţile, băncile şi alte instituţii care le sunt ţintă apelează rar la poliţie, de teamă că, o dată ce clienţii lor vor fi la curent cu faptele, imaginea lor de firmă va fi afectată negativ. În plus, pătrunderea în calculatorul altcuiva şi furtul de informaţii — prin natura lor, intangibile — sunt considerate ca delicte în foarte puţine ţări. În sfârşit, sistemele fiind conectate între ele prin linii telefonice obişnuite, este uşor să ai acces la ele pe aceleaşi căi, iar graniţe în acest domeniu nu există; aceasta complică, de altfel, anchetele, fiindcă mijloacele de a bruia pistele sunt uriaşe, într-atât încât acest gen de afaceri, spre deosebire de altele, este foarte adesea rezolvat printr-un noroc chior şi nu prin acţiune sistematică. OIPC, ale cărei bănci de date sunt conectate la liniile telefonice exclusiv poliţieneşti, este, teoretic, la adăpost de acest pericol, cel puţin faţă de cele venind din exterior, dar riscurile de piraterie din interior, chiar reduse la extrem, subzistă. Grupul din Interpol însărcinat să lupte împotriva criminalităţii informatice, deşi restrâns, înregistrează numeroase succese.

Reciclarea capitalurilor având o origine criminală, operaţiune mai cunoscută sub numele de spălare de bani, este un alt subiect de îngrijorare în creştere pentru Organizaţie. Practica de a da profiturilor în bani lichizi obţinute prin activităţi criminale, indiferent care ar fi

acestea, o proveniență aparent legală este veche. Însă expresia „spălare de bani" datează din perioada interbelică, atunci când *cosa nostra* americană a ales să-şi recicleze beneficiile ilegale amestecându-le cu beneficiile încasate din întreprinderile legale care îi aparţineau şi cărora clienţii le plăteau în bani lichizi, infracţiune născută concomitent cu apariţia spălătoriilor automate. Cu toate acestea, abia la începutul anilor 1980, o dată cu explozia traficului de stupefiante provenind din America de Sud, Interpolul se va interesa cu adevărat de acest aspect al criminalităţii internaţionale. A trece peste graniţe banii „murdari" este o metodă deosebit de eficace. Fondurile pot fi transportate fizic dintr-o ţară în alta prin călăuze — acesta fiind sistemul cel mai vechi şi cel mai simplu, care, după o perioadă de declin, a revenit la modă, fiindcă băncile cooperează din ce în ce mai mult cu poliţia în cazul depozitelor suspecte. Însă călăuzele sunt expuse problemelor de volum şi de greutate a bancnotelor, adesea considerabile. Alte circuite, mult mai complexe, constau în a da, pentru moment, o altă formă bancnotelor prin intermediul cumpărărilor de bunuri diverse, uşor lichidabile (obiecte de artă, jetoane de cazino, poliţe de asigurări) sau prin acela, mai elaborat, de transmisie electronică şi de tranzacţii financiare pentru a recupera şi reinjecta, în final, banii spălaţi în circuitul legal. Sumele respective sunt astronomice: mai multe sute de milioane de franci în fiecare an.

André Bossard creează la Interpol celula FOPAC (Fonduri provenite din activităţi criminale) în 1983, iar prima afacere tratată de Organizaţie este aceea numită „pizza connection" în 1984, implicând deja peste 300 de milioane de franci. Însă, în ciuda eforturilor, lupta este inegală. Linia de demarcaţie este imprecisă şi adeseori

subţire între operaţiunile bancare legale şi cele ilicite. Apoi, deschiderea graniţelor, pe de-o parte, şi intrarea ţărilor din Europa de Est în sistemul economic liberal, pe de alta, favorizează din plin manevrele de spălare a banilor. În plus, în mod ciudat, ideea unei cooperări poliţieneşti în acest domeniu îşi croieşte foarte greu un drum, în pofida rapoartelor şi a declaraţiilor de intenţie ale guvernelor. În 1985, secretarul general Kendall propune ţărilor membre o lege–model asupra acestui subiect, dar, la sfârşitul deceniului, numai patru ţări consideră spălarea de bani drept o crimă: Statele Unite, Franţa, Marea Britanie şi Japonia. Celelalte tergiversează sub pretextul secretului bancar sau cooperează în mod deschis cu... cei care spală bani. Cât despre celula FOPAC, aceasta face tot ce poate, dar lipsa mijloacelor umane disponibile îi limitează considerabil eficacitatea în acest domeniu crucial.

5. Falsuri şi trafic de falsuri

Înseamnă a înşela pe cineva în legătură cu autenticitatea unei monezi, a unui document sau a unei mărfi oarecare. Piaţa contrafacerilor priveşte toate sectoarele schimburilor economice: produse de lux, bineînţeles, dar şi audiovizuale, informatice, farmaceutice, tablouri de maeştri, mărci poştale de colecţie etc. Un oficial de la Pentagonul american pretinde chiar că eşecul operaţiunii heliportate de recuperare a ostaticilor din Iran, în aprilie 1980, din cauza problemelor mecanice, s-a datorat de fapt pieselor bune înlocuite la elicoptere cu falsuri. Industria contrafacerii este atât de profitabilă încât se întâlneşte pretutindeni în lume. Însă guvernele rămân în general fără reacţie, iar societăţile care sunt victimele acestei activităţi refuză s-o mărturisească, de teamă, ca în

cazul criminalităţii informatice, de a-şi păta reputaţia. Ele pun rareori la contribuţie poliţiile, preferând să facă apel la detectivi particulari sau la propriile lor servicii de anchetă, înainte de a intenta o eventuală acţionare în justiţie. Pe de altă parte, concordia legislaţiilor naţionale în domeniul luptei este, la începutul anilor 1990, departe de a fi realizată. Numai patru ţări — Canada, Statele Unite, Franţa şi Marea Britanie — consideră contrafacerea mărfurilor un delict criminal. Astfel, în aceeaşi epocă, Secretariatul General al Interpolului este incapabil să ofere fie şi cel mai mic exemplu de arestare pentru contrafacere la care Organizaţia să-şi fi adus contribuţia.

Afacerile de plastografiere a documentelor administrative se referă, mai ales, la actele de identitate, la paşapoarte sau la permisele de conducere contrafăcute — în întregime false — falsificate — adevărate, dar care au suferit modificări —, sau autentice, dar obţinute fraudulos. Acestea sunt legate de traficul de stupefiante, furturile de maşini, imigraţia clandestină, terorism etc. Numărul celor semnalate la Secretariatul General al OIPC s-a triplat între 1981 şi 1986.

Falsificarea de bani este, probabil, la fel de veche ca moneda însăşi. Statele dornice de a-şi păstra suveranitatea şi economia o consideră un flagel şi lupta împotriva acestei criminalităţi este socotită o prioritate, care se regăseşte încă de la întemeierea Interpolului, în 1923, concretizată mai ales prin fondarea promptă a revistei *Contrafaceri şi falsificări*. În 1926, un grup însărcinat cu această problemă este înfiinţat la sediul din Viena. În 1929, Convenţia internaţională de la Geneva defineşte modalităţile de represiune şi de cooperare între ţări în materie de falsificare de bani, pe bazele cărora funcţionează încă şi acum lupta poliţienească. În ea se

precizează, în special, că în combatere nu trebuie făcută nici o deosebire între monedele naţionale şi străine, ceea ce accentuează caracterul internaţional al acestei crime. Într-adevăr, o monedă, veritabilă sau falsă, nu circulă numai în ţara sa; ea are valoare, mai ales când este puternică, şi în alte ţări. Interpolul a hotărât organizarea unei Conferinţe internaţionale asupra monedei false la fiecare cinci ani (cea de-a doua va avea loc la începutul secolului al XXI-lea, ceea ce ne dă o idee despre gravitatea problemei). Monedele contrafăcute pot fi metalice (monezi de aur, de colecţie sau de alt tip) sau, mai ales, de hârtie. Mai multe zeci de ţări sunt afectate, dar ţinta favorită a calpuzanilor este dolarul american, mai degrabă din pricina valorii şi a circulaţiei sale mondiale, decât din aceea a unei eventuale uşurinţe de imitaţie. Printre ţările care cunosc cea mai importantă circulaţie de dolari falşi se află cele mici, precum Columbia şi Liberia — zone de trafic de stupefiante sau de arme pentru teroriştii şi mercenari, unde infractorii se plătesc, ca şi în alte părţi, prin înşelăciuni. Cât despre falsificatori, ei au trecut de la indivizi izolaţi sau de la grup restrâns, cu mijloace limitate, la crima organizată. Între 1977 şi 1987, capturile de bani falşi s-au triplat şi acelaşi lucru s-a întâmplat şi între 1987 şi 1992. Secretariatul General al Interpolului constată, pe zi ce trece, că legăturile dintre terorism, trafic de droguri şi de arme şi falsificarea de bani devin mai strânse.

Un alt fenomen care neliniştеşte OIPC este cel referitor la dezvoltarea falsurilor substitutelor de monedă: cecuri şi carduri. Pentru a-l îngrădi mai bine, Organizaţia a răspuns favorabil, în 1991, pentru prima oară, la solicitarea unui organism privat — Visa International — de a înfiinţa o grupă de lucru asupra acestui subiect. Dar mijloacele sale, deja limitate pentru activităţile existente, lasă loc

îndoielilor în ceea ce priveşte preluarea ca sarcină pentru viitor şi a acestei forme de criminalitate.

6. Contrabandă şi traficuri diverse

Această categorie cuprinde traficurile de mărfuri diverse, de arme şi mai ales de stupefiante.

Toate sectoarele crimei internaţionale sunt atinse de traficul de mărfuri, inclusiv traficul de fiinţe umane; acesta este, aşadar, o activitate secundară, o prelungire. Însă poate constitui şi o activitate în sine, când marfa nu este rezultatul unei infracţiuni, de exemplu. Toate produsele pot fi, astfel, obiectul unei contrabande. Aceea de alcool către Statele Unite în timpul prohibiţiei, aceea de ţigarete în Europa după Al Doilea Război Mondial sunt cele mai cunoscute. Traficul de aur şi de pietre preţioase din Lumea a Treia către ţările industrializate provoacă importante prejudicii economiei zonelor de producţie. Cel de animale vii şi subproduse ale acestora — piei, fildeşuri — este o altă sursă de preocupare. În toate aceste domenii, disparitatea legislaţiilor naţionale favorizează traficanţii.

Traficul internaţional de arme este în strânsă relaţie cu mediile criminale, pe de-o parte, şi terorismul, mişcările de gherilă sau statele sub embargo, pe de altă parte. El se desfăşoară cu arme individuale, arme de război şi explozibile. Interpolul a început să se ocupe de problemă în anii 1970, când Secretariatul General colaborează cu americanii din CIA şi britanicii din MI 6 şi din Special Branch de la Scotland Yard împotriva naţionaliştilor irlandezi din IRA. Însă în ceea ce priveşte combaterea traficului de arme şi de explozibile în direcţia mişcărilor teroriste şi revoluţionare, OIPC este mai puţin competentă decât serviciile speciale; ea serveşte mai curând ca sprijin la cererile BNC-urilor. În anii 1970, Organizaţia s-a

preocupat, de asemenea, de legislaţiile naţionale asupra controlului armelor individuale şi al vânzării acestora, domeniu în care, în ciuda câtorva eforturi, nu s-a ajuns încă la o concordanţă.

Traficul ilicit de stupefiante are o cu totul altă importanţă. Acesta este chiar fenomenul criminal major al epocii, ca şi principala şi una dintre cele mai vechi preocupări ale Interpolului. Repercusiunile stupefiantelor asupra sănătăţii publice, asupra criminalităţii cotidiene, profiturile ilicite colosale pe care le generează, pericolul comercializării lor pentru economiile naţionale şi chiar pentru relaţiile dintre state, fiindcă unele sunt cunoscute drept colaboratoare ale baronilor drogurilor, fac din aceste traficuri o ţintă mondială şi majoră a luptei poliţieneşti.

Încă din 1926, Interpolul sugerează statelor să adopte nişte măsuri pentru a lupta contra traficului de stupefiante, să înceapă prin crearea, în fiecare ţară, a unui serviciu de poliţie central, având ca misiune schimbul de informaţii cu omoloagele sale în legătură cu acest subiect. În 1930, se începe a se considera că această luptă trebuie să treacă printr-un serviciu internaţional centralizator. Cu timpul, traficul ia amploare, cantitativ şi calitativ, reţelele se structurează şi capii acestora devin veritabili patroni de industrie. Pe de altă parte, cererea de droguri în Statele Unite, apoi în Europa, creşte. În anii 1960–1970, atunci când activitatea trece cu adevărat la un stadiu superior, s-a rămas, pentru a i se opune, la metoda infiltrărilor de agenţi în reţele, cu rezultate aleatorii. În acest domeniu, Interpolul mai dă încă dovadă de o oarecare naivitate, mulţumindu-se ca, la Adunarea Generală din 1966, să facă doar câteva recomandări. În 1968, la Adunarea de la Teheran, anunţarea din partea iranienilor a deciziei lor de a ridica interdicţia de a produce opium — din care se

fabrică heroina — provoacă la americani, care sunt deja ţinta unui important trafic, o reacţie care, la sfârşit, îi va aduce printre membrii activi ai OIPC, iar Organizaţia, la insistenţele lor, îşi va spori numărul manevrelor antidrog. Traficul mondial, în urma exploziei numărului de toxicomani, mai ales în Occident, creşte uluitor. În 1972, Organizaţia tratează cu 304% mai multe afaceri de stupefiante decât cu doi ani înainte. Totuşi, abia în anii 1980 şi „mulţumită" Sri Lanka, ţărilor din Est şi întoarcerii Statelor Unite se produce o veritabilă conştientizare în sânul Interpolului — chiar dacă, la vremea aceea, Organizaţia îşi consacra peste 50% din energie pentru a combate traficul ilicit se stupefiante. Într-adevăr, pornind din 1982, se constată că indivizi din Sri Lanka, tamili de origine, inundă Europa Occidentală cu heroină tranzitată prin ţările din Est. După o captură importantă şi neobişnuită la Varşovia, poliţiştii polonezi, care nu sunt membri ai Interpolului, intră în relaţie cu acesta pe cale diplomatică şi sfârşesc prin a se prezenta la Secretariatul General. Ancheta începe şi constituie veritabilul punct de pornire în lupta modernă contra traficului internaţional de stupefiante. Celelalte ţări din blocul sovietic, deşi nu fac întotdeauna parte din OIPC, cooperează şi ele. Anul 1984 este cel al înfiinţării FOPAC, de către Bossard, celula care, în strânsă relaţie cu subdivizia de stupefiante, studiază mişcările de fonduri ilegale pe care comerţul cu droguri îl generează într-un volum atât de mare. De asemenea, este anul venirii la preşedinţia Interpolului, din octombrie, a americanului Simpson, care vrea să întărească lupta contra traficului de stupefiante. Responsabilii naţionali vest–germani, spanioli, francezi, britanici şi sri-lankezi din acest domeniu se reunesc la Secretariatul General în ianuarie 1985 şi, în cursul anului, filiera tamilă este

desfiinţată. În 1985, 9 000 de afaceri internaţionale se încheie cu arestarea a peste 16 000 de persoane şi la capturarea a aproape 5 400 de kilograme de heroină, 5 300 de cocaină şi 303 tone de canabis în întreaga lume. Se apreciază că între 7 şi 12% din traficul total de mărfuri de contrabandă este destinat consumului de droguri.

Amploarea fenomenului nu îngrijorează mai puţin. Traficul internaţional de droguri este ceea ce provoacă, în 1990, aderarea URSS la OIPC. Capturile sunt din ce în ce mai mari, iar profiturile, din ce în ce mai importante. Se estimează, la Secretariatul General al Interpolului, că acestea din urmă, la începutul anilor 1990, se situează undeva pe lângă cifra de 500 de miliarde de dolari pe an, ceea ce ridică această activitate la rangul de cea mai rentabilă după comerţul cu arme — dar înaintea celui cu petrol. Toate grupările crimei organizate se interesează de acest trafic şi în această activitate ele deţin monopolul. Imaginaţia traficanţilor, perseverenţa şi mijloacele lor par nelimitate. O filieră anihilată este rapid înlocuită. S-a observat deja că ţările producătoare devin, în mod egal, consumatoare. Cât despre substanţe, celor de origine naturală: heroină (extrasă din opiumul din mac), cocaină (scoasă din frunzele de coca), marijuana, haşişul şi altele (furnizate de canabis sau cânepa sălbatică), li se adaugă acum substanţele psihotrope sau produşii de sinteză (LSD, amfetamina, ecstasy, ice etc.), care nu necesită decât ingrediente chimice şi a căror fabricaţie este, prin urmare, înlesnită în ţările industrializate — care se pot astfel găsi, la rândul lor, printre exportatoare.

De altfel, nu rareori se constată existenţa unor legături cu politica sau cu terorismul, de exemplu în cazul sri-lankezilor tamili, care îşi finanţează astfel războiul contra puterii centrale cinghaleze, sau chiar al celor din Liban,

Afghanistan sau America Latină. La fel de adevărat este că fermitatea de care dau dovadă Interpolul şi Statele Unite în lupta lor contra traficului de stupefiante creează puternice tensiuni, mai ales în America Latină, tocmai fiindcă drogurile reprezintă enorme interese şi implică numeroase populaţii, pături întregi ale societăţii, chiar oameni politici de rang înalt. Astfel încât, în vreme ce represiunea este, pentru OIPC–Interpol, o sursă importantă de succes, traficul rămâne un real şi puternic motiv de îngrijorare pentru viitor.

III. Cazul particular al terorismului

Terorismul este, multă vreme, un subiect dureros în sânul Interpolului. Aceasta se datorează faptului că acest fenomen criminal este, prin natura sa, înconjurat de un vast halo politic. Forţele de poliţie ale Interpolului, conştiente că ingerinţele în afacerile de stat ar dăuna imaginii organizaţiei lor, refuză, încă de la origini — cel puţin în discursuri, dacă nu şi în fapte — să intervină în problemele de acest gen. Ceea ce nu împiedică vreo câteva ciocniri, mai mult sau mai puţin justificate. Johann Schober şi Oskar Dressler, mai ales, îşi iau unele libertăţi faţă de această regulă, când vine vorba de a-şi servi regimul. Iar, la vremea respectivă, terorismul — anarhist, comunist, ultranaţionalist şi de alte genuri —, asupra persoanelor sau a bunurilor, este deja foarte activ şi virulent. El funcţionează până într-atât de extins încât, de-a lungul deceniului 1930, comunitatea internaţională îşi pune mai puţine întrebări decât Interpolul referitoare la atitudinea faţă de el — actele teroriste sunt pe larg privite ca nişte infracţiuni de drept comun şi Conferinţa pentru unificarea dreptului penal de la Copenhaga, în 1935,

refuză să le considere nişte infracţiuni politice. Aşadar, confuzia este totală şi va dura o jumătate de secol.

După Al Doilea Război Mondial, secretarii generali francezi se împiedică de mai multe ori de această noţiune de politică, de pildă cu ocazia afacerii avioanelor cehoslovace şi aceea a urmăririi criminalilor nazişti, dar se străduiesc să facă Organizaţia să avanseze către o concepţie mai sensibilă în materie de acte de terorism. După deturnarea avioanelor civile cehoslovace, în 1950, delegaţii Adunării Generale de la Lisabona introduc, timid, ideea unei evaluări a importanţei politice a unui delict internaţional, pentru eventuala sa considerare de către Interpol — acesta este principiul caracterului predominant al afacerilor. CIPC–OIPC reacţionează la impuls printr-un impuls, studiind fiecare caz sensibil care i se prezintă, dar nu-şi pune la punct doctrina în acest domeniu.

Ameninţarea creşte, cu toate acestea, şi devine din ce în ce mai concretă. Ea izbucneşte în 1968, când palestinienii, în urma eşecului militar al aliaţilor lor arabi contra Israelului, adoptă terorismul pentru a-şi face auzită cauza. Deturnări de avioane şi luări de ostatici se petrec, una după alta, pretutindeni în lume. Totuşi, la adunarea OIPC–Interpol din 1969, delegaţii refuză cu majoritate de voturi — şi cu unanimitate din partea membrilor arabi — de a asculta un raport asupra deturnărilor de avioane, deşi Népote le dă asigurări că nu se va ţine cont decât de aspectele de drept comun ale acestei forme de criminalitate. Ei vor lua la cunoştinţă de acesta în anul următor, dar încă se vor eschiva pentru a nu se implica în lupta contra terorismului: singurele activităţi ilegale referitoare la aviaţia civilă acceptate de Interpol sunt cele ale ucigaşilor şi ale psihopaţilor. Apoi, începând din 1970, câţiva studenţi din Europa de Vest, italieni şi germani mai

întâi, decepţionaţi de eşecul Revoluţiei din ţările lor, apoi extremişti de stânga japonezi şi catolici din Irlanda de Nord intră în ciclul clandestinităţii şi al gherilei urbane: atentate, asasinate etc. Toate aceste mişcări au relaţii ocazionale sau bine stabilite între ele. Interpolul nu reacţionează. Cooperarea în lupta contra terorismului se încheagă, aşadar, fără Interpol, între ţările cu aceeaşi problemă şi cu aceleaşi valori, europene în primul rând — grupul de la Berna este creat în 1971, pentru a răspunde nevoilor acestora.

În 1972, la Jocurile Olimpice de la München şi cu două săptămâni înainte de Adunarea Generală a Organizaţiei, palestinienii din gruparea Septembrie Negru fac un masacru printre reprezentanţii italieni. Un fior de groază străbate întreaga lume. Însă problema terorismului nu este ridicată la adunarea Interpolului, iar Népote refuză să furnizeze sau să difuzeze informaţii despre terorişti. Se teme, fără îndoială, că ţările arabe vor părăsi Organizaţia. Acţiunile se înlănţuiesc, deturnări de avioane, asasinate, luări de ostatici, iar numărul victimelor creşte. Statele îşi creează propriile servicii şi grupări antiteroriste. Interpolul rămâne inert. Oficial, el consideră terorismul ca fiind o afacere politică şi, prin urmare, că nu i se acceptă intervenţia; într-adevăr, terorismul implică statele şi se ştie, la OIPC, că, dacă va fi percepută ca o organizaţie angajată politic, o organizaţie care se amestecă în diplomaţie, acestea din urmă vor face totul ca s-o desfiinţeze. Ceea ce creează un blocaj psihologic.

Începând din 1975, OIPC începe să reacţioneze — cu toate că Népote refuzase din nou trecerea întrebării în ordinea de zi de la Adunarea din Buenos Aires. Este deschis un dosar la Secretariatul General asupra teroristului Carlos. Probabil pentru că, deşi este în serviciul

arabilor, nu este „decât" un venezuelean. Apoi Interpolul caută să ocolească articolul 3 din statutul de la 1956 — asupra interdicţiei de a se amesteca în afacerile cu caracter politic — reducând, în acest sens, cât mai des cu putinţă actele teroriste la acte de violenţă — răpiri, asasinate — comise de către bandele organizate. Ca atare, se va putea ocupa de Brigăzile Roşii sau de Banda din Baader — grupuri nonarabe —, dar în continuare doar cu ocazia unor infracţiuni precise, difuzând informaţii despre indivizii căutaţi, arme, explozibile. În realitate, neputinţa este singura regulă a Interpolului. Organismele paralele continuă să murmure despre sarcinile pe care nu şi le asumă, pe măsură ce terorismul se dezvoltă. Adevărata cooperare poliţienească se realizează abia în 1976, când grupele Trevi sunt create în sânul CEE. Argumentele avansate de OIPC la sfârşitul anului 1980 — centralizarea informaţiei mondiale, autonomia şi rapiditatea comunicaţiilor, mai ales în Europa, pentru a reaminti ţărilor membre avantajele sale în materie de luptă — nu fac diferenţa; de altfel, nu se vorbeşte întotdeauna despre terorism, ci se evocă nişte „crime violente ale grupurilor organizate".

Se conştientizează, însă, treptat că trebuie să se reflecteze adânc la această problemă şi să se propună un adevărat sistem de luptă. Însă concretizarea este lentă. Situaţia este atât de critică încât Statele Unite, cu susţinerea ţărilor din Lumea a Treia, care suferă deopotrivă de ravagiile terorismului internaţional şi sunt excluse din structurile stabilite de europeni, se hotărăsc să forţeze pasul. La Adunarea Generală de la Torremolinos (Spania), în 1982, este desemnat un comitet de analiză, dar anul următor este aproape inactiv pentru acesta. La Adunarea din 1983 de la Cannes, delegaţii cer Comitetului Executiv să ia poziţie faţă de ceea ce se îndrăzneşte, în

sfârşit, să se numească terorism, iar Adunarea de la Luxembourg, din 1984, face cunoştinţă cu prima definiţie a fenomenului concepută de o organizaţie internaţională, în vreme ce sunt adoptate două texte de interpretare a articolului 3 din statut (acum se aude, practic, prima definiţie, deoarece Convenţia pentru prevenirea şi combaterea internaţională a terorismului de la Geneva, la 16 noiembrie 1937, iniţiată de SN la propunerea Franţei, îl definise deja, în manieră mai literară, ca „faptele criminale îndreptate contra unui stat şi ale căror scop şi natură sunt de a provoca teroare în rândul unor personalităţi determinate, al unor grupuri de persoane sau în public". În aceeaşi zi, se înfiinţase o curte internaţională pentru a judeca actele de terorism). Noţiunea de caracter predominant — politic sau de drept comun — al actului terorist, sursă de divergenţă de interpretare, este completată cu aceea, mult mai concretă, a zonei de conflict. De acum înainte, actele şi revendicările teroriştilor în afara zonei de conflict din care sunt originari şi deturnările de avioane, luările de ostatici şi răpirile — mai ales când victimele nu au nici o legătură cu „cauza" teroristă — nu mai intră sub incidenţa articolului 3; pe de altă parte, Interpolul poate, cu titlu preventiv, să facă să circule informaţiile tehnice despre arme, explozibile, modurile operatorii etc. ale teroriştilor. Una dintre marile dificultăţi avea să fie obţinerea consensului celor 138 de ţări membre, dintre care unele favorizau terorismul, în vreme ce altele se arătau binevoitoare faţă de el.

Americanul Simpson, devenind noul preşedinte al Interpolului, este hotărât să facă din Organizaţie vârful de lance al luptei contra acestei forme de criminalitate. Secretariatul General, la rândul său, este determinat de marile afaceri teroriste ale deceniului să meargă mai

departe. În august 1985, specialişti din şaisprezece ţări se întâlnesc la sediu pentru a-şi confrunta experienţele în materie de luptă. Totuşi, nu toate problemele sunt rezolvate şi cooperarea poliţienească încă se retrage în umbră în faţa intereselor politice ale statelor — o dovadă că, în ciuda precauţiilor, afacerile de terorism sunt de resort politic. O ilustrare dintre cele mai clare este povestea palestinienilor care au deturnat, în 1985, pachebotul italian *Achille Lauro* şi au ucis unul dintre pasageri, cetăţean american — arestaţi de italieni, reclamaţi de Statele Unite, ei sunt trimişi în Iugoslavia, care nu doar că nu îi predă, ci îi trimite la adăpost în Orientul Mijlociu. Laşitatea şi complicitatea guvernelor sunt mobile mai puternice decât lupta contra crimei.

Pe de altă parte, după Adunarea de la Luxembourg, va fi nevoie să se aştepte încă un an şi Adunarea de la Washington, din octombrie 1985, pentru ca, sub influenţa lui Simpson şi Kendall, să se obţină autorizaţia de înfiinţare a unei celule antiteroriste.

Europenii, la rândul lor, cooperează mai departe între ei pe calea propriilor organizaţii şi recurg rareori la Interpol. În plus, protecţia surselor este o preocupare majoră a serviciilor de poliţie, care văd în difuzarea de informaţii o atingere adusă securităţii care ar putea atrage consecinţe extrem de grave. Aceasta este cu atât mai adevărat cu cât ţările acuzate de complicitate sau de indulgenţă faţă de terorişti sunt, în general, membre ale Interpolului şi susceptibile de a primi aceleaşi comunicări.

O nouă întrunire a specialiştilor internaţionali are loc în mai 1986 şi, la începutul anului următor, celula antiteroristă este, în sfârşit, operaţională. Ea decide să se ocupe imediat de o problemă care ia amploare, aceea a aviaţiei civile, în care se pot obţine rezultate rapide şi care

prezintă avantajul de a ridica un minimum de probleme... politice, deoarece, când un avion este deturnat sau explodează în zbor, ţara sa de origine lasă deoparte esenţialul susceptibilităţilor sale. În această epocă, de altfel, exploziile avioanelor în plin zbor au declasat deturnările de pe primul loc în terorismul aerian — din 1981 până în 1991 s-au înregistrat aproximativ 750 de victime în treizeci de atentate sau tentative de atentate cu bombă în aeronavele aflate în zbor.

Cooperarea poliţienească progresează, schimburile de informaţii se înmulţesc rapid, în ciuda prejudecăţilor. Dacă Organizaţia nu se poate substitui serviciilor secrete ale ţărilor, rezultatele sale ajung să fie, totuşi, onorabile. Începând din 1988, reuniunile despre terorism devin simpozioane. Organizaţia se impune şi în faţa ţărilor europene — dacă se ocoleşte alternativa de a reveni la căile diplomatice, atunci trebuie să se treacă mereu prin Interpol pentru a solicita o arestare în străinătate; Interpolul rămâne, astfel, singura competenţă la scară mondială. În plus faţă de intervenţiile sale clasice, acordă cu generozitate asistenţă şi consiliere tuturor, în diversele domenii ale terorismului, şi se mai întâmplă ca membrii din celula sa specializată să se deplaseze în străinătate.

La începutul deceniului 1990, Interpolul repertoriază aproape 150 de acte de terorism internaţional pe an, peste 700 de terorişti cercetaţi şi aproape 650 de organizaţii teroriste. Actele sunt de natură diversă: atentate la viaţa sau la securitatea persoanelor (şefi de stat sau de guvern, politicieni, diplomaţi, militari, poliţişti, industriaşi); atentate contra aviaţiei civile (captură, deturnare sau distrugere de aeronave); atentate cu explozibile (bombe sau grenade) împotriva stabilimentelor; luări de ostatici, fie că sunt cei dintr-un avion, fie dintr-un imobil

sau dintr-o navă etc. Acestor activităţi le sunt adăugate altele, apropiate de banditism, precum jafurile armate, traficul de stupefiante, falsificarea de bani, toate urmărind să alimenteze teroriştii cu mijloace financiare, materiale şi logistice.

Teroriştii sunt uniţi prin motivaţii ideologice şi pot forma grupări radicale — Banda de la Baader, apoi Facţiunea Armata Roşie în Germania, Brigăzile Roşii în Italia, Acţiunea Directă în Franţa — şi pot, de asemenea, să insufle mişcări de eliberare sau de independenţă — ca IRA în Irlanda, ETA în Spania, tamilii din Sri Lanka, palestinienii din Orientul Apropiat. Acestea sunt întotdeauna nişte organizaţii clandestine, separatiste, dispunând de un eşalon de susţinere, care poate fi un stat, o comunitate emigrată sau simpatizanţi, având uneori relaţii punctuale sau bine stabilite între ele. Ţările cel mai des citate printre susţinătoarele lor active sunt fosta Germanie de Est, Coreea de Nord, Cuba, Irakul, Iranul, Libia, Sudanul, Siria şi Yemenul de Sud. Lucrul acesta stârneşte mari probleme, pentru că, repetăm, aproape toate sunt membre ale Organizaţiei şi, pe de altă parte, ele cooperează perfect când este vorba despre criminalitatea curentă. Însă este pus în funcţiune un sistem de protecţie care permite ca o informaţie furnizată de o ţară să nu fie, la cererea acesteia, transmisă decât anumitor ţări.

În zorii secolului al XXI-lea, terorismul internaţional reprezintă una dintre componentele marcante ale criminalităţii şi o gravă ameninţare pentru stabilitatea mondială. Riposta OIPC este în mod necesar şi sigur eficace.

IV. Câteva afaceri

1. Rusul alb

În anii 1950, un escroc şi hoţ făcea ravagii prin centrele de artă europene. Sub numele de prinţul Vronski — împrumutat de la un personaj de al lui Tolstoi din *Anna Karenina*, care totuşi nu este decât un conte — el reuşeşte să sustragă o pânză de Goya din muzeul unui oraş din sudul Franţei. La puţin timp după aceea, dându-se drept contele Ludenbeck şi împrietenindu-se cu un anticar din Veneţia, îl uşurează pe acesta de un Guardi şi de un Manet, înainte de a dispărea. Atunci, BCN-urile francez şi italian comunică faptele la Secretariatul General, care descoperă nişte puncte comune între cele două personaje — ambele pretind că sunt ruşi care au fugit de noul regim politic din ţara lor şi călătoresc împreună cu mama; în plus, seamănă cu un individ pe care poliţia franceză îl cunoaşte de cincisprezece ani, care zicea, şi el, că ar fi fugit de Revoluţia bolşevică şi care încercase să vândă nişte tablouri, pretinzând că ar fi provenit din palatul familiei, dar, de fapt, erau furate din colecţii particulare pariziene. O notiţă albastră (cerere de informaţii) este trimisă la BCN-urile europene, iar răspunsurile scot la iveală faptul că individul, mereu însoţit de mama sa, străbătea continentul furând şi vânzând tablouri, părăsindu-şi adeseori hotelul fără să plătească. O notiţă roşie (cerere de arestare în vederea extrădării) este, aşadar, difuzată şi permite arestarea infractorului în Elveţia, care îl extrădează către Franţa, unde este condamnat la zece ani de închisoare.

2. Combinatie

La 3 octombrie 1952, dimineaţa, cargoul olandez *Combinatie* părăseşte Tangerul — zonă internaţională —

îndreptându-se către Malta, cu o încărcătură de ţigarete americane de contrabandă. În timpul nopţii următoare, în largul apelor Spaniei, cinci piraţi, cu capul acoperit de cagule şi înarmaţi, la bordul unei vedete rapide, îl abordează şi îi închid echipajul în cabine. Apoi, îl abandonează, la 10 octombrie, în nord–est de Sardinia, după ce îl uşurase de încărcătură. Comandantul cargoului, căpitanul Van Piet, revine în Tanger, unde depune o plângere la poliţie. Interpol–Tanger intră, la 4 noiembrie, în legătură cu BNC–Paris — care intră în legătură cu poliţia marseiezâ — şi cere Secretariatului General să transmită mesajul către Interpol–Roma şi Malta. Sediul trimite imediat un om pentru a conduce ancheta. La 6 noiembrie, vedeta-pirat, căreia căpitanul Van Piet îi văzuse numele, se întoarce în Tanger şi echipajul ei este arestat. Prin schimburile de informaţii constante între BCN-uri a fost posibilă arestarea autorilor şi a responsabililor loviturii. Câţiva ani mai târziu, aceasta s-a încheiat prin reglări de conturi sângeroase în lumea interlopă a bandiţilor corsicani şi marseiezi.

3. Hoţ de buzunare urmărit internaţional

Hoţul de buzunare spaniol Lopez, condamnat de 27 de ori în ţara sa pentru furt, este încă o dată condamnat în Franţa, înainte de a fi expulzat, în 1956. Este alungat din Belgia, apoi poliţia italiană îl găseşte la Geneva, pasager clandestin pe o navă israeliană, în aprilie 1958. Expulzat din nou, este reprins de poliţia franceză la Marsilia, pe un alt vas israelian, şi trimis înapoi în Israel, care îl trimite în Spania. În 1959, BCN–Londra îi semnalează sosirea la Mombasa (Kenya), la 20 martie, la bordul unui cargo norvegian, pe care era pasager clandestin. Ceva mai târziu, de altfel, Norvegia îl trimite cu avionul în Barcelona

etc. Pretutindeni, Interpolul îl urmăreşte, în ciuda puzderiei sale de pseudonime, şi informează ţările sale membre de prezenţa sau de sosirea lui.

4. Un foileton criminal

Interpolul face cunoştinţă cu Charles Sobhraj, francez de origine vietnameză, în 1973, când acesta este reperat pentru fals de identitate şi numeroase escrocherii comise, majoritatea, în Asia. Individul reapare în mai 1976, sub numele de Alain Gauthier, când BCN-ul thailandez îi semnalează, pe el şi pe complicii săi — o canadiancă şi un indian —, pentru mai multe asasinate oribile comise asupra turiştilor şi, crezând că se află în Franţa, cere de la BCN–Paris să fie puşi sub supraveghere. Însă echipa este în India. Două luni mai târziu, la Benares, unde încearcă să otrăvească douăzeci şi doi de turişti francezi cu care se împrieteniseră, cei trei sunt arestaţi. Charles Sobhraj este condamnat pentru ucidere, trafic de droguri şi furt. În martie 1986, Interpolul află că a evadat din închisoarea de maximă securitate din New Delhi, apoi, la începutul lunii următoare, că a fost prins iarăşi, în Goa, tot în India.

5. Spaggiari şi complicii săi din canale

La 17 iulie 1976, francezul Albert Spaggiari şi banda lui, folosind canalizarea, reuşesc împotriva sediului Băncii Societăţii Generale de la Nisa cea mai mare spargere de până atunci din Franţa. În mod spontan, poliţiile din patru ţări europene contactează Interpolul pentru a-i semnala câţiva dintre „clienţii" lor specialişti, care, după informaţiile puse la dispoziţie, ar fi putut lua parte la acesta. Dintr-una într-alta, creierul este identificat, apoi arestat, dar evadează. El face obiectul unei notiţe roşii a Interpolului (cerere de arestare în vederea extrădării). Este regăsit, în

1982, la Rio de Janeiro, dar nu există tratat de extrădare între Brazilia şi Franţa. Rămâne în libertate până la moarte, survenită în urma unui cancer.

6. Yilmaz Güney, cineast şi criminal internaţional

În 1976, cineastul turc Yilmaz Güney este condamnat — probabil pe nedrept — la nouăsprezece ani de închisoare pentru asasinarea unui judecător, în timpul unei încăierări generale la o filmare din 1974. În 1981, el profită de o permisie de ieşire pentru a-şi părăsi ţara şi BCN–Ankara cere difuzarea unei notiţe roşii în ianuarie 1982, iar Secretariatul General dă curs acestei solicitări. Yilmaz Güney se află în Franţa. Filmul său *Yol* este prezentat la festivalul de la Cannes, în mai, şi, atunci, întregul Interpol ia cunoştinţă de el. Sediul cere un supliment de informaţii de la Ankara, mai ales dacă este într-adevăr vorba despre o afacere de drept comun, deoarece cineastul a fost condamnat în 1960 pentru propagandă comunistă şi acuzat în 1972 de complicitate cu o organizaţie de tineri terorişti revoluţionari turci. BCN-ul turcesc răspunde afirmativ şi sediul îşi menţine, aşadar, notiţa roşie. Însă poliţiştii francezi, care primesc, la 19 mai, o notiţă de extrădare de la autorităţile din Ankara, nu se lasă păcăliţi, până urmă, şi renunţă la arestare. Yilmaz Güney rămâne în libertate, iar filmul său este premiat.

7. Atentatul din strada des Rosiers

La 9 august 1982, un atentat pe strada des Rosiers, din Paris, se soldează cu şase morţi şi douăzeci şi doi de răniţi. La mai multe luni după aceea, în cadrul anchetei asupra asasinării, la 10 aprilie 1983, a lui Issam Sartaoui, consilier al lui Yasser Arafat, şeful Organizaţiei de Eliberare a Palestinei, poliţia portugheză arestează un

palestinian, Yussef El Awat. Constatând că falsul lui paşaport marocan conţine ştampile franceze, aceasta din urmă previne Parisul. Terorismul fiind încă tabu la Interpol, cooperarea poliţienească începe pe calea diplomatică. Ancheta franceză, care precizează itinerarul internaţional al lui Al Awat în momentul masacrului din strada des Rosiers şi care permite scoaterea la iveală a unor coincidenţe, ca şi revendicările palestinianului în ceea ce priveşte apartenenţa sa la grupul terorist al lui Abu Nidal întăresc certitudinea poliţiştilor francezi că atentatul a fost comandat de acesta din urmă. Reţeaua Interpolului permite adăugarea altor precizări: BCN-ul israelian oferă adevărata identitate şi detalii biografice despre Al Awat, în vreme ce birourile de la Roma şi Atena stabilesc probabila sa complicitate cu Abdel Al Zomar — un alt membru al grupului lui Abu Nidal — în atentatul de la 10 octombrie 1982, contra sinagogii din capitala italiană, comis cu arme identice cu acelea folosite în strada des Rosiers.

8. Cele şapte pânze de maeştri

În noaptea de sâmbătă 5 spre duminică 6 noiembrie 1983, la muzeul de Beaux–Arts din Budapesta, şapte tablouri, reprezentând o valoare de pe puţin 35 de milioane de dolari, sunt furate — două Rafael (*Madona Esterhazy* şi *Portretul unui tânăr*), un Tintoretto (*Portret de femeie*), două Tiepolo, un Plama cel Tânăr şi un Giorgione. Este prima lovitură de acest gen din Ungaria, pe atunci încă o ţară comunistă. Hoţii lasă, aproape de Dunăre, ramele tablourilor, o sfoară tricoloră în verde, alb şi roşu, ca şi un sac de plastic şi o şurubelniţă fabricată în Italia, ba chiar şi amprente digitale. Poliţiştii unguri, care i s-au alăturat Interpolului de doi ani, se simt neputincioşi, dar contactează Organizaţia neîntârziat, siguri fiind că

afacerea este internaţională. Secretariatul General şi toate BCN-urile europene sunt alertate. Rapid, are loc o şedinţă de lucru, regrupând reprezentanţi ai BCN-urilor german, american (pentru marea experienţă a FBI-ului în materie de furturi de obiecte de artă), austriac, ungar şi italian, şi se ajunge la concluzia că operaţiunea este comandată din Italia, dar executată cu ajutorul complicilor locali. La sfârşitul lunii în care s-a petrecut furtul, poliţiştii italieni îi bănuiesc deja pe doi dintre compatrioţii lor, care au fugit în România, gândesc ei, şi contra cărora se pun în circulaţie notiţe roşii. O informaţie permite arestarea, în decembrie, a doi complici unguri, care deţin unul dintre Rafaeli şi furnizează numele celorlalţi italieni implicaţi. Cu puţin înainte de Crăciun, membrii BCN–Budapesta şi BCN–Roma se întâlnesc din nou, pentru două zile, în capitala ungară, iar poliţiştii italieni anunţă că sponsorul operaţiunii este un milionar grec, căruia nu-i cunosc încă numele. Biroul Interpol–Atena este atras în rezolvarea afacerii şi, în ianuarie 1984, comanditarul este identificat şi cele şase tablouri lipsă sunt regăsite în apropiere de capitala greacă. Milionarul nu este cercetat, din pricina lipsei de dovezi, dar cei zece complici de diverse naţionalităţi sunt arestaţi şi condamnaţi.

9. China şi drogurile

În martie 1988, un vameş chinez din Shanghai descoperă 3 kg de heroină în nişte peşti exotici, provenind din Hong Kong şi având destinaţia San Francisco. China face parte din Interpol de patru ani şi BCN–Beijing contactează omologii din Washington şi Hong Kong. Poliţiştii chinezi şi americani urmăresc marfa livrată până în cartierul asiatic din San Francisco, unde trei complici sunt arestaţi. Şi alţi traficanţi (paisprezece, în total) sunt

interpelaţi şi 60 kg de heroină (în valoare de aproape 500 de milioane de dolari) sunt capturate la Hong Kong, Canton şi Shanghai, ca şi în marile oraşe americane, australiene şi europene. Traficanţii thailandezi — la originea drogurilor — experimentau un nou itinerar către Statele Unite trecând prin Hong Kong şi apoi prin China, în loc de invers; au eşuat, dar autorităţile din ţara lor nu-i cercetează.

10. Escrocheria Quinn

În ianuarie 1987, Thomas Quinn, fost avocat new-yorkez şi deja condamnat pentru escrocherie, fondează o societate de investiţii în Liechtenstein. De aici, mulţumită complicilor, distribuiţi în grupuri mici, foarte competente şi mobile, îşi întinde antenele în toată lumea, sustrăgând de la mii de particulari înstăriţi şi încrezători din 80 de ţări aproape 600 de milioane de dolari. După un an, plângerile încep să curgă, dar unităţile de vânzători dispar şi nu mai rămân decât societăţile–paravan, bine acoperite. Poliţiile naţionale informează, totuşi, Interpolul şi Secretariatul General este curând în măsură să determine modul de operare al escrocilor, difuzează o notiţă despre acesta şi reuneşte autorităţile de lucru în jurul acestei afaceri. O înştiinţare ajunge să orienteze ancheta către Quinn, care, în timpul verii anului 1988 este arestat de către poliţia franceză, împreună cu douăzeci doi dintre complicii săi, în Germania, Elveţia şi în alte oraşe din Franţa. El este condamnat, în iulie 1991; la patru ani de închisoare şi celelalte ţări aşteaptă eliberarea sa pentru a-l judeca, la rândul lor.

11. O probabilă afacere de trafic cu femei albe

În seara de 9 aprilie 1989, în apropiere de graniţa germano–olandeză, are loc un mic accident de circulaţie.

În timp ce unul dintre şoferi merge să-i telefoneze poliţiei germane, ocupanţii din celălalt vehicul — un sri-lankez, un blond masiv şi două tinere asiatice — dispar, probabil spre Olanda, care este la câţiva paşi. Dar se găseşte contractul de locaţie al maşinii şi agenda sri-lankezului, cu adrese şi numere de telefon din Franţa şi din Olanda. BCN-ul german cere informaţii de la cele din Paris şi La Haye. Poliţia franceză îl cunoaşte pe individ, bănuit de trafic de droguri şi de femei, în vreme ce olandezii descoperă că unul dintre numerele de telefon este al unui compartiot bănuit de a participa la trafic cu femei asiatice. Apoi ancheta continuă pe fir până când se stinge, din lipsa unui nou detaliu şi hotărâtor.

12. Furt prin agresiune în City

La 2 mai 1990, unui curier al unei agenţii de schimb i se smulge servieta din mână, pe o stradă a cartierului de afaceri din Londra. Aceasta conţinea o valoare de aproape 300 de milioane de lire sterline în bonuri şi certificate uşor convertibile. Poliţia apreciază că hoţul a fost solitar, dar lansează totuşi ancheta şi cere ajutorul Interpolului şi a reţelei sale. Numai că s-a înşelat, pentru că, la patru luni după furt, opt persoane au fost arestate şi două treimi din sumă au fost recuperate de către poliţiştii germani, ciprioţi, scoţieni şi englezi. Furtul aventuros din City era acţiunea unei organizaţii profesioniste. Încă două luni şi doisprezece alţi indivizi, dintre care trei britanici, sunt acuzaţi în Statele Unite pentru asociere cu infractori de pe vechiul şi noul continent. În martie 1992, tot în legătură cu această afacere, 71 de persoane au fost arestate; nu mai lipsesc decât două milioane de lire din suma furată şi hoţul însuşi.

Capitolul III

ÎN INIMA ORGANIZAŢIEI

Dacă Dressler a creat şi a cizelat Interpolul, iar Népote i-a asigurat bazele, dimensiunea sa internaţională şi renumele, Kendall proiectează Organizaţia în secolul al XXI-lea. Cu el, OIPC, utilat şi prestigios, dar arhaic şi stagnant, îşi recentrează activităţile, se modernizează şi se restructurează de sus până jos.

În mod concret, Organizaţia este formată dintr-o Adunare Generală şi un Comitet Executiv, un Secretariat General şi Birourile Centrale Naţionale. Adunarea şi comitetul se întrunesc periodic, hotărăsc şi supraveghează. La alegeri — prin buletin secret, prin ridicarea mâinii sau prin apel nominal — fiecare ţară dispune de un singur vot şi numai unul. Adunarea regrupează, anual, trimişii din statele membre, orientează activităţile, stabileşte mijloacele, metodele şi programul de lucru, veghează asupra operaţiunilor contabile şi financiare şi alege conducătorii Organizaţiei. Aceştia din urmă, preşedinte, vicepreşedinţi, delegaţi (cu excepţia secretarului general), aparţinând, fiecare, unor ţări diferite şi reprezentând echitabil ariile geografice ale globului, alcătuiesc un Comitet Executiv care, de trei ori pe an, controlează gestiunea Secretariatului General şi executarea deciziilor adunării, aprobă — sau, teoretic, dezaprobă, când este cazul — programul de lucru şi proiectul de buget, pe care îl supune votului acesteia din urmă, şi îi pregăteşte ordinea de zi. Secretariatul General asigură continuitatea funcţiei administrative, amplifică prin

propriile mijloace cooperarea poliţienească şi aplică directivele Adunării Generale şi ale Comitetului. Birourile Naţionale sunt pivotul funcţionării poliţieneşti şi puntea de legătură între poliţiile statelor membre şi instanţele internaţionale ale Organizaţiei.

I. Oameni, misiuni, mijloace

Când un criminal se află în străinătate, ţara unde a comis infracţiunea poate cere ţării de refugiu extrădarea lui; aceasta se tratează, încă, de la stat la stat, prin acorduri speciale de ordin diplomatic şi judiciar. Mai trebuie şi ca, mai înainte, individul să fi fost identificat, localizat şi, în fine, arestat. Aici este locul unde intervine poliţia şi, mai exact, cooperarea poliţienească internaţională. Într-adevăr, statele sunt foarte suspicioase în ceea ce priveşte suveranitatea lor şi, în marea provocare pe care o reprezintă lupta contra criminalităţii, poliţiile naţionale nu au capacitate de acţiune decât pe propriul teritoriu. De aceea, trebuie să întreţină raporturi de lucru directe, regulate şi de încredere între ele, cu scopul de a acţiona, prin intermediul omoloagelor, în cele mai scurte intervale de timp şi cu cele mai bune rezultate, chiar în afara graniţelor proprii.

Autoritatea poliţiei însăşi se limitează la propriile structuri, adică nu are, mai mult decât poliţiile statelor străine pe teritoriul său, dreptul de a acţiona extern în calitatea sa din jurisdicţiile naţionale. Poliţistul de la Interpol nu este, contrar părerii care se vehiculează de obicei, o specie de superpoliţist care călătoreşte, desfăşoară anchete de teren, poartă o armă şi efectuează arestările în persoană. OIPC respectă suveranitatea ţărilor şi munca de investigaţie rămâne de resortul poliţiilor

naţionale. Acest principiu nu o face nici inutilă, nici neputincioasă, ci îi încadrează strict aţiunea. Pe de altă parte, cooperarea în sânul ei nefiind definită printr-o convenţie internaţională, ea este suplă şi pragmatică, dar şi aleatorie. Într-adevăr, bunacredinţă a membrelor sale, pe de-o parte, şi recunoaşterea calificării crimelor, pe de altă parte, condiţiile esenţiale pe care se întemeiază lucrul în comun, nu sunt niciodată atinse pe deplin. Unele ţări membre, de exemplu, favorizează, în pofida dezminţirilor şi angajamentelor contrare, traficul de fiinţe umane şi nu respectă, aşadar, regulile cooperării în acest domeniu. Altele nu recunosc, mai bine-zis încă nu recunosc, caracterul criminal al activităţilor ca spălarea de bani, pirateria informatică, contrafacerea mărfurilor etc. Unele legislaţii naţionale impun, în plus, nişte limite cooperării, de pildă cele care se opun extrădării criminalilor către ţările unde aceştia riscă pedeapsa cu moartea. Aşadar, OIPC este constrânsă, într-o oarecare măsură, să navigheze la vedere, să se adapteze din mers condiţiilor dintr-o anumită ţară, care se pot schimba chiar de la un moment la altul, şi să facă întotdeauna haz de necaz. Rezultatele sale sunt pe larg tributare acestor variabile.

În plus, misiunile, mijloacele şi chiar oamenii săi sunt, de asemenea, cele pe care ţările sale membre binevoiesc să i le acorde. Rolul său fundamental este de ajutor în activitate şi de intermediar în relaţiile dintre poliţiile naţionale. Pentru aceasta, pune în circulaţie informaţiile, mesajele sau cererile de intervenţie şi coordonează anchetele. Difuzează amprente, notiţe de urmărire sau de avertizare, oferă consiliere, determină începerea investigaţiilor şi a operaţiunilor poliţieneşti în ţările membre, transmite cererile de extrădare. De asemenea, analizează datele care îi parvin, putând să retraseze cu

precizie parcursul profesional şi geografic al unui criminal internaţional, să stabilească legătura dintre două afaceri care au avut loc în două puncte ale lumii îndepărtate unul de altul sau să relanseze, mulţumită unui detaliu nou, aparent nesemnificativ şi fără legătură, o anchetă veche de câţiva ani. Poate fi pusă la contribuţie în domeniile cele mai diverse, chiar excepţionale, ale urmăririi criminalilor internaţionali. Toate acestea desfăşurându-se, cum este scris în statutul Organizaţiei, în spiritul respectării drepturilor omului.

Activitatea sa lasă impresia, accentuată de absenţa sau prezenţa foarte rară pe teren, că Organizaţia nu îndeplineşte decât o funcţie de cutie poştală, ceea ce i se reproşează frecvent. Însă aceasta nu este decât o faţetă a activităţii sale. Lupta contra criminalităţii se duce, într-adevăr, pe cel puţin trei fronturi, iar Interpolul este prezent pe două dintre ele: în afară de această urmărire poliţienească — de un gen particular, este adevărat — şi de represiunea judiciară — care nu este de resortul nici unei poliţii — mai există şi prevenţia. În acest ultim domeniu se exercită şi într-un mod deloc neglijabil acţiunea Organizaţiei.

Aceasta pentru că ea este conştientă de dificultăţile şi de limitele cooperării poliţieneşti internaţionale, pentru că încearcă, pe cât posibil, să dirijeze condiţiile luptei contra crimei, să fie un motor mai degrabă decât o simplă rotiţă, derizorie. Puternică prin ea însăşi, prin prestigiul, instrumentele şi experienţa sa neegalată, se smulge, aşadar, din punctual, din circumstanţial, pentru a se investi în căutarea mijloacelor, depăşind, uneori, cadrul strict de poliţie. Aceasta înseamnă, pentru ea, să incite să se meargă mai departe în cooperare şi chiar să favorizeze dezvoltarea unei politici criminale internaţionale. Pornind

de aici, se poate determina implicaţia sa în ceea ce se înţelege sub numele de prevenţie. Organizaţia procedează în diverse moduri. La activitatea sa fundamentală de analiză a afacerilor criminale, care este deja o bonificaţie, o adaugă pe aceea referitoare la criminalitate în general, adică sintetizează, după ce examinează separat, pentru utilizarea internă sau externă, istoria, statul, caracteristicile şi tendinţele diferitelor tipuri de infracţiuni internaţionale. Adunarea sa generală anuală este ocazia de a concluziona şi de a adopta rezoluţiile. Ea poate astfel să elaboreze şi să pună în practică planuri de studiu sau de acţiune, ca programul de supraveghere a traficului de heroină prin Balcani şi alte câteva.

De asemenea, organizează, pentru şi cu poliţişti, dar şi cu reprezentanţi din profesiile care au legătură cu criminalitatea, întruniri de experţi, grupe de lucru, chiar colocvii asupra subiectelor precum dezvoltarea măsurilor tehnice de protecţie în materie de furturi sau de falsuri, prevenirea prin prezenţa poliţiştilor în stradă, formarea personalului de la muzee, bănci, societăţi de transport de fonduri în materie de securitate etc. Astfel, pătrunde într-un domeniu mult mai larg, cel al relaţiilor cu alte componente din lupta contra criminalităţii internaţionale.

Pe aceeaşi cale, OIPC poate lua parte la aplicarea convenţiilor internaţionale de prevenţie. De pildă aşa s-a întâmplat cu aceea din 1961, referitoare la stupefiante: Naţiunile Unite, hotărând să favorizeze substituţia culturilor alimentare cu cele de plante din care se extrag drogurile, au implicat Interpolul, alături de alte organisme, în schimburile de informaţii şi de control preventiv. Sau poate chiar să fie în fruntea mişcării, cum se întâmplă cu Oficiul Central Internaţional de Falsificare de bani (OCIF), a cărui direcţie i-a fost încredinţată de ONU şi care, pentru

a favoriza dezvoltarea strategiilor şi a tehnicilor de prevenire, organizează întruniri, în mod regulat, cu băncile, serviciile de poliţie şi alte profesiuni interesate.

În sfârşit, când consideră că o situaţie este neobişnuit de gravă, poate să se implice într-un cu totul alt registru, de natură juridică, de data aceasta, propunând membrelor sale texte de lege–tip care, adoptate şi adaptate pentru fiecare ţară, trebuie să faciliteze cooperarea şi acţiunile poliţieneşti în lupta contra unei anumite categorii de crime internaţionale; aşa s-a întâmplat în decembrie 1985, în cazul spălării de bani — fără mare succes, totuşi.

Pentru a duce la bun sfârşit toate aceste sarcini, se înţelege de la sine că prima condiţie este aceea a resurselor financiare. Interpolul nu se poate mulţumi, din motive de creştere a costurilor, de independenţă şi credibilitate, cu generozitatea ţării în care îşi are sediul. Aşadar, a recurs la un sistem de cotizaţie relativ simplu: fiecare ţară, în momentul aderării, alege, în funcţie de factorii proprii şi în acord cu Comitetul Executiv, să intre într-o categorie bugetară, angajându-se să-şi plătească participarea astfel determinată — se înţelege că aceasta din urmă este, regulat, reevaluată. Ţările cu rată înaltă de cotizaţie sunt cele mai bogate şi cele care recurg cel mai des la mijloacele OIPC — Germania, Statele Unite, Franţa, Marea Britanie, Italia şi Japonia.

Fără mijloace de comunicaţie, cooperarea poliţienească internaţională ar fi derizorie. Volumul de schimburi de informaţii, enorm şi neîncetat în creştere, indică în mod extrem de clar necesitatea şi viitorul acesteia din urmă. Acest aspect este, aşadar, dintotdeauna fundamental în funcţionarea Interpolului. Este, de asemenea, şi o problemă spinoasă, căci sistemul trebuie să garanteze permanenţa, rapiditatea, fiabilitatea şi siguranţa, şi poate

suferi de învechire sau de inadecvare. Reţeaua de telecomunicaţii pe un suport — ecran sau hârtie — aleasă de Interpol, care permite transmiterea de imagini, grafice, texte, baze de date, este organizată pe trei niveluri geografice şi structurale, după numărul descrescător de staţii: naţionale, regionale (continentale sau subcontinentale), centrale (Secretariatul General). Astfel, poliţiile din ţările membre, oriunde se situează acestea pe glob, pot comunica la toate nivelurile şi în cele mai bune condiţii.

De la sistemul de comunicaţii la cel informatic nu mai este, în zilele noastre, decât un pas. Transcrierea, clasarea şi căutarea manuală a informaţiilor — fişiere — au cedat locul unui mod de lucru puternic modernizat şi mult mai eficient mulţumită informatizării, care înmulţeşte şi facilitează căile de acces la date şi scad întârzierile răspunsurilor. Reţeaua de telecomunicaţii permite accesul imediat, printr-un sistem de căutare automată, la toate informaţiile disponibile la Secretariatul General — cu condiţia ca ţările furnizoare să-şi fi dat acordul. Acest instrument suferă, totuşi, de câteva neajunsuri: costul, care nu permite o implantare şi o utilizare progresivă, validitatea, obligatoriu limitată în timp de progresele tehnologice şi de apariţia de noi oferte, mai competitive, şi riscul — chiar şi foarte redus — de piratai, cu ajutorul complicităţilor interne — unele ţări membre sau poliţii nefiind absolut ireproşabile în materie de criminalitate. Acest ultim punct este, de altfel, unul dintre marile obstacole ale cooperării, prudenţa unora răspunzând prin anticipaţie slăbiciunii celorlalte; dar informaţiile ultrasensibile, totodată şi cele mai susceptibile de piratai, sunt, din fericire, şi cel mai puţin numeroase.

Pentru a lucra împreună, este nevoie, de asemenea, de o limbă comună. Interpolul are patru. Franceza este cea dintâi, din obligaţie faţă de tradiţia Interpolului, faţă de ţara–gazdă a sediului şi faţă de utilizarea în lume. La aceasta se adaugă limbile vorbite de cel mai mare număr de ţări membre, engleza, spaniola şi araba. Adoptarea acesteia din urmă se datorează, fără îndoială, dorinţei Organizaţiei, în 1975, de a uşura dialogul cu ţările din Maghreb şi din Orientul Apropiat şi Mijlociu, într-un moment în care terorismul făcea ravagii, dar sunt prevăzute şi câteva condiţii în folosirea sa: plata taxelor, pe care acest lucru le implică, de către statele arabe şi absenţa obligaţiei pentru membrele nonarabofone de a o utiliza în afara sediului şi a adunărilor generale. Secretariatul General fiind echipat pentru şase limbi oficiale, şi alte ţări doresc să-şi conforteze poziţia sau să-şi satisfacă ambiţiile internaţionale impunându-şi-o pe a lor în sânul OIPC, dar înmulţirea lor, realistă şi rezonabilă dacă restabileşte echilibrul în favoarea limbilor neeuropene şi dacă fiecare nouă limbă propusă interesează întotdeauna un număr important de state membre — pentru care este sau limba oficială sau a doua limbă —, cum este situaţia actuală, în afara costului, nu este o condiţie sau o garanţie absolută a unui plus de eficacitate.

II. Organizarea, structura şi funcţionarea Secretariatului General

Secretariatul General — sau biroul internaţional, între cele două războaie — este, cronologic, prima structură concretă a cooperării poliţieneşti internaţionale. El a luat fiinţă în urma dorinţei, declarate încă de la Congresul de

la Monaco, în 1914, de a crea un fişier centralizat comun al criminalilor internaţionali. Secretariatul este un loc de lucru şi de întâlniri virtuale sau fizice, remarcabil şi aproape indispensabil. Însă, contrar părerii curente — inclusiv, fără îndoială, în sânul Organizaţiei — nu este tocmai organismul central, nucleul OIPC, chiar dacă este desemnat sub acest nume în statut. Este un... secretariat, întru totul la dispoziţia membrilor săi. Fără el, cooperarea ar fi amputată, mai dificilă, dar încă posibilă. El este partea ascunsă sub ape a icebergului.

O parte din ansamblu, totuşi eficace, valorizând la maxim munca partenerilor săi, şi în continuă dezvoltare. Adeseori se dovedeşte, prin urmare, indispensabil. Creat pe baza fişierelor — importante, dar mai puţine decât ale poliţiilor naţionale, fiindcă şi criminalii internaţionali sunt mai puţin numeroşi —, el se articulează în jurul a patru divizii specializate.

Prima, administraţia generală, gerează Organizaţia, finanţele sale, personalul şi materialele sale, îi întocmeşte documentele şi îi pregăteşte şedinţele.

Cea de-a doua, de legătură şi de informare criminală, este fără îndoială cea mai importantă; ea este fosta divizie Poliţie, modernizată. Aici se primesc informaţiile provenind de la poliţiile naţionale, oricare ar fi natura lor (nume, fotografii, amprente digitale, moduri operatorii, indicii sau bănuieli etc.), le triază şi le analizează, apoi le retransmite către BCN-urile susceptibile de a fi interesate. Ea este organizată în trei subdivizii, însărcinate cu marile categorii ale criminalităţii internaţionale: criminalitatea generală, criminalitatea economică şi financiară, traficul ilicit de stupefiante. Grupele specializate — contra escrocheriei, terorismului, bandelor de motociclişti etc. — care le compun sunt unităţile Secretariatului General cele mai

implicate în colaborarea cu BCN-urile; aceasta este condiţia eficacităţii şi justificarea existenţei lor.

O a patra subdivizie, numită de informare criminală, se ocupă mai precis, în strânsă legătură cu grupele specializate, de informaţiile de poliţie, răspunde cererilor de la BCN-uri (SRM: Serviciul de Răspuns la Mesaje), gerează fişiere de amprente digitale (dactiloscopice) şi fotografice, arhivează informaţiile astfel încât să faciliteze consultarea acestora prin Sistemul de Căutare Automată (SCA); pe de altă parte, profitând de poziţia Secretariatului General, simultan în centrul sistemului şi având o vedere de ansamblu, absolut unică, asupra criminalităţii şi a poliţiei internaţionale, a fost creată în 1932 o unitate de analiză, destinată să îmbogăţească prin lucrările sale toate partenerele Interpolului în materie de cunoaştere a tendinţelor, sistemelor şi reţelelor criminale, să definească prioritătile şi urmările în materie de luptă. Tot această subdivizie este cea care, la solicitarea BCN-urilor — sau, în orice caz, în beneficiul lor şi întotdeauna în strânsă legătură cu grupele specializate —, pregăteşte, publică şi difuzează notiţele internaţionale, aducând unele informaţii la cunoştinţa poliţiilor naţionale cu scopul de a elucida o afacere sau de a iniţia o acţiune. Aceste notiţe, stabilite potrivit unor norme precise, se referă la indivizi, obiecte de mare valoare pierdute sau furate, moduri operatorii noi sau particulare. Notiţele despre semnalmentele indivizilor sunt cele mai vechi, cunoscute şi frecvente. Desemnarea lor prin culoarea colţului după natura lor tinde să dispară o dată cu informatizarea.

Notiţa cu colţ roşu, de departe cea mai utilizată, cere arestarea unei persoane în vederea extrădării; ea dă toate informaţiile cunoscute despre acea persoană (starea civilă, semnalmente, numărul de paşaport, periculozitate,

cazier judiciar etc.), amprentele digitale şi fotografia sa, rezumă afacerea, situează baza juridică a demersului şi indică BCN-ul solicitator — de contactat. Eficacitatea sa este, în final, excelentă. Notiţa albastră reprezintă o cerere de informaţii (nume, cazier judiciar, activitate etc.) despre un individ căruia aceasta îi permite să-i retraseze peregrinările. Această notiţă poate să fie pusă în circulaţie, de exemplu, când un hoţ de buzunare este arestat, fiindcă se ştie că această categorie de infractori se deplasează adeseori dintr-o ţară într-alta, după evenimente ca Jocurile Olimpice, sărbători naţionale şi altele, pentru a afla mai multe în ceea ce-l priveşte. Secretariatul General poate prelua iniţiativa. Notiţa verde este, dimpotrivă, o difuzare de informaţii despre un individ care nu se află sub incidenţa unei inculpări; ea reprezintă un act preventiv, destinat să pună în gardă autorităţile unei ţări asupra eventualelor activităţi ale unui infractor notoriu. Notiţele galbene şi negre se referă la victime mai curând decât la criminali. Cea neagră este o cerere de ajutor în vederea identificării unui cadavru; ea furnizează o fotografie, amprente digitale şi toate informaţiile de care se dispune. Cea galbenă semnalează o persoană dispărută de căutat sau o amnezică de identificat. Notiţele negre şi galbene sunt întotdeauna confruntate.

De asemenea, a doua divizie cuprinde şi un birou de legătură european, destinat să întărească şi să îmbunătăţească întreaga cooperare dintre membrii europeni ai Interpolului, dar care îşi defineşte greu atribuţiile, şi, din 1994, un birou de coordonare regională, trebuind să dinamizeze cooperarea poliţienească în cadrul zonelor geografice şi între ele, prin ceea ce au în comun în materie de criminalitate şi de luptă.

Divizia afacerilor juridice (divizia 3), în calitate de secţiune juridică a Interpolului, intervine în funcţionarea legală internă la Organizaţie, propune textele juridice, publică *Revista internaţională de poliţie criminală* (RIPC), concepe şi asigură acţiunile de formare — pentru personalul Secretariatului General şi al celui din BCN-uri, în principal. OIPC neputând să-şi permită să intervină împotriva legislaţiilor naţionale, nici să le ignore, divizia 3 joacă un rol–cheie pentru a continua să ralieze încrederea membrilor săi şi pentru a asigura o calitate superioară a muncii.

Divizia 4 este aceea a suporturilor tehnice, secţiunea care, în materie de telecomunicaţii şi de informatică, trebuie să pună la punct, apoi în funcţiune, pe lângă diferitele niveluri ale Organizaţiei — Secretariat General, birouri şi staţii regionale sau BCN-uri —, instrumentele necesare activităţilor acestora. De aceasta depinde în mare parte adecvarea viitoare a Secretariatului General la cererile în creştere ale ţărilor membre.

Din 1982 şi la capătul unor lungi tratative cu autorităţile franceze, deosebit de preocupate de libertăţile individuale, există în cadrul Interpolului o comisie de control al fişierelor, destinată să verifice justeţea şi folosirea legală a informaţiilor cu caracter personal deţinute de către Organizaţie. Demersul este onorabil, chiar remarcabil. Cu toate acestea, comisia are unele defecte, dintre care principalul este absenţa independenţei. Într-adevăr, din cinci membri, toţi irevocabili, OIPC desemnează doi, dintre care unul participă la alegerea celui de-al treilea, preşedintele, care selecţionează, la rândul lui, un al patrulea dintr-o listă prezentată de Interpol. Chiar dacă Franţa a reuşit, în calitate de ţară–gazdă a sediului, să obţină numirea celui de-al cincilea membru, care ia parte

la alegerea preşedintelui comisiei, este insuficient pentru liniştirea suspiciunilor lumii exterioare. Pe de altă parte, transparenţa sistemului este încă ameliorabilă; într-adevăr, indivizii care ar dori să aibă acces la fişa lor nu o pot face, ceea ce aruncă o umbră de îndoială — justificată sau nu — asupra informaţiilor care le sunt transmise de către comisie şi împiedică posibilitatea de corectare; apoi, o dată eventualele modificări efectuate, nu există nici o certitudine că BCN-urile care au furnizat datele către Secretariatul General le vor modifica, la rândul lor.

Membrii personalului de la sediu, care nu sunt toţi poliţişti şi al căror număr — deşi modest pentru o organizaţie internaţională — este în creştere constantă de la sosirea lui Kendall în fruntea sa, pe măsura creşterii sarcinilor şi a rolului mai activ pe care secretarul general ar vrea să ajungă să-l joace (1985 — 242 persoane; 1988 — 256; 1992 — 268; 1994 — 302), provin din ţările membre. Ei pot fi detaşaţi aici de către administraţiile lor de origine, plătiţi de către ele (este cazul poliţiştilor francezi, mai ales) sau de către OIPC, sau chiar racolaţi direct de către Organizaţie (redactori, traducători, informaticieni, secretari, funcţionari de birou). Având statutul de funcţionari internaţionali, ei trebuie să îşi aşeze interesele şi prejudecăţile naţionale pe plan secund şi să lucreze doar în scopurile care le-au fost stabilite. Pentru a studia unele probleme, Organizaţia poate, de asemenea, să facă recurs la consilieri recunoscuţi pentru cunoştinţele lor specifice.

Dacă se exclud funcţionarii angajaţi cu contract, categorie majoritar reprezentată de către francezi, Franţa, prin numărul de cetăţeni ai săi activând în sediu — semn al interesului şi al eforturilor sale —, se bucură încă de o poziţie privilegiată, dar, începând din anii 1960, când

poliţiştii străini au început să participe direct, naţionalităţile prezente demonstrează, prin varietatea şi cantitatea lor (patruzeci), preocupările pentru deschidere şi reprezentativitate ale OIPC. Ceea ce nu trebuie să mascheze o altă problemă, pe care o putem considera gravă, fiindcă, în lupta contra criminalităţii, aceasta amputează Organizaţia de o parte a eficacităţii sale şi ţările de credibilitatea lor. Într-adevăr, acestea din urmă se mulţumesc să trimită, adesea, nişte poliţişti la Secretariatul General doar pentru a ocupa locurile libere, fără a se îngriji de nevoile reale în materie de competenţă profesională. Dacă un post se eliberează în grupul FOPAC, este posibil ca moştenitorul să fie un specialist în reţelele de prostituţie. Dacă munca de anchetă poliţienească de bază este sensibil aceeaşi pretutindeni, trebuie, totuşi, foarte multe luni pentru a stăpâni perfect noul domeniu şi, cum detaşările la Lyon sunt destul de scurte, beneficiul experienţei este şi el de scurtă durată. Incongruenţa continuă, de altfel, şi după aceea, când poliţistul se întoarce la administraţia sa de origine, unde este adesea reintegrat fără preocuparea de a-i fructifica noile sale achiziţii. Câteva ţări, dintre care Franţa nu pare să facă parte, au înţeles bine problema şi acţionează în consecinţă; Statele Unite, mai ales, în afară de interesul lor pentru eficacitate, au pus în practică o strategie de acaparare a Organizaţiei.

Secretariatul General, fiind cel mai bine situat pentru a face legătura dintre diferitele afaceri, le poate astfel comunica punctul său unic de vedere membrilor Interpolului pentru ca aceştia să acţioneze cu mai multă eficacitate. Pentru a-şi mări capacităţile, Adunarea Generală de la Dakar, din noiembrie 1902, a decis deschiderea de noi câmpuri de acţiune pentru oficiile de legătură; până în acel moment cantonate în traficul de

stupefiante, acum acestea fac parte din biroul european. Această categorie îşi petrece o bună parte din timp pe teren, în străinătate, pe lângă serviciile de poliţie specializate naţionale, asigurând, prin contactele personale şi cunoştinţele despre diferitele poliţii şi legi, faptul ca anchetele internaţionale să-şi urmeze cursul fără piedici dincolo de frontiere sau, ca în ţările din fosta URSS, sfătuind autorităţile în ceea ce priveşte orientările şi măsurile de luat în faţa diverselor tipuri de criminalitate, până atunci necunoscute de acestea. Este categoria cu cel mai mare prestigiu din Organizaţie şi menită să se dezvolte treptat.

Creşterea activităţilor şi a rolului sediului se justifică pe deplin prin cea a crimei internaţionale. Însă, pentru a fi totodată în pas cu dezvoltarea globală a societăţilor trebuie, fără îndoială, în calitate de far călăuzitor al cooperării poliţieneşti, să conceapă o reformă mai profundă a funcţionării sale. Nu este exagerat să afirmăm că sediul concentrează multe atribuţii, dintre care unele ar trebui să fie asigurate de către alte organisme ale OIPC. Astfel, dacă deciziile referitoare la buget, la orientarea activităţilor, la programele, mijloacele şi metodele de lucru ale Organizaţiei trec prin Comitetul Executiv şi sunt adoptate de Adunarea Generală — care nu se întrunesc decât de trei şi respectiv o dată pe an, ceea ce le oferă puţine posibilităţi să lucreze efectiv asupra lor — ele sunt definite de către secretarul general. Acest lucru constituie un inconvenient mai ales pentru stabilirea bugetului: în două rânduri, secretarii generali au orientat ferm politica financiară către o reformă — la sfârşitul anilor 1950, pentru a dota Interpolul cu alte resurse decât donaţiile franceze, apoi la sfârşitul deceniului 1980 şi începutul anilor 1990, pentru a moderniza întreaga structură a

cooperării. Este o tradiţie de mult stabilită la Interpol de a se lăsa pe mâna lor, lucru care, adeseori a fost benefic, rareori întâmplându-se ca vreunul dintre ei să fie pus în discuţie — Bossard este singurul. Funcţionarea Organizaţiei permite o extindere a puterii lor reale, mult dincolo de simpla sarcină de secretar. Statutul însuşi îi asigură predominanţa şi preponderenţa: el este propus de către Comitetul Executiv şi ales de către Adunare — bineînţeles — pentru o perioadă mai lungă (cinci ani) decât aceea a altor aleşi din OIPC — ceea ce se justifică prin faptul că secretarul general trebuie să asigure o oarecare continuitate, dar înlesneşte acapararea puterii — , este imediat reeligibil şi nu îşi împarte atribuţiile cu un secretar general adjunct. Pe de altă parte, preşedintele, care ar trebui să joace rolul esenţial, nu este imediat reeligibil în comitet, nu este învestit cu nici o putere de decizie — el „reprezintă" — şi, chiar şi pentru aceasta, îi sunt prevăzuţi trei vicepreşedinţi, aleşi pentru trei ani şi, la fel, nonreeligibili imediat — numai delegaţii pot fi, cu condiţia să fie vorba de o funcţie superioară, ceea ce, evident, se întâmplă destul de rar. Comitetul Executiv, în ansamblu, nu poate constitui o echipă omogenă din pricina disparităţii de durată dintre mandate şi nu este însărcinat prin statut decât cu misiuni pasive sau puţin implicante — precum pregătirea ordinului de zi al sesiunilor Adunărilor sau controlul executării deciziilor acesteia din urmă şi al gestiunii secretarului general —, aşadar îşi vede iniţiativele reduse la eventuale propuneri de programe de lucru sau proiecte pe care le consideră utile. Bineînţeles, Adunarea Generală decide, dar ea nu se întruneşte decât o dată pe an şi, de obicei, are încredere în iniţiativele secretarului general. Astfel, întreaga putere este concentrată, în realitate, în mâna unui reprezentant,

valoros, desigur, dar care ar trebui să fie mai curând un gestionar, un executant, un interlocutor şi un partener.

OIPC, din preocuparea sa pentru eficacitate şi cooperare, favorizează dezvoltarea structurilor descentralizate în materie de telecomunicaţii, pe de-o parte, pentru a gera tranzitul în interiorul zonelor geografice şi de la acestea către restul reţelei, şi a structurilor de legătură între anchete, pe de altă parte, pentru a strânge legăturile coordonării regionale din teren. Între Secretariatul General şi BCN-uri se află, aşadar, în materie de telecomunicaţii, staţiile regionale — Abidjan pentru Africa de Vest, Buenos Aires pentru America de Sud, Canberra pentru Pacific, Nairobi pentru Africa de Est, Porto Rico pentru Caraibe şi America Centrală, Tokyo pentru Asia. Staţia centrală din Lyon îşi asumă, în plus, funcţia de staţie regională pentru Europa, Mediterana, Orientul Mijlociu şi America de Nord. Pentru coordonarea anchetelor există, în afara birourilor subregionale de la Buenos Aires pentru America de Sud, de la Harare — din Zimbabwe — pentru Africa de Sud şi de la Abidjan pentru Africa de Vest şi, cel mai vechi dintre toate, fostul birou de legătură „Stupefiante" de la Bangkok — la care obligă vecinătatea triunghiului de aur al producţiei de heroină — reconvertit pentru ansamblul Asiei la acest rol polivalent. Acestea toate sunt gerate la sediu de către biroul de coordonare regională. Cu toate că sunt intermediare, aceste grefe, ataşate, la BCN-urile din ţările în care se găsesc, fiind structuri descentralizate faţă de Secretariatul General pentru birouri — cu excepţia organelor care funcţionează direct la Secretariatul General — sunt destinate să se dezvolte în viitor.

III. Birourile Centrale Naţionale

Încă din 1919, poliţistul olandez Van Houten, teoretician al Interpolului, susţinea oportunitatea înfiinţării de birouri naţionale o dată cu aceea a unui birou internaţional. În 1923, la fondarea CIPC, acesta din urmă are prioritate, dar s-a înţeles necesitatea de a dispune de structuri descentralizate în ţările membre şi cea dintâi va apărea în 1925, în Belgia. Încetul cu încetul, şi alte ţări, urmărind să-şi uşureze comunicaţiile şi cooperarea de teren, i-au urmat exemplul.

Abia în 1956, o dată cu adoptarea noului statut al Organizaţiei, acest lucru devine obligatoriu. Pe viitor, fiecare ţară care aderă la OIPC trebuie să desemneze un serviciu permanent de poliţie, pe cât posibil de înaltă pregătire şi cu o largă competenţă — ca să răspundă corect şi rapid la orice situaţie —, pentru a fi un real punct de sprijin al cooperării. Acest serviciu, BCN, centralizează documentaţia şi informaţiile referitoare la criminalitatea internaţională provenind din ţara sa şi le transmite către alte BCN-uri şi, eventual, către Secretariatul General; primeşte cererile acestora din urmă şi le răspunde; desemnează organismele competente, dacă nu există vreo contradicţie cu legislaţia naţională — ceea ce apreciază singur —, ca să procedeze la acţiunile sau la operaţiunile de poliţie solicitate de către statele membre OIPC; transmite către exterior cererile de servicii de poliţie sau cererile de judecători din ţara sa. În sfârşit, înaltul funcţionar care le conduce îl reprezintă, pe plan intern, pe lângă autorităţile naţionale şi celelalte servicii de poliţie, iar, pe plan extern, pe lângă BCN-urile străine şi Secretariatul General, iar la şedinţele Adunării Generale ale Organizaţiei îşi reprezintă ţara.

Rolul BCN-urilor nu este, aşadar, nici accesoriu, nici doar complementar, ci este esenţial: ele sunt cele care furnizează materia primă a cooperării poliţieneşti pentru omoloagele lor şi pentru sediu, şi pentru ele lucrează Secretariatul General. Ocupă o poziţie–cheie, în calitate de relee către serviciile de poliţie specializate din ţara lor, în materie de adaptare a cererilor şi a răspunsurilor la diferitele sisteme juridice naţionale sau, mai prozaic spus, în traducerea mesajelor. Sunt, deopotrivă, ajutoare şi plăci turnante.

Alcătuite din funcţionari naţionali şi neacţionând decât în cadrul legislaţiei din ţara lor, sunt suverane la ele acasă. Deşi toate sunt legate de restul Organizaţiei prin aceleaşi angajamente, sunt dotate cu mijloace materiale şi financiare, organizate, structurate în mod specific ţării lor şi cooperează în funcţie de regulile, directivele şi legile particulare ale fiecăreia. Unele BCN-uri sunt, astfel, foarte importante, altele reduse la extrem; unele sunt bogate sau sărace, moderne sau arhaice, în întregime sau parţial orientate către această misiune, conduc ele însele anchetele de teren cerute de reţeaua Interpolului sau desemnează pentru aceasta serviciul de poliţie competent etc. Trei ţări membre (Statele Unite, Portugalia şi Regatul Unit) sunt dotate şi cu sub-BCN-uri, structuri descentralizate ale BCN-urilor, implantate în teritorii îndepărtate, de peste mări.

Birourile Centrale Naţionale occidentale, mai ales german, american, britanic şi francez, care, în ciuda eforturilor lor de reechilibrare, îşi dedică încă cea mai mare parte a activităţii lor Organizaţiei, sunt cele mai importante, cele mai harnice şi cele mai exigente în materie de cooperare. Cele din alte ţări, din Africa, din America Latină sau din Asia, dependente de poliţii sărace

în finanţe şi în oameni, uneori corupte, chiar mafiote, nu colaborează întotdeauna cum ar trebui şi nu pot fi forţate în acest sens, dar aceasta îngreunează considerabil sarcina Secretariatului General şi a BCN-urilor solicitante. De la sosirea lui Kendall, sediul le ajută, când acest lucru este posibil şi necesar, furnizându-le ceea ce au mai urgent nevoie, în materie de echipament de telecomunicaţii sau informatic, mai ales. În Germania, toate poliţiile federale ale BKA au statutul de membre ale BCN–Wiesbaden şi pot intra direct în contact cu Secretariatul General. În Columbia, atacurile cartelurilor drogurilor vizează de asemenea Interpolul, întrucât, la 6 decembrie 1989, o bombă depusă la Bogota într-o clădire a poliţiei s-a soldat cu 70 de morţi şi cu distrugerea totală a localurilor BCN. În multe state insulare din Pacific, criminalitatea internaţională este aproape inexistentă, iar cantitatea schimburilor poliţieneşti este extrem de redusă. La BCN–Washington sunt reprezentate toate agenţiile federale de luptă contra criminalităţii care depind de Ministerele Justiţiei şi Finanţelor — ceea ce îngreunează coeziunea. Toate BCN-urile sunt, aşadar, nişte veritabile structuri naţionale răspunzând criteriilor şi condiţiilor de exerciţiu specifice ţării lor.

În orice caz, pentru a lucra împreună trebuie să comunice cu Secretariatul General sau direct între ele, informând eventual Secretariatul, pentru a-i permite să-şi îndeplinească rolul de centralizator de informaţii şi de coordonator al cooperării. Aceste contacte se bizuie pe bunăvoinţă şi reciprocitate; măsura cooperării rămâne la libera alegere a fiecăruia. Însă un BCN care ar concepe cooperarea în sens unic, trimiţând cereri partenerilor săi şi omiţând să răspundă la ale lor, s-ar trezi, treptat, izolat din reţea. Prejudiciul n-ar avea alte consecinţe, fiindcă

Organizaţia nu dispune de nici un mijloc de replică sau de presiune.

Când birourile intră în relaţie cu sediul în cadrul afacerilor criminale, ele sunt în principal în legătură cu SCA (Sistemul de Căutare Automată), care le permite accesul la fişierele tematice informatizate, şi cu SRM (Secţiunea de Răspunsuri la Mesaje), care primeşte informaţiile trimise de ele şi le răspunde cererilor. Birourile fac apel la SRM mai ales când elemente din anchetele pe care le desfăşoară sunt susceptibile de a depăşi cadrul regiunii pentru care sunt desemnate, ca să acceadă la ansamblul datelor disponibile. Chiar dacă Secretariatul General tratează, analizează şi arhivează informaţiile pe care le primeşte, el nu este decât depozitarul şi paznicul acestora, BCN-urile care le-au furnizat rămânând unicele proprietare. În aceasta constă sămânţa vrajbei recurente în interiorul Organizaţiei: se întâmplă, în afacerile în care se bănuieşte sau se cunoaşte o înţelegere între ţările membre sau poliţiile lor şi sectoarele criminalităţii internaţionale — terorism sau trafic de stupefiante, de pildă —, ca unele BCN-uri să le refuze altora accesul la informaţiile pe care le transmit în domeniile implicate. La cererea lor, Secretariatul rezervă, aşadar, difuzarea numai ţărilor autorizate. Cu toate acestea şi în ciuda măsurilor de securitate: criptare — destinată să evite intruziunile în reţea din exterior — şi parole, sunt multe BCN-uri care rămân neîncrezătoare în privinţa discreţiei sediului, temându-se, de exemplu, că unii indivizi din personalul său, uitându-şi obligaţiile faţă de Organizaţie, şi-ar ajuta ţările de origine să profite pe nedrept de informaţii pe care nu s-ar cuveni să le cunoască şi preferă, pentru anumite domenii, să-şi limiteze comunicările şi să treacă prin alte circuite, prin alte structuri. Încă din anii 1940, americanul

Hoover, şeful FBI, bănuind că în poliţia franceză s-ar fi infiltrat comunişti şi îndoindu-se că ar mai fi fost rezonabil să comunice informaţii Secretariatului General, condus de un francez, a refuzat să coopereze şi a părăsit Organizaţia, în 1950. La celălalt capăt al lanţului de schimburi, o dată ancheta încheiată, BCN-urile nu transmit decât rareori rezultatul la sediu, ceea ce îl privează pe acesta de o bună parte din datele referitoare la criminalitatea internaţională şi îl împiedică să-şi completeze opera de analiză globală. Eficacitatea Interpolului este, astfel, amputată, lucru de care BCN-urilor se pare că nu le pasă.

Dacă există, totuşi, unele care comunică, acestea sunt mai ales specialistele în proceduri juridice şi de arestare. În calitatea lor de intermediare ale poliţiilor, la jumătatea distanţei dintre justiţiile sau poliţiile străine şi cele ale ţării lor, ele trebuie să ajusteze cererile şi răspunsurile fiecăreia, având ca principiu cooperarea, desigur, dar şi ca regulă respectul legilor naţionale proprii, la care ele sunt în mod specific supuse. Altfel spus, BCN-urile asigură conformitatea solicitărilor cu deontologia Interpolului şi cu legile propriilor ţări. Aceasta este o sarcină destul de complexă, din pricina diversităţii sistemelor juridice, dar fundamentală.

Extrădarea, operaţiune la care orice cooperare internaţională în materie de poliţie criminală trebuie să apeleze, în mod logic, este exemplul tipic: încă de la Congresul de la Monaco, în 1914, s-a propus să se stabilească o procedură standardizată rapidă. Este vorba despre predarea de către o ţară alteia, în general potrivit acordurilor dintre state, a indivizilor care ar fi comis o infracţiune penală în a doua şi s-au refugiat în prima. Un principiu de bază al extrădării este ca această infracţiune

penală să fie considerată ca atare de ambele părţi. Actele de natură politică sau militară sunt, în general excluse din convenţii, ca şi faptele mai puţin grave şi, uneori, afacerile referitoare la fisc. În sfârşit, când nu există un tratat de extrădare între cele două state, operaţiunea rămâne posibilă în cazul unui individ prin aplicarea unor legi interne. În calitate de locuri de tranzit juridic şi administrativ obligatorii pentru cererile de servicii naţionale către sau provenind din străinătate, BCN-urile primesc cererile de extrădare şi se asigură că ele sunt conforme în cele mai mici detalii cu legile din ţara lor. De exemplu, nu se mai extrădează din pricina unui delict politic, nici propriii cetăţeni — cu excepţia Regatului Unit şi a câtorva cazuri individuale excepţionale —, până nu se verifică proporţionalitatea pedepselor stipulate în ambele state — cele care au eradicat pedeapsa cu moartea sau pedepsele corporale din codurile lor refuză, adeseori, să extrădeze un individ care riscă să fie condamnat la aşa ceva — sau până nu se verifică dacă faptele nu sunt prevăzute şi de legea ţării de refugiu etc. Numai după ce au fost asigurate toate condiţiile cerute de legislaţiile lor naţionale şi în acord cu autorităţile lor judiciare, BCN-urile pot da curs cererii de extrădare.

Notiţele roşii, deşi concepute pentru a avea valoare de mandat de arestare internaţional şi universal, ca fiind singurele în stare să suscite o acţiune poliţienească atât de gravă ca arestarea şi precizând invariabil că va fi cerută extrădarea, sunt, de asemenea, obiectul unui tratament foarte diferenţiat de la o ţară la alta. Ele sunt, mai întâi, valabile numai între statele legate prin acorduri de extrădare. Însă, într-un mare număr dintre acestea, încă mai trebuie, obligatoriu, justificată în prealabil această cerere de extrădare — curriculum vitae al

individului, faptele imputate, asigurarea respectării drepturilor omului şi a principiilor Interpolului etc. Acest proces, urmărind să prevină posibilele abuzuri, se desfăşoară pe calea diplomatică normală, apoi judiciară, aceasta din urmă la nivel guvernamental, hotărând atitudinea de adoptat. Numai după ce s-au îndeplinit aceste formalităţi poate avea loc intervenţia poliţiei. Cu toate acestea, chiar dacă aceste forme sunt respectate, ţările rămân libere să acţioneze şi există cazuri în care, din motive de interes naţional, de exemplu — ceea ce se întâmplă adesea în afacerile de terorism —, cererilor nu li se dă curs. Aceste condiţii de lucru provoacă întârzieri considerabile şi diminuează valoarea notiţei roşii şi eficacitatea OIPC, dar întăresc respectarea drepturilor individuale.

Pentru a evita ca arestarea indivizilor cercetaţi să fie întârziată de exigenţele extrădării, inseparabile de notiţa roşie, numeroase ţări preferă să o ignore pe aceasta din urmă şi să pună în circulaţie în locul ei un buletin general, care permite o detenţie provizorie, aşteptând până la încheierea demersurilor diplomatice. Această metodă le lasă mai puţin timp criminalilor să scape.

IV. BCN–Paris

Cu toate că a fost prezentă la Congresul fondator al CIPC de la Viena în 1923 şi că a participat de atunci la diferite voturi şi la redactarea revistei, Franţa nu s-a integrat în Interpol decât la 18 decembrie 1928, după raportul observatorului său de la Congresul de la Berna, din septembrie. Poate că adeziunea eternului său rival englez din anul respectiv a însemnat, de asemenea, ceva pentru ea. În acelaşi timp, şi-a creat un BCN al său, ale

cărui atribuţii actuale sunt stabilite încă din anii 1970. Acest birou este unul dintre cele mai importante ale Organizaţiei.

Directorul poliţiei judiciare fiind deopotrivă şeful şi reprezentantul BCN–Franţa, biroul se confundă cu Direcţia Centrală a Poliţiei Judiciare (DCPJ). Ceea ce nu înseamnă că dirijează serviciile centrale (subdirecţii ale poliţiei tehnice şi ştiinţifice, ocupându-se cu afacerile criminale, afacerile economice şi financiare, resursele şi legăturile, fiecare având diviziile lor interne specializate) şi teritoriale. Biroul este, într-adevăr organizat, în cadrul subdirecţiei resurselor şi legăturilor, într-o divizie a relaţiilor internaţionale care cuprinde, de asemenea, la sfârşitul secolului al XX-lea, o grupă „Europol" şi o grupă „Schengen".

El este corespondentul unic şi exclusiv al OIPC, al autorităţilor străine şi al ansamblului serviciilor franceze de justiţie şi de poliţie — inclusiv jandarmeria — destinate să apeleze la cooperarea internaţională pentru exerciţiul poliţiei judiciare, dar exclude din câmpul său de activitate domeniile în care Franţa nu poate acorda extrădarea cerută. Acest ultim punct explică faptul că serviciile vamale franceze nu sunt parte direct participantă la BCN: infracţiunile în materie fiscală, vamală şi de legislaţie a schimburilor sunt considerate ca strict naţionale şi nu pot da loc extrădărilor (Organizaţia Mondială a Vămilor, interlocutoarea Interpolului în domeniul vamal, asigură, totuşi, o legătură).

BCN–Franţa trebuie să acorde Secretariatului General şi celorlalte BCN-uri întreaga asistenţă necesară prevenirii şi combaterii crimelor şi delictelor, dar competenţa sa se limitează la anchetele referitoare la infracţiunile de drept comun, fiind excluse cele referitoare la contravenţii şi

cererile în legătură cu afacerile administrative, civile şi fiscale, în conformitate cu dispoziţiile juridice naţionale, ca şi anchetele cu caracter politic, militar, religios sau rasial, potrivit statutului Organizaţiei. Nu poate nici interveni în afacerile în care extrădarea cerută nu este încuviinţată în prealabil de guvern. O dată ce a examinat conformitatea juridică a mesajelor care îi parvin, biroul le orientează, în funcţie de competenţele proprii, către grupurile de resort din DCPJ, sau către străinătate.

În zece ani, din 1985 până în 1995, BCN–Paris şi-a recuperat întârzierile: a devenit mai stufos — dublându-şi efectivele (50 de persoane în 1995, dintre care şi jandarmi) —, mai modern — acoperindu-şi cu partenerii săi occidentali mai ales deficitul în materie de tehnologie şi de poliţie ştiinţifică. La BCN–Paris se îndeplineşte o muncă de birou, nu mai puţin prestigioasă decât aceea a funcţionarilor Secretariatului General, fiindcă toate anchetele de teren sunt efectuate de către celelalte servicii specializate ale DCPJ. El este compus din opt grupe, însărcinate cu: secretariat, curier internaţional, analiză şi tratare a curierului internaţional, documentaţie–Interpol, legături internaţionale, extrădări, transmisiuni, traduceri.

Secretariatul asigură administraţia generală a serviciului, legăturile cu Secretariatul General al Interpolului şi cu omologii săi de la DCPJ, şi pregăteşte adunările şi şedinţele Organizaţiei. Grupa curier internaţional înregistrează la sosire şi la plecare corespondenţa poştală către sau dinspre organismele Interpolului şi cu subdirecţiile poliţiei franceze. Grupa documentaţie–Interpol administrează şi difuzează notiţele de la OIPC şi RIPC pe lângă serviciile naţionale de poliţie şi jandarmerie, efectuează cercetările necesare în diferite

fişiere, mai ales pe lângă Secretariatul General şi prin SCA, şi asigură păstrarea documentelor. Grupa de transmisiuni asigură emisia–recepţia mesajelor telegrafice ale Interpolului. Grupa de traducători transpune conţinutul curierului internaţional — cu excepţia documentelor cu caracter judiciar — primite sau expediate de BCN-uri, în engleză, spaniolă sau franceză.

Grupa de legături internaţionale are ca sarcină principală efectuarea legăturilor necesare întrajutorării judiciare de drept comun dintre magistraţi, serviciile de poliţie şi de jandarmerie franceze, pe de-o parte, şi BCN-uri străine, pe de altă parte, această întrajutorare constând în misiuni de poliţie sau de justiţie în Franţa sau în străinătate, asupra cărora trebuie să se cadă mai înainte de acord; ea furnizează, de asemenea, serviciilor franceze precizările utile pregătirii misiunilor în discuţie şi redactarea mesajelor necesare, potrivit structurilor juridice şi administrative din fiecare ţară.

Grupa extrădărilor, în Franţa, este singura competentă pentru a regla, cât mai repede posibil — douăzeci şi patru de ore —, detaliile procedurilor juridice precedând extrădarea din Franţa către străinătate sau în sens invers. Ea verifică, de asemenea, temeinicia cererilor provenind de la corespondenţii străini, adică se asigură că acestea sunt conforme cu principiul Interpolului şi al Franţei, în materie de drepturile omului, de exemplu, şi cu politica guvernului francez, acesta din urmă putând să se opună oricărei extrădări, în ciuda acordului justiţiei — el trebuie, în schimb, să se conformeze unei decizii de nonextrădare pentru un motiv de drept. Nu trebuie să se înţeleagă altfel rezervele franceze asupra notiţei roşii a Interpolului — nici justiţia, nici guvernul, care insistă să stăpânească perfect intervenţiile poliţieneşti pe teritoriul ţării, nu vor să se

mândreascâ orbeşte cu aceasta, şi notiţa nu este considerată de către ele ca un simplu document poliţienesc, ci un mandat de arestare internaţional. S-a întâmplat, într-adevăr, nu o dată, ca un BCN să reclame arestarea unor indivizi în vederea extrădării lor, fără a respecta regulile deontologice ale cooperării. În afara acestor motive, Franţa nu extrădează, în nici un caz, cetăţenii săi, nu pentru alte fapte decât cele prevăzute de codurile sale de legi, nici cetăţenii străini către alte ţări, unde criminalul este pasibil de pedeapsa cu moartea sau de pedepse corporale. Însă francezul care a comis o crimă în străinătate înainte de a reveni în ţară nu este la adăpost, pentru că poate fi urmărit şi condamnat potrivit criteriilor Codului Penal francez; această procedură, numită denunţare, fiindcă implică transmiterea întregului dosar către ţara respectivă, este reciprocă. Invers, Franţa nu poate cere extrădarea unui individ decât dacă el este pasibil cu o pedeapsă de mai puţin de doi ani, şi fiecare ţară tratează cererea potrivit dreptului său intern.

BCN–Paris, prin poziţia sa în inima poliţiei judiciare, cuprinde ansamblul serviciilor de poliţie din Franţa şi totalitatea teritoriului. În acest sens, el reprezintă un caz exemplar.

Capitolul IV

MARELE CONTEXT INTERNAŢIONAL

I. Înfiinţarea organizaţiilor internaţionale

În secolul al XIX-lea, după războaiele napoleoniene, o dublă mişcare se conturează în relaţiile internaţionale, sub influenţa credinţei în progres şi în pace: instaurarea acordurilor multilaterale diplomatice şi juridice între puteri, cu scopul de a stabiliza Europa şi de a hotărî procedurile reglării paşnice a diferendelor, şi cooperarea interstatală în cadrul structurilor administrative, care trebuia să faciliteze comunicaţiile şi dezvoltarea economică şi tehnologică. Prima tentativă a condus, după războaiele din secolul al XIX-lea, la apariţia Societăţii Naţiunilor (SN) şi a Organizaţiei Naţiunilor Unite (ONU), prima, o organizaţie internaţională menită să asigure securitatea colectivă, în vreme ce a doua favoriza înfiinţarea rapidă a organismelor comune de lucru; preocuparea, în acest al doilea caz, se îndreaptă către gestiunea comună a fluviilor internaţionale de către statele riverane, cu întemeierea, în 1815, a Comisiei Centrale pentru Navigaţia pe Rin, urmată, în 1856, de Comisia Europeană a Dunării — înzestrată cu prerogative atât de importante încât a fost calificată drept stat fluvial. În ajunul secolului al XX-lea, s-au mai creat o Comisie Sanitară Internaţională (1853), o Uniune telegrafică, apoi o alta poştală, un Birou internaţional de unităţi de măsură şi de greutate etc. Aceste Uniuni, acoperind nişte domenii limitate, dar investite de către statele lor membre pentru a-şi asuma

sarcinile de pregătire a întrunirilor multilaterale şi de executare a deciziilor luate în timpul acestora, a personalului şi a structurilor administrative centrale permanente — aceasta fiind o inovaţie fundamentală în relaţiile internaţionale —, sunt primele organizaţii internaţionale guvernamentale — sau organizaţii interguvernamentale (care nu trebuie confundate cu organizaţiile internaţionale nonguvernamentale — ONG — apărute cu zecile în aceeaşi epocă, dar care sunt nişte iniţiative sau puneri în joc a unor interese private, sociale — sindicate —, umanitare — Crucea Roşie — sau altele).

Dorinţa unei cooperări internaţionale în domeniul poliţiei criminale nu se afişează clar decât la începutul secolului al XX-lea şi împrumută căi mai puţin strălucite. După un Congres internaţional pentru combaterea traficului de femei albe, în 1899, şefii poliţiilor din statele europene şi din America de Nord şi de Sud încep să se întâlnească pentru a discuta despre problemele lor profesionale comune. În mai 1904, câteva ţări europene semnează un Acord pentru combaterea traficului de femei albe, apoi, în 1910, o Convenţie contra publicaţiilor obscene şi o alta contra traficului de femei şi de copii, iar, în 1912, se stabileşte o Convenţie internaţională asupra opiumului. Între timp, în 1911, câţiva poliţişti din Europa au înfiinţat prima asociaţie internaţională a profesiei lor; iniţiativa rămâne, totuşi, limitată şi mai ales privată, ca de altfel şi următoarea, în ciuda unei aparenţe oficiale. În 1914, Albert de Monaco organizează în principatul său primul Congres internaţional de poliţie — erau, aşadar, prevăzute şi altele; la acesta iau parte cetăţenii din 24 de ţări, majoritatea din Europa, dar şi din America şi din Orient, însă nu din Asia, nici din Africa — continente în mare măsură sub control occidental. Ideea care le animă spiritele este de a crea o

organizaţie unică, cu acordul, respectiv sub tutela guvernelor. Decizia fondatorilor asociaţiei internaţionale de poliţie, în 1911, de a comunica în esperanto şi dorinţa participanţilor la Congresul din 1914 de a lucra, până la urmă, în această limbă, creată la sfârşitul secolului precedent pentru a ajuta la stabilirea armoniei între oameni, se înscriu în credinţa într-o lume mai bună şi în optica lucrării pentru pace, care se vehiculează în vremea aceea. Însă, din 1905, lumea înaintează inexorabil către război. Crizele se succed şi majoritatea statelor europene se pregăteşte din ce în ce mai grăbită către conflict, care izbucneşte în vara anului 1914.

La sfârşitul Primului Război Mondial, sistemul diplomatic tradiţional este distrus. Imperiile rus, german, otoman, austro–ungar sunt defuncte şi parţial sau total destrămate, legăturile monarhice sunt rupte, se întemeiază noi state, se afirmă puterile japoneză şi americană, dar amărăciunea, îngrijorările şi neîncrederile subzistă; echilibrul internaţional anterior nu mai intră în discuţie. Dacă o cooperare tehnică pare să fie mai departe necesară, se apreciază că, de acum înainte, în materie de diplomaţie, nu mai sunt de ajuns sistemele de alianţe şi de înţelegere în caz de pericol între puterile europene, pentru a putea regla, cu un succes nesigur, diferendele; se pune problema de a organiza în mod real societatea internaţională şi de a integra în aceasta şi puterile noneuropene. Această concepţie se va materializa în crearea SN, care, totuşi, exclude, într-o primă etapă, învinşii în război, deşi nici Rusia — unde se instalează bolşevismul, ceea ce îngrijorează naţiunile — nu este invitată, şi care rămâne esenţial europeană. Scopul fondării SN este de a asigura pacea, favorizând securitatea .colectivă prin arbitraj — ca pentru afacerile

delicate ale teritoriilor în litigiu din Austria, Prusia, Schleswig şi Silezia — şi prin progres — pregătind, de exemplu, emanciparea coloniilor germane şi a posesiunilor turceşti din Orientul Mijlociu. Din 1925, se pun bazele noului sistem şi începe să se întrezărească viitorul senin al lumii.

De-a lungul perioadei de imediat după război, căpitanul olandez Van Houten relansează ideea unei organizaţii internaţionale poliţieneşti; el vrea ca aceasta să fie pentru poliţie ceea ce SN este pentru diplomaţie şi ia SN drept model. Dar contextul mondial este atât de special, în Europa Centrală mai ales, unde au apărut noi ţări, care sunt încă ţinute la distanţă de la înţelegerile celor mari, încât atunci când austriacul Schober reia proiectul şi îl duce până la capăt, înseamnă tot atât o cooperare sectorială, tehnică, profesională, cât şi un act diplomatic. Prefectul vienez invită toate poliţiile posibile, cu excepţia celei a URSS, la al doilea Congres internaţional de poliţie criminală, care are loc în 1923 — anul tentativei de lovitură de stat a lui Hitler de la München. Între cele 17 naţiuni reprezentate la această manifestare, mai ales europene — cărora li se adaugă China şi Egiptul —, sunt prezente toate ţările reîmpărţite teritorial după război, care văd, în sfârşit, o ocazie de a se afirma în planul internaţional — cu excepţia Cehoslovaciei.

Cauza păcii în lume face progrese. Inamicii de ieri se împacă. Germania poate, în sfârşit, să se integreze în SN, în septembrie 1926. Însă, începând din 1929, criza economică mondială frânge elanul pacifist. Anul 1933 este deosebit de dificil pe plan internaţional: Hitler ajunge la putere dincolo de Rin, apoi Japonia se retrage din SN, curând imitată de Germania. Obiectivele expansioniste ale acestor două ţări şi ale Italiei, ca şi repetatele lor violări

ale tratatelor instalează criza diplomatică. Intrarea URSS în SN nu poate decât să întărească organizaţia, lipsită de puterile supranaţionale necesare pentru a menţine pacea într-un context din ce în ce mai dificil. În 1936, lumea se află din nou în război: Japonia în China din 1931, Italia în Etiopia din 1935, Spania contra ei însăşi; cel de-al III-lea Reich german pare atotputernic, iar democraţiile mai şovăielnice decât oricând. Hitler trece, la rândul său, la ofensivă. La 13 martie 1938, el anexează Austria, apoi Sudeţii, în octombrie, înainte de a fărâmiţa total Cehoslovacia, în martie 1939. De la anexări prin manevre diplomatice până la invazia Poloniei, el atrage lumea în cel de Al Doilea Război Mondial, în septembrie 1939.

Sediul, preşedinţia şi Secretariatul General, administraţia, bugetul, primele fişiere ale CIPC sunt în mâinile Austriei. Situaţia este, fără îndoială, departe de viziunile idealiste ale căpitanului Van Houten, care propunea o organizaţie după modelul SN. Clauza de neamestec în treburile interne ale statelor membre, care figurează în statutul acesteia din urmă, nu este preluată — transpusă crimelor politice — de către Comisie. Probabil tocmai pentru că statele nu sunt evocate. Acest defect o conduce, fireşte, într-o arie politică mai vastă decât aceea a criminalităţii. De exemplu, URSS nu fusese convocată la Congresul din 1923; este invitată să adere în 1927, dar refuză — iar invitaţia nu va fi niciodată reînnoită după război —, nici chiar după ce sfârşise prin a se alătura Societăţii Naţiunilor. Probabil pentru că CIPC, sub direcţia lui Schober şi Dessler şi în ciuda declaraţiilor de apolitism ale celui dintâi, se situează de partea opoziţiei la comunism.

Cea dintâi recunoaştere a Interpolului pe plan internaţional are loc în aprilie 1929, când SN plasează

responsabilitatea supravegherii intrării în vigoare a primei Convenţii internaţionale pentru combaterea falsificării de bani în mâinile grupului de specialişti corespunzător din Comisie. Când părăsesc SN, naziştii germani, care întrevăd importanţa CIPC în materie de relaţii internaţionale, trec la acapararea acesteia din urmă. Începând de la *Anschluss*, din 1938, Comisia este prinsă în vârtejul evenimentelor înaltei politici mondiale. De sub tutela austriacă intră sub cea a Germaniei şi toate organizaţiile internaţionale încetează să mai colaboreze cu ea, începând cu SN. Ceea ce nu-i împiedică pe nazişti să o utilizeze ca instrument diplomatic, mai ales la Adunarea Generală de la Bucureşti, din iunie 1938. În august 1940, este integrată poliţiei germane şi, cu toate că întreţine mai departe relaţii cu alte ţări — al căror număr a scăzut vertiginos —, este numai în serviciul său. În timpul celui de Al Doilea Război Mondial, ţările anexate, ocupate, neutre sau aliate ale Germaniei continuă să-şi plătească participarea la Comisie.

Acest conflict lasă lumea încă mai bulversată, mai răvăşită decât cel dintâi. Europa îşi pierde supremaţia în favoarea Statelor Unite şi URSS, opuse din punct de vedere ideologic. Acest lucru nu le împiedică să figureze amândouă în ansamblul unei instituţii internaţionale, în mod real mondiale, ONU, care, luându-i locul dezamăgitoarei SN, trebuie să lucreze în direcţia progresului şi apărării păcii. Perioada de după acest război înregistrează, de altfel, o dezvoltare fără precedent a organizaţiilor interguvernamentale — favorizând schimburile în domeniile tehnice şi economice şi amplificând interactivitatea naţiunilor. Ele se vor mai normate şi sunt, de acum înainte, în cea mai mare parte — cu ONU în fruntea lor — dotate cu o structură verticală,

mai presus de state, cu o administraţie consolidată, cu sarcini explicite pentru membri (renunţarea la utilizarea forţei, recursul la modurile de rezolvare paşnică a diferendelor, asistenţa în organizarea oricărei acţiuni preventive sau coercitive contra unui agresor, în ceea ce priveşte ONU). Organizaţiile nonguvernamentale, care nu implică direct statele, dar influenţează asupra relaţiilor dintre societăţi, dintre popoare, continuă, şi ele, să se dezvolte.

În acest context, Interpolul îşi găseşte un nou punct de pornire.

II. Interpolul, organizaţie interguvernamentală

Organizaţiile interguvernamentale sunt nişte asociaţii de state, dorind împreună să atingă nişte obiective comune şi creând pentru aceasta un aparat permanent şi pe cât posibil autonom, menit să faciliteze cooperarea. Acceptarea Interpolului în mijlocul lor este târzie — în mare parte din cauza Organizaţiei însăşi.

Atunci când este înfiinţată, în 1923, CIPC nu face clar referinţă la state; nu se ştie dacă devin membri poliţiştii, cu titlu individual sau corporativ, sau guvernele lor şi, prin urmare, nici care state aderă la Comisie. De altfel, dintre cele 300 de invitaţii la Congres trimise de Schober, numai 30 au fost adresate poliţiilor naţionale, iar restul, poliţiilor municipale. Candidaţii la adeziune îşi exprimă cererea, îşi achită cotizaţia şi sunt, automat, integraţi. Aceasta este de ajuns. Cu toate că Schober este un om politic şi că statul austriac domină CIPC, iniţiativa este privată, poliţiştii îşi stabilesc singuri obiectivele, îşi conduc relaţiile şi îşi croiesc căi diplomatice.

Însă independenţa poliţiştilor din Interpol faţă de guvernele lor, chiar dacă aderă fără control strict din partea administraţiei sau al ierarhiei lor politice, devine foarte relativă de îndată ce este luată o decizie oficială în raport cu Comisia, ca aceea a ministrului francez de Interne, André Tardieu, care a creat şi a definit prin două ordonanţe, de la 18 decembrie 1928 şi de la 11 septembrie 1929, BCN–Paris, în cadrul Direcţiei Siguranţei Naţionale. Pe de altă parte, la Adunarea din 1928 de la Anvers, membrii CIPC hotărăsc participe şi financiar, cu o sumă stabilită pe criteriul un franc elveţian la 10 000 de locuitori; care poliţie ar fi putut strânge singură această sumă, cedând-o, apoi, fără autorizare superioară, unei organizaţii externe? Participarea statelor este subînţeleasă. Totuşi, în acest an, poliţia din statul New York (Statele Unite) şi, în 1938, cea din oraşul liber Danzig sunt membre ale Comisiei, ceea ce dă impresia că a rămas mai degrabă o asociaţie de poliţişti, decât o organizaţie interguvernamentală.

După Al Doilea Război Mondial, a 15-a Adunare Generală a CIPC de la Bruxelles, la care, în iunie 1946, se relansează Interpolul, se desfăşoară având drept gazdă Ministerul de Justiţie belgian. Invitaţiile fuseseră trimise pe cale diplomatică. Schimbarea de orientare, însă, este prost negociată. Dintre cele şaptesprezece naţiuni reprezentate la Adunare, numai patru nu sunt europene (Chille, Egipt, Iran şi Turcia, care, încă de la origini, sunt fidele Comisiei). Belgienii, danezii, olandezii, luxemburghezii, norvegienii, portughezii, suedezii, cehoslovacii, polonezii, iugoslavii şi francezii se găsesc în asistenţă. Însă germanii, austriecii şi românii, foşti inamici, sunt absenţi, ca şi spaniolii, italienii, balticii, bulgarii şi albanezii, care nu au fost invitaţi deoarece organizatorul Louwage apreciază că nu sunt nici

pe deplin refăcuţi, nici destul de independenţi pentru a participa. Nici sovieticii nu au primit o invitaţie. Altfel spus, nu doar continuă ignorarea deliberată a dimensiunii universale a CIPC, dar, printr-un fel de cooptare funciar antidemocratică, se şi sortează cei care ar putea adera, cei cu care se va lucra. Demersul este agravat prin discursul şi statutul adoptat în timpul Adunării, care, în loc să alinieze Interpolul la noile obiective şi tendinţe ale organizaţiilor internaţionale create în acea epocă, îl prezintă foarte explicit ca pe o continuare a CIPC din perioada interbelică. Într-adevăr, Comisia lui Dressler nu a fost dizolvată, iar cea a lui Louwage i se declară urmaşă. Cu toate acestea, de la una la cealaltă, membrii nu mai sunt aceiaşi, cu numai câteva excepţii, sediul îşi schimbă ţara şi statutul adoptat poate fi considerat ca actul constitutiv al unei noi CIPC. Ruptura nu este declarată, dar este una de fapt.

Când participanţii la Adunare îi propun lui Louis Ducloux instalarea Secretariatului General la Paris, statul francez, în persoana ministrului de Interne André Le Troquer, decide să accepte. În acest moment, reprezentanţii francezi sugerează să se adauge în statut atribuirea preferenţială a postului de secretar general al Comisiei unui reprezentant al ţării în care funcţionează sediul; ca atare, Ducloux moşteneşte acest post. Se conturează intervenţia domeniului etatist. Statutul însuşi este mult mai strict în ceea ce priveşte condiţiile admiterii membrilor, care, de acum înainte pot fi „efectivi", adică desemnaţi de către guvernele lor, sau „extraordinari", adică aleşi de adunările generale (dar cu aprobarea guvernelor respectivilor). Cu toate acestea, statele nu mai sunt asociate ca înainte la Interpol, pentru că acesta rămâne o „uniune a autorităţilor de poliţie criminală în cadrul legilor existente în diferitele state".

La 11 iunie 1946, la o săptămână după adunare, Louwage şi Ducloux îi cer Comisiei financiare interaliate de la Berlin să elibereze fondurile CIPC de pe vremea lui Dressler, blocate la Deutsche Bank din acest oraş. Banii sunt efectiv transferaţi Comisiei, ceva mai târziu. Apoi, la capătul mai multor luni, este rândul unei infime şi puţin exploatabile părţi din arhivele CIPC să ajungă din nou la Secretariatul General, provenind de la diversele autorităţi guvernamentale care le deţineau. Acestea sunt două evenimente interesante: pe de-o parte, intervenţia pe lângă Comisia financiară interaliată şi pe lângă guvernele posesoare ale arhivelor îi conferă Comisiei o dimensiune superioară celei de simplă ONG şi, pe de altă parte, transferurile de patrimoniu operate le evocă pe cele proprii organizaţiilor interguvernamentale.

În 1949, CIPC obţine statutul de organizaţie consultativă a ONU. Însă, în pofida diverselor sale succese, rămâne încă fragilă şi clasată, de către Naţiunile Unite, între celelalte ONG. Responsabilii săi, începând din anii 1950, caută să-i obţină recunoaşterea formală din partea guvernelor. În 1951, Népote — care nu este încă secretar general — înţelege că trebuia să-i consacre credibilitatea găsindu-i un sediu demn de un Secretariat General, dotând-o cu un buget mai independent şi, mai ales, modificându-i statutul, astfel încât să-l ridice la nivelul obiectivelor sale. Cel din 1946, într-adevăr, îi atrăgea enorme dificultăţi de a se promova în calitate de organizaţie interguvernamentală. Printr-o scrisoare, la 8 august 1955, secretarul Naţiunilor Unite îl informa pe cel al Comisiei că „dacă participarea (la ea) va deveni exclusiv guvernamentală (...) evident, nu va mai fi posibil ca noua organizaţie să figureze pe lista ONG recunoscute de către Consiliul Economic şi Social". Aceasta este clar o

încurajare. În 1955, Comisia îşi creează drapelul propriu, pe care îl va putea arbora, de acum înainte, pe sediul său şi pretutindeni unde va ţine adunări generale, ceea ce este un progres notabil.

În 1956, în sfârşit, statutul său este reformulat. El o poziţionează în concertul diplomatic, făcând apel la respectul Declaraţiei universale a drepturilor omului şi al legilor naţionale, definindu-şi clar membrii ca nemaifiind poliţiile, ci ţările. Aceste ţări membre sunt, acum, strâns asociate: cererile de adeziune trebuie să vină numai de la ele, ele îşi desemnează reprezentanţii, au fiecare câte un vot, indiferent de talia lor, şi garanţii democratice de reprezentare, de conducere etc. Acelaşi statut afirmă, totuşi, independenţa Interpolului faţă de ele. El stabileşte, de asemenea, în articolul 41, care — excepţie făcând cel despre secretarul general — este cel mai lung dintre cele 50 care îl compun, relaţiile cu alte organizaţii internaţionale, guvernamentale sau nu. În fine, modificarea numelui în Interpol, din Comisie devenit Organizaţie, consacră voinţa sa de afirmare pe terenul relaţiilor internaţionale.

Cu toate acestea, dacă ţările nu participă la alcătuirea statutului, nici guvernele nu-l dictează, nici nu-l ratifică. Aşadar nu statele fac din Interpol o organizaţie internaţională, ca printr-o decizie venită de sus, ci baza, membrii săi sunt cele care, prin diversitatea şi prin libera lor adeziune la acest statut, îi conferă această poziţie. OIPC–Interpol rămâne o ONG, ai cărei membri sunt ţările.

Celelalte condiţii definite de către Népote pentru a obţine statutul de organizaţie interguvernamentală sunt şi ele îndeplinite, treptat. Adunarea Generală de la Londra, din 1958, adoptă un nou regulament financiar: participarea este stabilită de comun acord între postulante şi

Organizaţie, ceea ce este un procedeu original pentru o organizaţie internaţională. Legăturile Interpolului cu structurile interguvernamentale continuă să se întărească. În 1959, un program de întrajutorare, prevăzând consultări şi schimburi de informaţii, începe o dată cu Consiliul Europei. Alte acorduri sunt apoi semnate cu Unesco — ramură provenind din ONU —, Organizaţia Unităţii Africane (OUA), Organizaţia Aviaţiei Civile Internaţionale (OACI), Consiliul de Cooperare Vamală (CCD). Népote, secretar general din 1963 până în 1978, este sufletul acestor eforturi de a deschide un drum diplomatic. El refuză cu fermitate, la marile întruniri internaţionale ale Comisiei Naţiunilor Unite în problema stupefiantelor, să stea alături de alte ONG, care nu au decât un vot consultativ.

În sfârşit, sediul Interpolului de la Saint–Cloud este inaugurat la 25 mai 1967, de către ministrul francez de Interne — şi nu de cel de Externe, ceea ce scoate în evidenţă încă o dată influenţa statului francez asupra Organizaţiei —, în prezenţa a 48 de ambasadori străini şi a altor 20 de reprezentanţi ai ţărilor membre. Caracterul oficial al OIPC este, prin aceasta, consolidat.

Népote obţine, atunci, încuviinţarea de a pleda cazul Interpolului în faţa unui Comitet al ONU, alcătuit din cinci Mari Puteri care, în concluzie, îi aprobă argumentele — cu excepţia URSS, care se mulţumeşte să se abţină. Acest succes se va concretiza la 20 mai 1971, într-un „Acord special de cooperare cu Consiliul Economic şi Social al ONU, care prevede prezenţa observatorilor unei părţi la întrunirile celeilalte şi recunoaşte, în fine, OIPC ca organizaţie interguvernamentală. Dacă, până atunci, Interpolul fusese o ONG ai cărei membri erau ţările, de acum înainte este, fără modificări profunde, o OIG, care nu a fost creată pe calea acordurilor dintre guverne.

Însă demersurile, prealabile achiziţionării sediului, pe lângă ministrul francez de Finanţe au scos la iveală faptul că Organizaţia, acum interguvernamentală, nu avea statut legal în Franţa. Negocierile începute atunci pentru a remedia situaţia s-au încheiat în 1972; i s-a conferit o bază juridică pe teritoriul francez, ca şi drepturile şi privilegiile particulare pe care le pot pretinde OIG. Tot acest acord de rezidenţă cu Franţa introduce, explicit, noţiunea de state membre, celelalte texte oficiale ale Organizaţiei — statutul şi regulamentul general — menţionând numai termenul de ţări membre. La 23 iulie 1975, Consiliul Economic şi Social al Naţiunilor Unite confirmă caracterul interguvernamental al OIPC.

O dată aceste două condiţii juridice întrunite — statutul de OIG şi acordul de rezidenţă —, Interpolul îşi poate acum înregistra numele la OMPI (Organizaţia Mondială pentru Proprietatea Intelectuală). Procesul avea să fie încheiat în 1980.

Poziţia OIPC–Interpol nu este, cu toate acestea, complet asigurată. Neînţelegerile sale cu secta de scientologie, ivite pe la mijlocul anilor 1970, îl fac pe Bossard, noul secretar general, să vadă că acordul se rezidenţă din 1972 nu îi conferea Organizaţiei, nici funcţionarilor săi, imunitatea juridică a unei OIG şi îl împing să înceapă tratative cu Ministerul francez de Externe, ca să le obţină pe amândouă. Noul acord de rezidenţă din 1982–1984, care reglează aceste probleme de imunitate de jurisdicţie şi de inviolabilitate a localurilor, documentelor, arhivelor, corespondenţei Secretariatului General şi conferă câteva privilegii particulare, îi dă o satisfacţie în acest sens şi ridică, în sfârşit, Interpolul la nivelul celorlalte OIG.

Totuşi, dacă statutul de organizaţie interguvernamentală al OIPC este definitiv admis, partenerii săi nu par să fie convinşi, pentru că secretarul general Bossard simte nevoia ca, în februarie 1983, să le scrie tuturor BCN-urilor pentru a le preciza situaţia şi a le cere să o aducă la cunoştinţa autorităţilor guvernamentale respective. El profită de ocazie pentru a încerca să consolideze poziţia Interpolului, să obţină de la statele membre privilegii şi imunităţi pe teritoriul lor, aşa cum Franţa i le acordase deja pentru sediul său, şi ca Ministerele de Externe să achite contribuţia, şi nu cele de Interne sau de Justiţie. La 16 iunie 1983, într-adevăr, Statele Unite, fără nici un acord de rezidenţă, se decid să facă Interpolul să beneficieze de privilegiile şi imunităţile acordate celorlalte OIG pe teritoriul american. La sfârşitul secolului al XX-lea, ţările în care s-au instalat birouri subregionale ale Organizaţiei au făcut acelaşi lucru.

Pe lângă ţările membre, Interpolul cooperează de multă vreme şi cu numeroase organizaţii internaţionale. Din rândul ONU, cu Centrul pentru drepturile omului, cu Secţiunea de prevenire a crimei şi de justiţie internaţională, cu Programul pentru controlul internaţional al drogurilor. Cu organisme ale Naţiunilor Unite, precum OACI pentru securitatea aeriană, OMS (Organizaţia Mondială a Sănătăţii) pentru problemele referitoare la abuzul de substanţe psihotrope, UIT (Uniunea Internaţională a Telecomunicaţiilor) pentru problemele privind propria sa reţea, UNESCO pentru protecţia patrimoniilor culturale şi artistice naţionale şi prevenirea furturilor de obiecte de artă. Cu alte OIG, cum ar fi Consiliul Europei pentru studiul problemelor criminale de pe continent şi pregătirea convenţiilor, Organizaţia Mondială a Vămilor (ex-Consiliul de Cooperare Vamală)

pentru cooperarea dintre vămi şi poliţii — mai ales contra traficului ilicit al stupefiantelor —, secretariatul CITES (Convenţia asupra comerţului internaţional cu speciile exotice de floră şi de faună ameninţate cu dispariţia) pentru lupta contra infracţiunilor referitoare la protecţia speciilor. Cu diverse ONG, ca Asociaţia Internaţională a Transportului Aerian, cea de Drept Penal, Federaţia Abolţionistă Internaţională, Organizaţia Internaţională de Securitate Bancară, Societatea Internaţională de Criminologie şi cea de Apărare Socială, la lucrările cărora participă şi ea, atunci când se referă la subiecte interesând şi poliţia.

Pe prima piatră a sediului de la Lyon, aşezată la 18 iulie 1987, se găseşte un mesaj: „Fie ca toţi cei care vor fiinţa în acest edificiu să servească pacea şi securitatea în lume." De la originile sale şi până în ziua de astăzi, trecând prin frunzele de laur ale stemei adoptate la mijlocul anilor 1950, referirea Interpolului la pace, precum şi aceea a surorilor sale SN şi ONU, este permanentă.

III. Interpolul şi cacofonia naţiunilor

La prima vedere, Interpolul, în calitate de organizaţie internaţională, cu toate că preocupată de independenţa sa şi mai ales din momentul în care membrii săi au fost definiţi în mod expres ca fiind ţările, statele, cu greu poate evita de a fi împovărat de obiectivele diplomatice ale partenerilor. Examinată cu mai multă atenţie, ca singura organizaţie de poliţie de talie mondială, care, în plus, este statutar şi factic indisociabilă de BCN-uri, aşadar de ţări — ele însele prevăzute cu guverne şi urmând o politică —, OIPC este inevitabil un loc de confruntări, chiar o miză diplomatică pentru acestea. Între evenimentele care îi

punctează existenţa — când nu privesc domeniul strict poliţienesc — este dificil să discerni afacerile interne (relaţiile dintre membri în cadrul Secretariatului General) de cele referitoare la politica înaltă (relaţiile Secretariatului General cu membrii OIPC sau invers). Toate, într-adevăr, sunt mai mult sau mai puţin direct legate de dezvoltarea numeroaselor relaţii internaţionale. Adeziunile şi, uneori, retragerile, dezbaterea asupra luării în consideraţie a terorismului, candidaturile la posturile importante, alegerea limbilor de lucru, totul este sau poate fi ocazia unei bătălii mai mult sau mai puţin voalate.

Austria şi Germania nazistă sunt exemplul utilizării Interpolului în scopuri politice şi diplomatice. Dacă, în 1946, conducerea revenea Franţei, rezultat al circumstanţelor fortuite, independente de voinţa acesteia din urmă, Franţa înţelege rapid, la rândul său, avantajele pe care le putea obţine de aici. După Al Doilea Război Mondial, într-adevăr, nu mai era considerată o Mare Putere şi numai din spirit de justiţie fusese admisă ca membră permanentă în Consiliul de Securitate al ONU. Trebuia să-şi recâştige locul şi Interpolul va deveni un instrument al acestei exigenţe, pe care Franţa nu va consimţi decât cu greu să lase să-i scape, după trei decenii. Istoria luptei franco–americane pentru supremaţie în sânul Interpolului este semnificativă.

În 1946, Statele Unite, care se îndoiesc deja de ideologiile ţărilor reprezentate în Interpol, sunt absente de la Adunarea de la Bruxelles, deşi declaraseră că aderă la CIPC. În septembrie 1947, URSS reuneşte toate partidele comuniste în cadrul Kominform şi accelerează procesul de trecere la socialism în ţările Europei de Est. Aceasta se întâmpla în plin Război Rece. În aprilie 1949, se înfiinţează NATO, alianţă militară occidentală sub

dominaţie americană. În iunie 1950, Coreea de Nord, susţinută de URSS şi de China comunistă, invadează Coreea de Sud. În decembrie, ascultând declaraţiile lui John Edgar Hoover, şeful FBI — depinzând de Ministerul american de Justiţie —, Statele Unite, considerând că Interpolul nu este neutră din punct de vedere politic, că nu a acceptat ţări socialiste şi că în poliţia franceză, din care un membru se află în fruntea Secretariatului General, s-au infiltrat comuniştii, se retrag din organizaţie. Aceasta nu pune totuşi capăt prezenţei americane, fiindcă, începând cu anul următor, departamentul Trezoreriei preia în mod oficios locul liber.

Situaţia internaţională — mai exact dominaţia bipolară a lumii —, deşi încordată şi presărată de crize, se stabilizează treptat, în aparenţă. În acest timp, Franţa restaurează prestigiul şi respectabilitatea Interpolului şi face din el un organism dinamic şi eficient, extins, încetul cu încetul, pe întreaga planetă. Însă, în plină perioadă de destindere (1962–1975) — în ciuda războiului din Vietnam — Statele Unite îşi descoperă noi duşmani. Exact invers de cum se petrecuseră lucrurile în 1950, acum sunt, oficial, nişte motive interne care le reînsufleţesc participarea la activitatea Interpolului: lupta contra traficului de stupefiante. Probabil trebuie să interpretăm altfel acest demers. OIPC are, într-adevăr, meteahna de a fi încă dominată de către Europa — care, începând din anii 1960, în frunte cu Franţa, dar şi cu Germania şi altele, îşi afirmă identitatea şi independenţa militară, economică, diplomatică, culturală şi care se ridică şi se opune din ce în ce mai des Americii —, în vreme ce supremaţia mondială a celor două Superputeri este, în parte, neutralizată în cadrul ONU, ea însăşi pe larg discreditată şi neputincioasă la începutul anilor 1970, iar URSS şi

China comunistă, câştigând teren pretutindeni şi plasând Statele Unite în defensivă, sunt încă absente din Interpol, ceea ce le împiedică să exercite prin el o influenţă asupra ţărilor din Lumea a Treia, care încep, pe de altă parte, să se îndrepte progresiv către Naţiunile Unite.

Chiar atunci, la mijlocul anilor 1970, această Lume a Treia capătă viaţă: în 1973, statele arabe, aliate ale URSS, se afirmă ca o nouă putere în faţa Israelului, susţinut de Statele Unite, într-un război pe care îl pierd, totuşi, apoi utilizează petrolul ca armă economică împotriva Occidentului şi, în 1975, Asia este zguduită de cucerirea Vietnamului de către comunişti, în vreme ce, în Liban, izbucneşte războiul civil. Opoziţia surdă dintre URSS şi America se dublează printr-o scindare Nord–Sud şi destinderea li se pare americanilor din ce în ce mai favorabilă sovieticilor. De aceea, la sfârşitul deceniului, Statele Unite impun o înăsprire a diplomaţiei lor. În 1980, Ronald Reagan soseşte la Casa Albă şi propune să se lupte prin toate mijloacele împotriva URSS şi să se redobândească puterea în lume. În sfârşit, apar sau se afirmă noi terenuri diplomatice.

În acest context internaţional, Statele Unite revin în Interpol. Mai întâi CIA — serviciul contra traficului de stupefiante, decide să plaseze — în 1974–1975 — sub autoritatea Interpolului nişte oficii de legătură în America Latină şi în Asia de Sud–Est — regiuni unde dominaţia Statelor Unite este ameninţată de repercusiunile revoluţiei cubaneze sau unde americanii sunt pe cale să piardă teren. Departamentul de Stat American — Ministerul de Externe — va fi cel care, prin intermediul Agenţiei pentru dezvoltare internaţională (AID), dependentă de el şi servind drept acoperire pentru activităţile CIA, va finanţa programul pe lângă OIPC. Faptul că, la această epocă,

Statele Unite neglijează să-şi achite cotizaţia către Organizaţie tinde să confirme că acţiunea poliţienească îi interesează mai puţin decât obiectivele lor politice. Népote, de altfel, a înţeles probabil bine care le sunt intenţiile, pentru că, de îndată ce au început lucrările de apropiere, el le-a atras atenţia că îşi achită prost participarea la Interpol şi că Organizaţia avea, deja, atât un program antidroguri, chiar dacă modest, cât şi oficii de legătură.

La începutul anilor 1980, americanii par să revină la o atitudine mai profesională în ceea ce priveşte OIPC. Totuşi, acum, obiectivul lor nu mai este de a participa la Interpol, ci de a-l conduce. Pretextul pe care îl aleg pentru a şi-l atinge nu este chiar inocent — terorismul internaţional, cum se ştie deja, este adeseori afacere de stat, aşadar, de politică şi de relaţii internaţionale. Népote, de când apăruse terorismul arab, în anii 1970, răspundea cu greu exortaţiilor membrilor Interpol de a lua parte în mod activ în lupta contra acestui fenomen nou, fiindcă se temea că ţările arabe vor părăsi în masă Organizaţia şi că aceasta se va prăbuşi. Americanii încep prin a-şi reorganiza şi a-şi întări BCN-urile, apoi introduc personal de înalt nivel în Secretariatul General şi devin din ce în ce mai activi în procesele decizionare şi elective ale adunării şi ale comitetului. Ca şi Marea Britanie, Spania şi Franţa, care au, fiecare, reţeaua lor de alianţe — în general, cu ţările din fostele lor imperii —, şi americanii găsesc o Lume a Treia — America Centrală şi de Sud, mai ales — dispuse să le asculte argumentele asupra terorismului şi să îi susţină, ceea ce, la scară diplomatică, este deja un succes. Ei profită de tensiunile care domnesc în sânul Organizaţiei şi de resentimentul faţă de conducerea franceză, exercită presiuni, îşi impun ideile prin aliaţii

interpuşi şi câştigă teren, încetul cu încetul. Americanul John Simpson devine, la Adunarea Generală de la Torremolinos, în octombrie 1982, vicepreşedintele Interpolului. Profitând, de asemenea, de lentoarea cu care Parlamentul francez ratifică acordul de rezidenţă încheiat cu Organizaţia în 1982, Statele Unite ajung chiar să-şi implice preşedintele — Ronald Reagan semnează, la 16 iunie 1983, un decret conform căruia Interpolul este „o organizaţie internaţională având dreptul la privilegiile, scutirile de taxe şi imunităţile conferite prin legea asupra imunităţilor acordate tuturor organizaţiilor internaţionale" (dar un decret american nu valorează, pentru comunitatea internaţională, decât ca simbol).

La Adunarea Generală de la Luxemburg, în septembrie 1984, Simpson devine primul american preşedinte al Interpolului. Francezii au încercat să se opună alegerii sale — susţinând, fără succes, un candidat nu francez, pentru că aveau deja postul de secretar general, ci aliat, algerianul Mohamed Messaid, de două ori membru al Comitetului Executiv şi vicepreşedinte pentru Africa —, înainte de a-i acorda, în cele din urmă, votul lor. În timpul aceleiaşi Adunări, delegaţii au ales Lyonul ca oraş al viitorului sediu. Americanii, care voiau ca Organizaţia să rămână la Paris, au criticat suma de pe factura de studiu–expertiză asupra restructurării Secretariatului General, pe care au estimat-o ca fiind prea ridicată. Preşedintele Simpson i-a cerut suedezului Carl Persson, unul dintre predecesorii săi, să înceapă o anchetă care, restabilindu-l pe Bossard şi scoţându-l în afară de orice bănuială de imoralitate, l-a forţat, totuşi, să demisioneze. Calea era, de acum, liberă.

Britanicul Raymond Kendall, candidatul americanilor, dar, în egală măsură, recomandat de Bossard, devine

secretarul general interimar. Anul următor, la Adunarea de la Washington, în octombrie 1985, după o vastă campanie de susţinere a Statelor Unite, care pun mereu pe primul loc problema terorismului, Kendall este confirmat în funcţie, fără opoziţie, fără piedici. Franţa nu a recurs la articolul 43 din regulamentul general, care indică faptul că secretarul „va trebui, de preferinţă, să aparţină ţării–gazdă a sediului Organizaţiei". În compensaţie, ea a obţinut un loc în Comitetul Executiv. Conducerea Interpolului este, de acum înainte, anglo–saxonă.

În 1988, mandatul preşedintelui Simpson se încheie. Rivalitatea franco–americană, dacă somnolase până atunci, se trezeşte. Pentru a-şi păstra succesiunea, americanii au un candidat al lor: generalul Pow Sarasin, şef provenind din poliţia regală thailandeză, reprezentant al ţărilor din Lumea a Treia şi al Asiei de Sud–Est, iar francezii, pe al lor: Yvan Barbot, directorul general al poliţiei naţionale. Alegerea acestuia din urmă este insuficientă pentru a restabili dominaţia franceză asupra Interpolului, căci preşedintele are puteri restrânse, iar Kendall ţine bine lucrurile în mână. Barbot îşi face totuşi o datorie din a străbate lumea pentru a se întâlni cu personalităţi guvernamentale şi cu reprezentanţi ai altor OIG ca să avanseze cauza Organizaţiei şi obţine să prezinte o dare de seamă asupra activităţilor prezidenţiale în cadrul raportului Secretariatului General de la Adunări.

La doi ani după alegerea sa, de data aceasta mandatul de secretar general ajunge la sfârşit. Francezii încearcă să reia postul. Chiar dacă nu este interzis, nu se poate să existe şi un preşedinte şi un secretar general francezi, astfel încât sunt tentaţi să plaseze un poliţist tunisian. Însă Kendall este numit de către Comitetul Executiv la propria succesiune şi este reales de către Adunarea Generală din

1990. În 1992, preşedinţia se eliberează din nou, dar francezii tot nu reuşesc să-şi impună candidatul lor senegalez, în locul căruia, deşi Africa este un continent care încă nu a avut un reprezentant al său la acest nivel al Organizaţiei, Comitetul îl preferă pe canadianul Norman Inkster, ales la Adunarea de la Dakar, în noiembrie. Barbot este numit preşedinte onorific, în vreme ce Franţa obţine un loc în Comitetul Executiv. Pe scurt, Statele Unite şi-au adjudecat cu o participare financiară modestă, o importantă şi remarcabilă OIG, pe care, dincolo de cooperarea poliţienească, o folosesc în scopuri diplomatice proprii. Nu au fost ei primii cu acest interes, austriecii, germanii şi francezii, în circumstanţe şi în scopuri sensibil diferite, precedându-i pe această cale.

În spatele acestor mari manevre, membrii Interpol au jucat întotdeauna un rol care oglindeşte, mai mult sau mai puţin, poziţiile şi intenţiile lor în lume, ca şi condiţiile în care se află, în momente determinate, în ceea ce priveşte situaţia lor internă sau externă. Invers, Interpolul acţionează şi reacţionează, de asemenea, după obiectivele sale profesionale (poliţieneşti, administrative...) şi diplomatice (în principal strădania sa de a fi recunoscută ca OIG şi voinţa sa de a se preocupa de ţările membre) şi conform propriei poziţii faţă de exterior.

Vocaţia sa o îndeamnă să adune cât mai multe ţări posibile şi să le ajute să coabiteze cât mai bine, în pofida diferenţelor şi divergenţelor dintre ele, mai ales ideologice. Astfel, după cel de Al Doilea Război Mondial, dacă întârzie să se lanseze în urmărirea criminalilor naziști, o face pentru a nu le supăra pe câteva dintre ţările sale membre, despre care este de notorietate faptul că îi protejează, şi continuă să se dezvolte. Este, de asemenea, posibil ca menţiunea adăugată în timpul Adunării de la Praga, în

septembrie 1948, la statutul din 1946, de excludere a oricărui amestec în treburile politice, religioase sau rasiale, să fi avut ca obiectiv, în momentul în care se preciza harta sa ideologică mondială, să evite ca ţările sub influenţă comunistă să părăsească Organizaţia. Pe de altă parte, ea creşte şi vrea să crească. În plus, trebuie să gereze intruziunile guvernelor, să facă să coopereze poliţii fără asemănare între ele, chiar opuse, să prevină orice fior de susceptibilitate naţională şi orice incident sau fricţiune între membrii săi sau cu ea. Creşterea continuă a numărului ţărilor care aderă la Organizaţie, o îndeamnă la mereu mai multă diplomaţie şi neutralitate, şi îi impune mai ales să se limiteze la activităţile exclusiv profesionale. Secretarul general supraveghează şi impune respectul pentru reguli. Însă, în ciuda precauţiunilor, multe ţări încearcă să o antreneze în afaceri politice sau o acuză de a se fi politizat. De fapt, mai ales demersurile membrilor săi — rare, pe ansamblu, ceea ce tinde să dovedească interesul lor şi succesul înregistrat de organizaţie — sunt cele care constituie nişte acte politice. În sumbrele şi cele din urmă ceasuri ale stalinismului, mai multe poliţii din ţările de Est, care nu acceptaseră să lucreze cu Interpolul în 1949, pe vremea când URSS nu făcea parte dintre membrii săi, încep să se retragă din activitatea în sânul Organizaţiei: Bulgaria în 1951, Polonia şi Cehoslovacia, apoi Ungaria în 1952, fără a-şi explica în mod real revirimentul, însă din motive transparente. Ele i se alătură americanului Hoover care, în 1950, în plin maccarthism[3], le indicase drumul.

[3] Joseph MacCarthy, om politic american (1908–1957), senator republican, a dus o virulentă campanie anticomunistă începând din 1949 (maccarthism). A fost pus sub cenzură de către Senat, în 1954, şi aspru criticat de şeful FBI, John Edgar Hoover. (N. tr.)

Motivaţiile altor câtorva membri care au încetat cooperarea sunt mai nuanţate. Uniunea Sudafricană, Laosul şi Cambodgia au motive financiare sau politice, uneori chiar de amândouă. Brazilia este singurul caz al unui membru care a demisionat formal din OIPC, în 1980, dintr-un motiv care a rămas, de altfel, de neînţeles; va reveni, în 1986. Toate ajung ca, mai devreme sau mai târziu, să se întoarcă, recunoscând astfel valoarea profesională şi neutralitatea Interpolului: România în 1973, după douăzeci şi trei de ani de absenţă, Ungaria în 1981 etc.

Adeziunile reflectează, de asemenea, situaţia ţărilor sau evoluţia mentalităţilor. Israelul devine membru în 1949, la câteva luni după întemeierea statului său, sub egida ONU. În 1952, este rândul Republicii Federale Germania, creată trei ani mai devreme. Emanciparea fostelor colonii reprezintă ocazia pentru numeroase state noi să adere la Interpol. Pentru cele de pe continentul negru, organizarea primei conferinţe regionale a OIPC la Monrovia (Liberia), în martie 1962, care demonstrează Lumii a Treia că Interpolul nu este doar o afacere a Marilor Puteri sau a ţărilor occidentale, provoacă în mod cert un nou aflux, pentru că numărul membrilor africani ajunge, de la şapte în 1960, la treizeci (inclusiv Madagascarul) în ianuarie 1970. Este un succes important, chiar dacă se pretinde uneori, în cadrul Organizaţiei, că aceste ţări consideră adeziunea lor mai curând ca o primă pentru independenţă. Chiar dacă aşa ar sta lucrurile, înseamnă totodată o recunoaştere suplimentară a apolitismului Interpolului şi a respectului său faţă de suveranitate. După statele din Africa, vine rândul celor din Pacific, care, la rândul lor, intră în OIPC. China populară, recunoscută de Statele Unite şi care a început o înaintare către progres şi

deschidere, le urmează exemplul în 1984, iar reprezentantul său este ales în Comitetul Executiv chiar în anul următor, când americanul Simpson este preşedinte. Apoi, atenţia se îndreaptă din nou spre Europa de Est, după căderea Zidului Berlinului, în 1989. URSS, partizana schimbării, sub Gorbaciov, aderă în timpul Adunării Generale de la Ottawa, din octombrie 1990, imitată de Polonia şi Cehoslovacia, care revin. Numai că URSS se destramă, anul următor; după decembrie 1991, Rusia obţine un loc al său, ca şi în ONU şi în celelalte OIG, iar în noiembrie 1992, la Adunarea de la Dakar, din cele unsprezece noi state membre, şase provin din fosta URSS (Armenia, Azerbaidjan, Estonia, Kazakhstan, Letonia, Ucraina), în vreme ce alte trei sunt din fosta Iugoslavie (Bosnia, Croaţia, Slovenia). Interpolul număra, atunci, 169 de membri, cu şapte mai puţin decât ONU.

În acest foileton al adeziunilor, al suspendărilor de cooperare şi al revenirilor, episodul Cubei, în 1959, este o simplă peripeţie.

Tentativa de implicare politică este permanentă. Tot în anul 1959, Pakistanul trebuie să găzduiască Adunarea Generală. Însă nu întreţine relaţii diplomatice cu Israelul şi, încurajat de către ţările prietene, ca Arabia Saudită, refuză să-i invite pe reprezentanţii evrei şi chiar nu le acordă vizele atunci când sunt invitaţi prin Secretariatul General. Organizaţia reacţionează rapid, anulând pentru prima oară adunarea, în 1946, şi organizând o sesiune de suplinire, la Paris, în decembrie, unde hotărăşte că orice delegaţie care îşi invită partenerii trebuie să se angajeze să accepte fără excepţii, fără rezerve, orice delegaţie, din oricare ţară membră. Această luare de poziţie este esenţială, căci Interpolul se plasează ferm mai presus de conflictele de interes particulare şi îşi asumă rolul de OIG

imparţială. Prin urmare, în timpul celor două războaie israelo–arabe, delegaţiile ţărilor implicate continuă să se întâlnească la adunările generale. În timpul războiului israelo–iranian din 1980–1988, se întâmplă la fel, Interpolul reunind reprezentanţii din cele două ţări beligerante pentru discuţiile despre lupta contra traficului de stupefiante; totuşi, se ia o măsură de precauţie în amfiteatrele unde ţările sunt amplasate în ordinea alfabetului francez — este intercalată Guineea. Chiar considerate individual, Iranul şi Irakul sunt excelenţi indici ai încrederii care se poate avea în profesionalismul Interpolului: Iranul este un fidel membru, aproape încă de la origini, şi aşa va rămâne şi când ayatollahul Khomeiny va prelua puterea în 1979, iar BCN–Bagdad, dacă tace în 1991, în timpul Războiului din Golf, reintră în circuit, la numai câteva săptămâni după aceea.

Cu toate acestea, nu ar fi foarte exactă afirmaţia că Interpolul ar fi absolut neutru. Ca şi alte OIG — sectoriale sau nu —, şi acesta este implicat în afaceri mondiale generale, iar activităţile sale au repercusiuni, chiar minime şi limitate, asupra ţărilor membre. Secretariatul şi adunarea generală le îndeamnă adeseori la o mai strânsă cooperare în domeniile particulare şi acute ale luptei contra criminalităţii. Organizaţia nu se substituie legilor naţionale sau internaţionale, dar încearcă, uneori, să le influenţeze, când poliţiştii care o alcătuiesc apreciază că o măsură din partea ei ar fi binevenită. De exemplu, după adoptarea în unanimitate de către Adunarea Generală a Naţiunilor Unite, în decembrie 1949, a unei Convenţii pentru combaterea traficului cu persoane şi a proxenetismului, ratificată de majoritatea ţărilor, care recunosc, astfel, obligaţia de a-şi adapta legislaţia în consecinţă, se constată curând că textul respectiv este

insuficient, iar Interpolul trimite la ONU, în 1965, trei propuneri de amendament — de data aceasta, fără succes. De aceea, OIPC ia inițiativa, hotărând ca un asemenea sector al criminalității să fie, pe viitor, o prioritate de luptă pentru ea — astfel vor fi declarate; la începutul anilor 1990, și crimele contra copiilor. În aprilie 1992, în timpul celui dintâi simpozion internațional asupra crimelor contra copiilor și adolescenților, delegațiile votează înființarea unei grupe de lucru, care să propună soluții la această problemă, să coordoneze inițiativele apelând la cooperarea cu Națiunile Unite și să formeze, în cadrul polițiilor naționale, niște oficii de legătură specializate. Ca atare, chiar în acest caz, inițiativa are ca urmare adoptarea Convenției internaționale a ONU asupra drepturilor copiilor, în noiembrie 1989, și o declarație a președintelui francez Mitterrand, câteva zile mai târziu, la inaugurarea sediului din Lyon, potrivit căreia această luptă ar trebui să fie imediată și eficace. Astfel, OIPC–Interpol, când incită țările să adopte niște măsuri, urmărește orientările generale, nu li se opune. Chiar și atunci când atinge domenii ca terorismul, apropiate de politica și, așadar, de suveranitatea unui stat, intervenția sa este una tehnică, strict polițienească — în cel mai rău caz, a propus o lege–tip asupra luptei contra spălării banilor —, astfel încât țările să continue să îi fie membre.

IV. În cadrul sistemului internațional

În calitate de OIG, Interpolului i se recunoaște o personalitate morală în ordinea juridică internațională, alături de state. Astfel fiind, își exercită competențele în cadrul — și numai în cadrul — specialității sale, al finalității sale statutare; organismele sale sunt învestite cu abilități

strict necesare scopurilor sale. Cu toate acestea, i se pot, de asemenea, recunoaşte drepturi neenunţate în statutul său, dar esenţiale pentru exerciţiul funcţiilor sale.

Ca orice OIG, ea prezintă trei elemente de fizionomie, referitoare la participarea statelor, la structura organică şi la mijloacele de acţiune.

Pentru cel dintâi element, procedura de admitere este simplă, aproape automată, rapidă şi fără mari exigenţe: candidatele se angajează să respecte statutul, să cadă de acord cu Comitetul Executiv asupra cotei lor de participare, apoi sunt prezentate la Adunarea Generală care se pronunţă asupra admiterii lor (majoritatea de două treimi din voturi). Refuzurile sunt rare, dar posibile. În 1992, fosta republică iugoslavă a Macedoniei cere să adere sub numele de Macedonia; dar statutul său juridic internaţional nu este stabilit şi există un contencios asupra numelui: adunarea respinge candidatura, dar o acceptă în 1993, sub numele de Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (FYROM), după care aceasta avea să fie recunoscută şi de către alte state şi admisă în ONU.

Pentru cel de-al doilea element, există un organ plenar, Adunarea Generală, un organ restrâns, Comitetul Executiv, şi un organ de execuţie, Secretariatul General.

Pentru cel de-al treilea, este vorba despre emiterea de acte juridice, tocmai ceea ce îi este imposibil Interpolului — sau, cel puţin, numai strict limitat la cazul notiţelor roşii —, căci statele nu îngăduie să fie deposedate de puterea lor legislativă în materie de poliţie şi de justiţie criminală.

Adunarea Generală, care deliberează şi defineşte doctrina Organizaţiei, îi orientează politica, reprezintă toate ţările membre şi le aşază pe picior de egalitate, este concepută pe modelul democraţiei directe, ceea ce asigură statele în legătură cu respectarea suveranităţii lor.

În pofida voinţei lor de-a o realiza, unanimitatea este foarte dificil de obţinut într-o organizaţie de talia Interpolului, ţările acceptă ca deciziile supuse atenţiei lor să fie adoptate cu majoritate de voturi şi nu există drept de veto, aşadar nu există blocaj la acest nivel de funcţionare; se câştigă, astfel, în rapiditate de procedură şi de reacţie.

Comitetul Executiv, mai restrâns, cuprinzând numai câteva ţări, care acţionează în numele tuturor, este constituit pe modelul democraţiei reprezentative, simbolizând acceptarea de către unii membri a faptului că interesele şi voinţele lor sunt comune comune şi că pot fi exprimate de către un număr mic dintre ele, alese pentru a le reprezenta şi trebuind să justifice încrederea care li s-a acordat şi să promoveze binele comun şi mai degrabă interesul general decât interesele particulare. Rotaţia, reînnoirea regulată a acestor reprezentanţi evită orice deviere către o conduită aristocratică, de privilegiaţi, chiar de potentaţi, cum se întâmplă cu membrii permanenţi ai Consiliului de Securitate al ONU. Comitetul Executiv al Interpolului este, teoretic, mai eficace decât Adunarea Generală, fiindcă se întruneşte mai des, dar, practic, este învestit cu mai puţine puteri. Dacă Adunarea Generală şi Comitetul Executiv sunt colegii guvernamentale, Secretariatul General este alcătuit din indivizi care nu intră sub incidenţa autorităţii statelor — încă o dată în teorie, căci funcţionarii săi pot suferi presiuni din partea ţării lor de origine. Situaţia acestuia este ambiguă (ca şi pentru omoloagele sale din alte OIG, de altfel), căci, dacă nu este decât o structură administrativă internaţională, se bucură, pe de-o parte, de aprecieri discreţionare (liberă decizie) şi pregăteşte deciziile organismului său superior, care este Adunarea Generală. În plus, permanenţa Secretariatului semnifică, dincolo de activitatea sa cotidiană şi continuă,

că funcţionarea Interpolului nu este subordonată voinţei membrilor săi de a se întruni punctual şi traduce independenţa Organizaţiei.

În ceea ce priveşte descentralizarea Interpolului — birouri subregionale —, favorizată de talia şi prezenţa sa mondială, de vocaţia sa tehnică, de complexitatea sarcinilor sale, ca şi de vârsta şi de experienţa sa în materie de funcţionare, şi trebuind să răspundă mai exact nevoilor locale — deşi statutul în vigoare din 1956 este complet nesatisfăcător asupra punctului regionalizării —, ea trebuie considerată ca un drept de o autonomie administrativă şi decizională, care facilitează cooperarea, şi ca o garanţie a neamestecului Organizaţiei în afacerile de stat şi de egalitate în participare a membrilor.

Privilegiile şi imunităţile acordate pentru organizaţii interguvernamentale ca Interpolul sunt apropiate de cele definite în statutul agenţilor diplomatici, hotărâte de către Convenţia de la Viena, la 18 aprilie 1961. Ele se referă în principal la Secretariatul General şi la personalul care funcţionează în el, ca şi la birourile subregionale, şi constau în inviolabilităţi şi imunităţi — inviolabilitatea protejând agentul, soţia şi copiii săi, Secretariatul General şi birourile subregionale contra oricărei măsuri de execuţie judiciară sau de poliţie îndreptată asupra localurilor şi bunurilor sale (percheziţie, rechiziţionare, confiscare, expropriere); imunităţi de jurisdicţie, punând la adăpost personalul de orice acţiune civilă, administrativă sau penală pentru fapte comise în exerciţiul funcţiunii — cu excepţia, aşadar, a faptelor din viaţa privată sau a infracţiunilor rutiere — fără acordul prealabil al conducătorilor OIPC. Organizaţia se bucură, de asemenea, pentru corespondenţa sa de aceleaşi imunităţi acordate curierului şi valizelor diplomatice şi are dreptul de

a folosi coduri proprii pentru mesajele sale, în vreme ce imunităţile fiscale permit, mai ales, să se evite ca statul în care se află sediul sau birourile subregionale să recupereze o fracţiune sau un multiplu din participarea sa financiară. Cât despre dreptul de a avea o stemă şi un drapel, acesta este un privilegiu de OIG, pe care Interpolul şi l-a arogat cu şaisprezece ani înainte de a fi recunoscută ca atare.

La sfârşitul secolului al XX-lea, OIG-urile sunt atât de numeroase (peste 400), dinamice şi diverse, încât constituie nişte elemente importante şi caracteristice ale societăţii internaţionale. Interpolul, organizaţie universală, ca şi ONU, nu este dintre cele mai mici. Asemenea celorlalte, ea întreţese legăturile dintre state şi, mai general, între actorii internaţionali. Este un organism de cooperare, care nu intervine în structura societăţii mondiale, alcătuită din state suverane, care este un instrument la dispoziţia acestora din urmă în domeniul poliţiei criminale, când dimensiunea problemelor depăşeşte nivelul individual. Atunci, Interpolul le permite să-şi prelungească funcţia socială, mai degrabă decât un organism de integrare, care tinde să unească statele până a le contopi — cel puţin în domeniul său de activitate — şi a li se substitui.

Dar stabilirea legăturilor antrenează normalizarea lor şi orice cooperare cuprinde o dimensiune conflictuală. Interpolul, ca şi alte OIG, este supusă tendinţelor sale divergente şi negociază.

Mai degrabă decât principiul juxtapunerii statelor, Organizaţia dă curs celui al interpenetrării societăţilor. Astfel, similitudinea problemelor de poliţie întâlnite de către ţările sale membre şi legăturile stabilite între ele pentru a încerca să le remedieze creează o formă de

solidaritate, produce normele, modifică în mod natural regulile jocului internaţional pentru a le impune pe cele ale OIPC — chiar limitate la domeniile sale de activitate —, dau naştere unor noi constrângeri pentru state şi impun unele restricţii pentru acţiunea lor, reducând paleta opţiunilor lor politice. Interpolul nu are, desigur, aceleaşi puteri ca ele şi funcţionează într-un domeniu deosebit de sensibil, fiindcă poliţia este un fundament al suveranităţii lor naţionale şi al validităţii lor politice, dar se bucură în acţiune de o autonomie şi de o dinamică proprie: secretarul general poate lua, în anumite limite, nişte iniţiative independente şi poate să le influenţeze deciziile, chiar adoptarea unor principii noi. Aceasta se datorează, probabil, în parte, importanţei nuanţat secundare a reprezentanţilor statelor în cadrul proceselor decizionale; într-adevăr, delegaţiile, care se bucură ele însele de o relativă autonomie faţă de guvernele lor, pot cu greu controla îndeaproape Organizaţia — mai exact pe secretarul său general. În schimb, dacă există intenţia unei ţări de a domina Organizaţia, îi este suficient să-i controleze Secretariatul General. O dată cu progresul dreptului internaţional, toate acestea contribuie, în cele din urmă, la a lăsa să alunece fragmente — chiar şi de mică importanţă — ale preocupărilor politice naţionale în materie de securitate în câmpul preocupărilor internaţionale specializate, administrate de către Interpol. Aşadar, cooperarea se impune şi îşi impune regulile şi, indiferent ce se face şi se intenţionează, independenţa naţională tinde să se restrângă.

Luptele pentru influenţă se grefează pe acest trunchi. Statele, societăţile, sistemele economice şi politice, ideologiile nu seamănă între ele, iar realismul, adică permanenţa individualismului statului, nu dispare; există,

aşadar, întotdeauna, în diversele domenii ale relaţiilor internaţionale, unele antagonisme, unele diferende, chiar lupte pentru dominaţie. Dacă statele suportă atracţia Interpolului şi îi acceptă principiile şi regulile, ele rămân libere să acţioneze şi caută să-şi impună, în interiorul acestuia, punctele lor de vedere. Organizaţiile interguvernamentale sunt locurile unde se exprimă marea politică externă a membrelor acestora. Interpolul nu face excepţie, în acest sens. Statele socialiste au atacat Organizaţia Internaţională a Muncii, fiindcă aceasta denunţase abuzurile lor faţă de libertăţile sindicale; în decembrie 1984, Statele Unite şi-au confirmat intenţia de a părăsi UNESCO, din pricina carenţelor de gestiune ale acesteia şi a ostilităţii sale faţă de idealurile lumii libere.

OIPC–Interpol nu bulversează, aşadar, sistemul internaţional. Însă nici nu-l consolidează, deoarece, în ciuda tentativelor, chiar nu le îngăduie puterilor mici şi mijlocii de a se impune — oricât de bine şi-ar putea ele apăra unele dintre interese. De exemplu, până la sfârşitul secolului al XX-lea, Organizaţia n-a avut încă nici un preşedinte arab sau african. Mai mult, când statele Lumii a Treia, lipsite de putere, acced la independenţă, caută ceea ce le-ar putea legitima, le-ar putea consacra noul statut, le-ar putea face recunoscute. Aderarea la Interpol, care respectă suveranitatea şi egalitatea membrilor săi, permite acest lucru. Însă, creşterea numerică a Organizaţiei nu se traduce, totuşi, imediat printr-o mai mare difuzare a influenţelor, a puterii care se exercită în cadrul său, nu repune în discuţie sistemul în vigoare. Mai rău chiar, într-un fel, deoarece, timp de aproape patruzeci de ani ea a fost nu doar bipolară, ca restul lumii, supusă forţelor, influenţelor şi constrângerilor celor două superputeri, americană şi sovietică, şi corolarelor lor, care

sunt echilibrul terorii şi competiţia ideologică, ci unipolară, cu o singură amprentă: franceză. Această configuraţie a raportului de forţe, ţinând-o la distanţă de marile lupte politice mondiale, a salvat-o, probabil. Interesul superputerilor nefiind în joc, ea a putut să se dezvolte în condiţii profesionale şi de mediu foarte favorabile, fără ca unele state, membre sau nu, să încerce s-o dubleze pe alte căi — cu excepţia cazului terorismului, ceea ce reprezintă o dovadă suplimentară că acesta este o veritabilă problemă politică. Unipolaritatea Interpolului în timpul acestor aproape patru decenii este, de altfel, un fenomen incredibil, poate chiar unic, în orice caz excepţional în universul celorlalte OIG.

Începând din anii 1980, noua configuraţie — bipolară — a raportului de forţe în interiorul OIPC nu aşază faţă în faţă Statele Unite şi URSS sau, pentru că aceasta din urmă s-a dezmembrat, cu Rusia, ca în alte OIG, ci Statele Unite şi Franţa. Ierarhia, de la unica superputere americană în vârf până la microstatele din Pacific la bază, este, de acum înainte, mai stratificată. Această eterogenitate amplificată a Interpolului poate fi un factor destabilizator cel puţin la fel de puternic ca şi progresul.

Însă, pentru moment, în vreme ce multe OIG-uri văd dezvoltându-se faţă de ele o neîncredere din partea unor ţări, care se retrag sau refuză să adere sau chiar îşi reduc unilateral contribuţia, pentru că tendinţa este de a considera că statul — sau «interstatalul» — este prea grăbit, prea invadator, generator de dereglări, OIPC–Interpol nu pare să cunoască acest gen de dificultate, dimpotrivă. Probabil tocmai pentru că statele nu cântăresc aici prea mult.

CONCLUZIE

Vor fi întotdeauna oameni ca senatorul american Montoya, în 1975, sau ca, mai târziu, scientologii sau teroriştii Acţiunii Directe, prost informaţi sau rău intenţionaţi, care să declare că OIPC–Interpol este un pericol pentru securitatea şi viaţa privată a indivizilor, o ameninţare pentru drepturile cetăţenilor şi pentru democraţii, un instrument al imperialismului, ba chiar să ceară suprimarea acestuia. Însă statutul său îl aşază sub controlul statelor, iar ansamblul său, implicând o mulţime de actori, evită orice utilizare în scopuri totalitare. Costul său redus de funcţionare — în ciuda creşterii bugetului, Organizaţia a rămas puţin oneroasă —, numărul mic de oameni din Secretariatul său General, rezultatele sale remarcabile în lupta contra crimei internaţionale, respectul său faţă de suveranităţile naţionale, au făcut ca Intrpolul să fie pentru state una dintre cele mai interesante OIG şi ca acestea să îi acorde o încredere deosebită în misiunea care îi este atribuită.

Cu toate acestea, situaţia nu este satisfăcătoare, nici definitivă. Organizarea galopantă a criminalităţii în reţele supranaţionale reclamă, într-adevăr, dezvoltarea poliţiei criminale internaţionale. Nu este cu neputinţă, atunci, ca ţările membre ale OIPC să îi atribuie misiuni suplimentare şi corolarele lor în mijloace. Unii futurologi imaginează, pentru secolul al XXI-lea, unele transferuri de suveranitate şi chiar crearea unei şcoli de cadeţi ai Interpolului.

BIBLIOGRAFIE

Bellemare P. şi Antoine J., *Les dossiers d'Interpol*, Paris, 1979.

Bresler F., *Interpol*, Paris, Presses de la Cité, 1993.

Bossard A., *La criminalité internationale*, Paris, PUF, col. „Que sais-je?", 1988.

Greilsamer L., *Interpol, le siège du soupçon*, Paris, Alain Moreau, 1986.

Greilsamer L., *Interpol, policiers sans frontières*, Paris, Fayard, 1997 (reeditarea precedentei lucrări, revăzute şi adăugite).

CUPRINS

Prefaţă 5
Introducere 9

Capitolul I
DE LA PRIMELE CONTACTE LA SEDIUL DIN LYON 12
I. Premise 12
II. Sediul din Viena. 17
III. Paranteza germană. 28
IV. Susţinerea Parisului 35
V. Ascensiunea americană şi fortăreaţa din Lyon . . 47

Capitolul II
CRIMINALITATE ŞI POLIŢIE INTERNAŢIONALĂ. . 59
I. Rememorare istorică 59
II. Criminalităţi fără frontiere 63
1. Vedere de ansamblu 63
2. Atingeri aduse persoanelor 67
3. Infracţiuni contra bunurilor. 70
4. Infracţiuni economice şi financiare 73
5. Falsuri şi trafic de falsuri 76
6. Contrabandă şi traficuri diverse. 79
III. Cazul particular al terorismului 83
IV. Câteva afaceri 91
1. Rusul alb 91
2. Combinatie. 91
3. Hoţ de buzunare urmărit internaţional. 92

4. Un foileton criminal 93
5. Spaggiari şi complicii săi din canale 93
6. Yilmaz Güney,
cineast şi criminal internaţional 94
7. Atentatul din strada des Rosiers 94
8. Cele şapte pânze de maeştri. 95
9. China şi drogurile. 96
10. Escrocheria Quinn 97
11. O probabilă afacere de trafic cu femei albe . . 97
12. Furt prin agresiune în City. 98

Capitolul III
ÎN INIMA ORGANIZAŢIEI 99
I. Oameni, misiuni, mijloace 100
II. Organizarea, structura şi funcţionarea
Secretariatului General 106
III. Birourile Centrale Naţionale. 116
IV. BCN–Paris. 122

Capitolul IV
MARELE CONTEXT INTERNAŢIONAL 127
I. Înfiinţarea organizaţiilor internaţionale 127
II. Interpolul, organizaţie interguvernamentală . . . 133
III. Interpolul şi cacofonia naţiunilor 141
IV. În cadrul sistemului internaţional. 153

Concluzie. 161

Bibliografie. 162

Interpol — cine n-a auzit astăzi, cel puţin o dată în viaţa lui, de acest nume, evocând o organizaţie tentaculară, care îi urmăreşte pe criminali oriunde s-ar ascunde ei în lume? Totuşi, dacă frecvenţa şi regularitatea din ce în ce mai mare a informaţiilor lasă de înţeles că se cunoaşte totul despre acest subiect, lucrurile nu stau nici pe departe aşa. Această cunoaştere este, în realitate, foarte lacunară şi încurcată în erori şi în false păreri.

Cartea de faţă vă prezintă clar şi succint istoria de aproape un veac a Interpolului, structura sa actuală, cazurile sale celebre.

Colecţie coordonată de ***ŞERBAN PAPACOSTEA,***
membru corespondent al Academiei Române

În curs de apariţie:

- *CARTAGINA*
  de Madeleine Hours-Miédan
- *EUROPA DE NORD ÎN SECOLUL AL XX-LEA*
  de François-Charles Mougel
- *BABILONUL*
  de Beatrice André-Salvini

ISBN: 973-653-460-X